

Jaarverslag 2018

Uw pensioen.
Ons specialisme.

Toeslagverlening

De pensioenen worden (ook na pensioeningang) jaarlijks met 3% verhoogd. SPMS streeft naar welvaartsvastheidsbescherming. Dit houdt in dat geprobeerd wordt jaarlijks een toeslag te verlenen ter hoogte van de stijging van het CBS-indexcijfer van de cao-lonen bij de overheid. Indien deze stijging hoger is dan 3% en het ligt in de lijn van de ontwikkeling van het honorarium van de medisch specialist in Nederland, dan kan het bestuur besluiten de pensioenen te verhogen in de lijn van deze CBS-index. Zo'n verhoging is mogelijk als de financiële middelen van het fonds voldoende zijn. Dit betekent dat een stijging boven 3% een voorwaardelijke toeslag is. Het pensioenfonds heeft geld gereserveerd om het pensioen in de toekomst te verhogen met 3%. Hierdoor ontvangt de deelnemer vrijwel altijd minimaal de stijging van het CBS-indexcijfer van de cao-lonen bij de overheid. Voor de goede orde dient te worden opgemerkt dat de jaarlijkse stijging afwijkend kan zijn wanneer een deelnemer destijds bij een keuzeverzekeraar een verzekering heeft afgesloten.

Karakter onvoorwaardelijke indexatie

De 3% onvoorwaardelijke indexatie is een onderdeel van de pensioentoezegging, waarvoor ook premie is betaald. De toeslagverlening is daarmee in dezelfde categorie te plaatsen als de 'gewone' toegekende aanspraken. Desondanks is – bij wijze van uitzondering – de situatie denkbaar dat het fonds er financieel zo slecht voor staat dat er geen andere uitweg meer is dan het korten van rechten. Dit zogenaamde 'afstempelen' is dan het uiterste middel om de financiën weer binnen de voorziene termijn op peil te krijgen. Ofschoon het in de pensioenterminologie om een onvoorwaardelijke toeslag gaat, kan het dus toch zo zijn dat deze aanspraak in enig jaar niet wordt toegekend. Overigens kunnen in extreme situaties ook de andere aanspraken en uitkeringen 'afgestempeld' worden.

Extra toeslagen

Als de financiële positie van het pensioenfonds het toelaat, kan het bestuur tevens besluiten tot een extra toeslag. De verhoging kan per jaar verschillen. Over 2018 is, gelet op de dekkingsgraad, geen extra toeslag toegekend.

Disclaimer toeslagverlening

SPMS verhoogt ieder jaar uw pensioen met 3%*. Dit is de onvoorwaardelijke toeslagverlening. Wij verwachten dat wij ook in de komende jaren uw pensioen met 3% kunnen verhogen. Naast de onvoorwaardelijke toeslagverlening probeert SPMS uw pensioen jaarlijks extra te verhogen. Dit is de voorwaardelijke toeslagverlening. Deze verhoging is alleen mogelijk als de financiële positie van SPMS dit toelaat. Wij verwachten uw pensioen in de komende jaren niet extra te kunnen verhogen. Uw pensioen is dit jaar (over 2018) met 3%* verhoogd. De prijzen gingen met 1,7% omhoog. Of u in de toekomst nog evenveel kunt kopen met uw pensioen hangt af van de toeslagverlening en de stijging van de prijzen. De afgelopen jaren waren de toeslagverlening en de stijging van de prijzen als volgt

Jaar	Toeslagverlening *)	Stijging van de prijzen **)
2018	3,0%	1,7%
2017	3,0%	1,4%
2016	3,0%	0,3%
2015	3,0%	0,6%
2014	3,0%	1,0%

*) Heeft u pensioen opgebouwd bij een keuzeverzekeraar? Dan kunnen deze percentages anders zijn.

**) Deze cijfers zijn overgenomen van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Als de financiële situatie ongunstig is, kunnen wij uw pensioen ook verlagen. De afgelopen jaren is uw pensioen niet verlaagd. Wij achten de kans klein dat er in de komende jaren gekort moet worden op de onvoorwaardelijke toeslag van 3%. Meer informatie over toeslagverlening vindt u op spms.nl/toeslagverlening.

Inhoudsopgave

Kerncijfers	2
Belangrijke ontwikkelingen en besluiten in 2018	3
Bestuursverslag BPMS	5
Bevindingen bestuursverslag SPMS en de jaarrekening 2018	10
Conclusie	10
Reactie SPMS	11
1. Karakteristieken van het pensioenfonds	13
1.1 Personalia	13
1.2 Missie, strategie & organisatie	16
2. Bestuursverslag	21
2.1 Samenvatting	21
2.2 Goed pensioenfondsbestuur	30
2.3 Pensioenregeling	38
2.4 Beleggingen	43
2.5 Financieel verslag	50
2.6 Actuarieel verslag	52
2.7 Risicomanagement	53
2.8 Bescherming persoonsgegevens	65
2.9 Toekomst	66
3. Verslag Raad van Toezicht	72
4. Jaarrekening	78
4.1 Balans per 31 december	79
4.2 Staat van baten en lasten	80
4.3 Kasstroomoverzicht	81
4.4 Toelichting op de jaarrekening	82
4.5 Toelichting op de balans	88
4.6 Toelichting op staat van baten en lasten	107
5. Overige gegevens	114
5.1 Statutaire regeling over bestemming saldo van baten en lasten	114
5.2 Actuariële verklaring	115
5.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	117
Bijlagen	122
I - Samenstelling Vergadering van Afgevaardigden van BPMS	123
II - Nevenfuncties in 2018	126
III- Begrippenlijst	128

Kerncijfers

	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal deelnemers						
Actieve deelnemers man		5.282	5.280	5.309	5.196	5.582
Actieve deelnemers vrouw		2.950	2.739	2.593	2.330	2.423
Actieve deelnemers totaal		8.232	8.019	7.902	7.526	8.005
Premievrije rechten ("slapers") totaal		1.746	1.758	1.693	1.657	1.168
Pensioentrekkenden		7.159	7.008	6.860	6.722	6.590
Totaal		17.137	16.785	16.455	15.905	15.763
Toeslagverlening (in %)						
Actieven en inactieven per 1 januari	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Wijziging aanpassingscoëfficiënt	2,865	0,745	1,450	1,969	0,306	-
Extra verhoging	0,135	2,255	1,550	1,031	2,694	3,000
Pensioenuitvoering (* € 1.000)						
Feitelijke premie		175.968	175.531	170.675	160.569	170.860
Premiedekkingsgraad (%)		63	61	69	70	95
Pensioenuitvoeringskosten		6.681	7.362	7.414	7.758	7.944
Uitkeringen		226.203	220.441	214.211	207.893	201.025
Vermogenssituatie en solvabiliteit						
Pensioenvermogen (*€ 1 mln)		10.039	10.258	9.821	8.854	8.840
Pensioenverplichtingen (*€ 1 mln)		8.297	8.022	8.098	7.459	6.992
Beleidsdekkingsgraad (%)		126	126	118	123	121
Dekkingsgraad (%)		121	128	121	119	126
Vereiste dekkingsgraad (%)		118	121	120	121	118
Marktwaaarde dekkingsgraad (%)		118	125	116	114	114
Beleggingsportefeuille (in %)						
Vastrentende waarden		58	56	55	55	45
Aandelen		24	28	27	26	31
Vastgoedbeleggingen		10	9	10	10	9
Derivaten		2	2	2	-	7
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen / Alpha-mandaat)		6	5	6	9	8
Beleggingsrendement (in %)						
Bruto-beleggingsrendement		-1,4	5,6	12,4	1,4	25,7
Netto-beleggingsrendement		-1,7	5,2	12,0	0,9	25,3
Benchmark *)		-0,8	4,1	12,6	0,8	25,9
BPMS representativiteit (in %)						
Leden		78	78	80	83	79
Buitengewone leden		87	86	87	87	88

*) Vanaf 2017 is de benchmark op basis van een nieuwe methodiek vastgesteld. Benchmark rendement is inclusief de benchmark voor de hedging portefeuille. Overige jaren is exclusief benchmark rendement van de hedging portefeuille. Die benchmark voor de verplichtingen wordt bepaald door de kasstromen (pensioenuitkeringen) "om te zetten" naar SWAPS aan de hand van de rentegevoeligheid van die kasstromen.

Belangrijke ontwikkelingen en besluiten in 2018

Financieel resultaat 2018

- De actuele UFR-dekkingsgraad daalde van 128% naar 121%
- De (over twaalf maanden gemiddelde) beleidsdekkingsgraad bleef gelijk op 126%
- Het Vereiste Eigen Vermogen (VEV) daalde van 121% naar 118% (18% buffer-eis)
- De dekkingsgraad op marktwaardebasis daalde van 126% naar 118%
- Het beleggingsrendement was -1,66 %
- Het vermogen daalde met 0,2 miljard euro naar 10 miljard euro
- De verplichtingen op basis van de UFR-curve stegen van 8,0 naar 8,3 miljard euro
- De gemiddelde SWAP-rentes zijn in 2018 gedaald met 11 basispunten
- Het dekkingsgraadrendement (oftewel de groeivoet van de dekkingsgraad) was -5,3%
- SPMS staat op de derde plaats in de First Pension-top 50 voor relatief rendement (gemiddelde periode 2008 t/m 2017: beleggingsrendement over 10 jaar = 8,1%; rendementverplichtingen = 8,8%; relatief rendement = -0,7%)

Pensioenen

- De toeslagverlening per 1 januari 2019 is 3%
- De inflatie in 2018 was 1,7%
- De ambtenarenlonen stegen met 2,865% (peildatum juni 2018)
- Kostenkader medische zorg steeg in 2018 met 3,37%
- Bestuur stelt aanpassingscoëfficiënt voor 2019 vast op 2,865%
- Ter versterking van de premiedekkingsgraad is de nieuwe opbouw voor 2019 verlaagd met 5,1%
- De premie voor gehuwden is in 2019 gestegen met 4,9% en voor ongehuwden met 6%
- De pensioenleeftijd bij SPMS blijft 65 jaar
- De actuele premiedekkingsgraad bedroeg 63,4% eind 2018. Het vijfjaargemiddelde is 67,1%
- Het aantal deelnemers steeg met 213 (2,7%)
- Geen voortgang bij sociale partners over pensioenhervormingen
- Geen aanpassing huidige SPMS-regeling voor pensioenakkoord

Communicatie

- Met één op de drie nieuwe deelnemers is in 2018 een kennismakingsgesprek gevoerd
- Eerste uitgave van het boek 'Inkomen medisch specialist nu en later'
- Pilot: chat met deelnemers
- Eerste verkenning pensioenplanning online
- Landelijke gepensioneerdendag
- Vijftien presentaties voor actieve deelnemers, tijdens/bij seminars of in ziekenhuizen

Beleggingen

- Toegenomen politieke risico's in de wereld drukken de rendementen
- Aandelen hadden een rendement van -7% (voor valuta-afdekking)
- Obligaties hadden een rendement van 3% (voor valuta-afdekking)
- Vastgoed had een rendement van 0,5% (na valuta-afdekking)
- Het alpha-mandaat (hedge funds) had een rendement van 0,5% (na valuta-afdekking)
- Op de rentehedge was de winst 5%
- Zonder renteafdekking was het totaal beleggingsrendement -3,3% (na valuta-afdekking)
- Op Emerging Market Debt was het resultaat negatief (-2%)
- Underperformance van 94 basispunten (-0,94%) ten opzichte van de samengestelde benchmark
- Opstellen Brexit-plan (vermogensbeheerders & zakenbanken in de UK)

- Voorbereiding Central Clearing op eigen SPMS-documenten
- Verkoop door Aviva van Real Estate multimanager aan La Salle
- Ondertekenen IMVB-convenant (Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen)

Audit & Risk

- Beleid en implementatie minimale gemiddelde premiedekkingsgraad
- Door hogere premiedekkingsgraad lagere kortingskansen, hogere toeslagen en pensioenresultaten ultimo 2018 t.o.v. 2017
- Integraal Risicomanagement & start implementatie verantwoordelijkheids- en bevoegdheidstabellen (RACI) & risicotaxonomie
- 2% hogere dekkinggraad door nieuwe overlevingstabellen
- Voorbereiding invoering IORP II in 2019
- Implementatie Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- Financiële scenarioanalyse
- Risico dashboards: op basis van risicotaxonomie
- Zes DNB-onderzoeken en enquêtes afgehandeld

Governance

- Voorzitterswisseling in Raad van Toezicht
- Nieuw lid Raad van Toezicht
- Bestuur heeft veel aandacht besteed aan voortgang strategie
- Zowel individuele als collectieve zelfevaluatie
- Voorzitterswisseling in Audit & Risk Committee
- Twee bestuursleden zijn herbenoemd
- Opleiden (en inwerken) twee aspirant bestuursleden SPMS
- Opvulling vacatures in Vergadering van Afgevaardigden BPMS

Bestuursverslag BPMS

Voorwoord

De Beroepspensioenvereniging Medisch Specialisten (BPMS) heeft volgens haar statuten als hoofddoel 'het verzorgen van een beroepspensioenregeling voor de vrij gevestigde medisch specialisten'. De pensioenregeling wordt uitgevoerd door de Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten (SPMS).

Om dit hoofddoel gestalte te kunnen geven, heeft het bestuur van BPMS regelmatig overleg met het bestuur van SPMS en de andere organen van het fonds. Daarnaast komt de Vergadering van Afgevaardigden (VvA) van BPMS enkele keren per jaar bijeen, samen met de besturen van BPMS en SPMS. Het pensioenfonds SPMS legt daarbij verantwoording af aan de VvA.

Diverse taken

BPMS is verantwoordelijk voor de inhoud van de beroepspensioenregeling en voor het aanvragen tot wijziging van de verplichtstelling van de beroepspensioenregeling voor medisch specialisten. BPMS heeft eveneens als taak om bestuurders van het pensioenfonds te benoemen. Daarnaast fungeert de VvA als verantwoordingsorgaan voor SPMS. Het bestuur van BPMS draagt leden van de Raad van Toezicht voor aan het bestuur van SPMS.

Draagvlak

Op 31 december 2018 was 78,1 procent van de actieve deelnemers lid van BPMS. Het totaalpercentage leden per 1 januari 2018 bedroeg 78,3 procent. Bij de pensioengerechtigden en slapers lag het percentage dat (buitengewoon) lid is op 87 procent. Dat percentage is aanmerkelijk hoger dan dat van actieven.

Het bestuur constateert dat in de loop der jaren een lichte daling van het lidmaatschapspercentage onder nieuwe deelnemers is opgetreden. Het is belangrijk om de nieuwe deelnemers beter bewust te maken van het belang van het lidmaatschap van de pensioenvereniging BPMS. Er bestaat in de beroepsgroep nog steeds een groot draagvlak voor een verplichte pensioenregeling.

Op basis van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) dient de representativiteit van de beroepsvereniging periodiek te worden aangetoond. Deze toets is begin 2017 op basis van het lidmaatschap door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gedaan. Dit was ruim voldoende, wat betekent dat de representativiteit voor de komende jaren is aangetoond.

Een belangrijke rol bij het behouden van het draagvlak is weggelegd voor de afgevaardigden namens de gewone leden. Om deze rol mogelijk te maken, geldt als doelstelling dat een financieel planner ieder jaar een gesprek heeft met de afgevaardigde. Tijdens dit gesprek wordt het aantal leden van BPMS in het ziekenhuis besproken en gekeken of er behoefte is aan algemene voorlichting of een zogenaamde UPO-poli in het ziekenhuis. Bij een UPO-poli kunnen deelnemers vragen stellen over het Uniform Pensioen Overzicht. In 2018 zijn 12 UPO-poli's gehouden en 7 presentaties over de SPMS-pensioenregeling in ziekenhuizen gegeven.

Leden en hun afgevaardigden

De vereniging kent gewone leden en buitengewone leden.

- Gewone leden zijn medisch specialisten die nog pensioen opbouwen in de beroepspensioenregeling (actieven).
- Buitengewone leden zijn medisch specialisten die een premievrije aanspraak jegens SPMS hebben ('slapers'), dan wel ouderdomspensioen van SPMS ontvangen.

De gewone leden van de vereniging zijn ingedeeld in afdelingen:

- A. Iedere zelfstandige medische staf van meer dan tien deelnemers in een ziekenhuis, geldt als een afdeling. Per 31 december 2018 zijn dit 61 afdelingen. Iedere afdeling vaardigt één lid af naar de VvA en benoemt een plaatsvervanger. De afgevaardigde vertegenwoordigt zoveel stemmen als het aantal BPMS-leden van de betreffende afdeling.
- B. De 'niet aan een ziekenhuis verbonden' leden vormen tezamen één afdeling. Deze afdeling bestaat uit deelnemers die extramuraal werken of volledig arbeidsongeschikt zijn. Verder zijn de deelnemers die in een ziekenhuis werken, maar van wie de afdeling te klein is, ingedeeld in deze afdeling. Deze afdeling wordt in de VvA vertegenwoordigd door één afgevaardigde (of de plaatsvervanger). De afgevaardigde vertegenwoordigt zoveel stemmen als het aantal BPMS-leden van deze afdeling.

Alle buitengewone leden vormen tezamen één afdeling en worden in de VvA vertegenwoordigd door tien afgevaardigden. Deze afdeling heeft twee plaatsvervangers gekozen. Als het gaat over de inhoud van de pensioenregeling hebben deze tien afgevaardigden namens de buitengewone leden een raadgevende stem. Wanneer de VvA optreedt als verantwoordingsorgaan, hebben zij tezamen 50 procent van de uitgebrachte stemmen. Hierbij gaat het met name over de beoordeling van de jaarstukken.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van alle afdelingen met hun afgevaardigden en plaatsvervangers die zitting hebben in de VvA. Een groot aantal vacatures is in 2018 ingevuld. Van de 13 vacatures op 1 januari staan er eind 2018 nog 3 open.

Uitvoeringsovereenkomst

In de Wet verplichte beroepspensioenregeling is bepaald dat een beroepspensioenvereniging de pensioenregeling dient onder te brengen bij een toegelaten pensioenuitvoerder en dat hieraan een uitvoeringsovereenkomst ten grondslag moet liggen. BPMS is een uitvoeringsovereenkomst aangegaan met SPMS. SPMS heeft zich daarmee jegens BPMS verplicht tot het uitvoeren van de pensioenregeling voor medisch specialisten.

Hieronder wordt verder ingegaan op de belangrijkste zaken die in 2018 aan de orde zijn geweest.

Bestuursvergaderingen

Het BPMS-bestuur vergaderde in 2018 zeven keer.

Belangrijke onderwerpen waren:

- De representativiteit en het percentage leden van BPMS
- Ontwikkeling van de samenstelling deelnemers
- De voorbereiding van de VvA-vergaderingen
- Het jaarverslag van SPMS en het jaarverslag van BPMS met de rekening van baten en lasten
- De SPMS-pensioenregeling in de toekomst
- Versterken van de rol van afgevaardigden
- Vacatures in de VvA
- Activiteiten van de financieel planners van SPMS
- Planning gepensioneerdendag(en)
- herbenoeming SPMS-bestuursleden
- Voordracht nieuw lid Raad van Toezicht
- Ontwikkeling eigen missie en visie
- Versterken zichtbaarheid BPMS
- Beleidsuitgangspunten en doelstellingen van de regeling
- De hoofdlijnen van de opdracht aan SPMS

Bij de bespreking van bovenstaande laatste twee onderwerpen werd het bestuur bijgestaan door een externe deskundige.

Enkele bestuursleden namen in 2018 deel aan de werkgroep 'nieuwe pensioenregeling'. Een bestuurslid was op verzoek aanwezig bij de vergadering van de SPMS bestuurscommissie pensioenen, waarin het communicatiejaarplan 2019 werd besproken.

Daarnaast heeft het bestuur van BPMS in 2018 vier keer een overleg gehad met een delegatie van het SPMS-bestuur, de zogenoemde overlegvergaderingen. Hier kwamen algemene onderwerpen aan de orde die iedere vergadering terugkeren, zoals de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds.

Ook de belangrijkste onderwerpen van de bestuursvergaderingen van BPMS kwamen hier terug. In iedere overlegvergadering is een bepaald thema verder uitgediept, ingeleid met een presentatie door een medewerker van het bestuursbureau. In 2018 waren toekomst van de pensioenregeling, jaarverslag, vastgoed beleggingen en integraal risicomanagement de thema's

De volgende onderwerpen zijn tijdens de overlegvergaderingen BPMS-SPMS onder meer aan de orde geweest:

- Toekomstvisie en strategie van het pensioenfonds
- Toekomstvastheid van de huidige regeling
- Implementatie toekomstvisie en strategie
- Voordracht nieuw lid Raad van Toezicht
- De lage premiedekkingsgraad en de te nemen maatregelen
- Informatiebehoefte bestuur BPMS
- Agenda van de VvA-vergaderingen
- De rating en het rapport van The Pension Rating Agency
- Vertegenwoordiging van gepensioneerden in bestuur
- De opvolging en samenstelling van het SPMS-bestuur en de bestuurscommissies
- Vergoedingen BPMS-bestuur, SPMS-bestuur en leden VvA
- Wijziging SPMS statuten
- Wijziging SPMS-pensioenregeling
- Communicatiejaarplan 2019
- Toeslagverlening, aanpassingscoëfficiënt, premie en opbouw 2019

In september hebben de besturen van BPMS en SPMS een gezamenlijke strategiemiddag gehouden. Daar zijn onder meer de verschillende rollen van BPMS en SPMS en de toekomstvisie en strategie met elkaar besproken.

Het BPMS-bestuur heeft daarnaast twee keer met de Raad van Toezicht (RvT) overleg gehad. Hierbij is onder meer gesproken over de bevindingen van de RvT over 2017, de aandachtspunten van de RvT in 2018, de lage premiedekkingsgraad en de rolverdeling BPMS en RvT.

Vergadering van Afgevaardigden

De VvA vergaderde in 2018 drie keer. Het bestuur van SPMS legde daarmee onder andere verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over de gang van zaken. In juni stond men uitgebreid stil bij het SPMS-jaarverslag over 2017, waarbij de RvT een toelichting heeft gegeven op zijn bevindingen over het functioneren van SPMS. De VvA heeft decharge verleend aan bestuur, RvT en directie over het in dat jaar gevoerde beleid. In iedere vergadering is ruim aandacht besteed aan financiële positie en de beleggingsresultaten van SPMS.

Andere aangelegenheden die in 2018 in de VvA zijn besproken, zijn onder meer:

- de lage premiedekkingsgraad en de te nemen maatregelen
- SPMS toekomstvisie en strategie

- jaarverslag BPMS over 2017
- hervorming pensioenstelsel 2020
- de jaarlijkse haalbaarheidstoets
- vergoedingen BPMS-bestuur, SPMS-bestuur en leden VvA
- invulling vacature in de RvT
- herbenoeming bestuursleden SPMS
- vacatures in de VvA
- het communicatiejaarplan 2019
- de toeslagverlening en premiehoogte in 2019
- wijziging pensioenreglement

In oktober vond er met een delegatie van de besturen van BPMS en SPMS en een delegatie van de afgevaardigden namens de buitengewone leden een informeel overleg plaats. De afgevaardigden namens de buitengewone leden wilden graag de mogelijkheid bespreken een tweede gepensioneerd bestuurslid namens de gepensioneerden en slapers in het BPMS- of SPMS-bestuur zitting te laten nemen. De standpunten van het BPMS- en SPMS-bestuur zijn dat elk bestuurslid zijn taak evenwichtig uitvoert voor alle deelnemers, dus er niet zit voor zijn eigen achterban. Daarnaast streeft men, conform de Code Pensioenfondsen, naar meer diversificatie in het bestuur en groter draagvlak onder jongeren. Op basis hiervan is overeenstemming bereikt dat er geen ruimte is voor uitbreiding in een van de besturen met een tweede gepensioneerd bestuurslid.

Daar staat tegenover dat de voorzitter van BPMS zal trachten meer contact te onderhouden met de afgevaardigden namens de buitengewone leden en de achterban. In 2019 zal tijdens de VvA-vergaderingen een groter aandeel van BPMS ingebracht worden, waarbij alle afgevaardigden kunnen meedenken en meewerken aan de BPMS-strategie.

In 2018 is in twee bijeenkomsten aandacht besteed aan deskundigheidsbevordering van de VvA en de besturen van BPMS en SPMS.

De sprekers waren:

- De heer prof. dr. E. Lutjens, hoogleraar Pensioenrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, verbonden aan het Expertisecentrum Pensioenrecht en redacteur van diverse tijdschriften op het gebied van pensioen. Zijn presentatie ging over de juridische dilemma's bij het alternatief pensioencontract.
- De heer L. Daalder, Chief Investment Strategist van BlackRock. Hij gaf zijn beleggingsvisie voor 2019.

In de avonduren, na afloop van de reguliere vergaderingen, volgden de afgevaardigden een pensioencursus. De volgende modules werden in 2018 behandeld:

- Actuariële aspecten, jaarverslag en ao/ic
- Vermogensbeheer
- Financiële planning

Financiering

De kosten die voortvloeien uit de activiteiten van BPMS, worden gefinancierd uit een bijdrage van SPMS. Als gevolg hiervan heeft de vereniging ook geen resultaat in enig boekjaar. Evenmin heeft BPMS vermogen.

Benoemen van bestuursleden SPMS

Het BPMS-bestuur heeft ingestemd met de herbenoelingen van twee bestuursleden van SPMS. De voordracht is gedaan door het bestuur van SPMS.

Bestuur BPMS

De heer T.P.W. de Rooij is na afloop van zijn maximale zittingstermijn per december 2018 afgetreden als bestuurslid. Van september 2014 tot en met juni 2018 was hij voorzitter van de vereniging.

Het bestuur bestaat per 1 januari 2019 uit de onderstaande medisch specialisten.

Naam	Functie	Lid sinds	Einde zittingsduur	Herkiesbaar
dr. J.E. Martens MBA, gynaecoloog	voorzitter	1-1-2016	1-1-2020	ja
dr. K.W.E. Hulsewé MBA, chirurg	lid	1-4-2017	1-4-2021	ja
J.N. Jager, gepensioneerd anesthesioloog	lid via de buitengewone leden	15-4-2012	15-4-2020	nee
dr. W.R. Pieters MBA, longarts	secretaris	17-12-2013	17-12-2021	nee
H.M. Plokker, cardioloog	vice-voorzitter	1-4-2017	1-4-2021	ja

Dank

Het bestuur dankt de heer De Rooij voor zijn grote inzet en prettige samenwerking. Daarnaast is het bestuur dank verschuldigd aan de collegae die in 2018 afscheid hebben genomen als afgevaardigde of plaatsvervanger.

Zeist, 6 mei 2019

Namens het bestuur van de Beroepspensioenvereniging Medisch Specialisten,

mw. dr. J.E. Martens MBA, gynaecoloog
voorzitter

Bevindingen bestuursverslag SPMS en de jaarrekening 2018

Bevindingen Vergadering van Afgevaardigden BPMS 4 juni 2019

De VvA is volgens de statuten van SPMS bevoegd een oordeel te geven over het handelen van het bestuur van het pensioenfonds aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie. Daarnaast heeft de VvA de bevoegdheid zich uit te spreken over het door het bestuur van SPMS gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. De VvA heeft deze bevoegdheid op basis van haar taak als verantwoordingsorgaan.

De vergadering is op 4 juni 2019 na de goedkeuring van het BPMS jaarverslag 2018 begonnen met een toelichting op het SPMS-jaarverslag door Amber Goedkoop, bestuurslid SPMS. Zij presenteerde de belangrijkste highlights van het verslagjaar, waaronder de financiële positie en de in 2018 genomen maatregelen om de premiedekkingsgraad te verbeteren. De certificerend actuaris, Marc Heemskerk van Mercer, presenteerde een toelichting op het actuariële rapport, de verklaring en zijn oordeel. Vervolgens gaf Ruud Kleynen, voorzitter Raad van Toezicht, een toelichting op de focus van het toezicht en het daarop gebaseerde verslag van de Raad van Toezicht.

De VvA had na deze behandeling nog de onderstaande vragen en opmerkingen over de jaarstukken:

- Bij de beleggingskosten is te zien dat met name de transactiekosten hoger lijken dan bij andere fondsen. Zijn deze transacties en vele mutaties wel in het fondsbelang?
- Er is door de actuaris gemeld dat er correcties zijn voor een hogere levensverwachting bij specialisten en dit geldt ook voor de medeverzekerden. Vraagsteller had verwacht dat juist specialisten iets korter leven. Is er ook onderzocht of er verschil bestaat in de levensverwachting van de diverse specialismen?
- Naar aanleiding van genomen maatregelen ter verhoging van de premiedekkingsgraad (PDG) wordt gevraagd of ook is gekeken naar de cashflow. Voor het draagvlak ligt er een zekere grens aan de premie die SPMS kan vragen. In hoeverre is de vastgestelde PDG ondergrens van 70% verplicht door DNB?
- Een nadere vraag over de premiedekkingsgraad gaat over de rekenrente. Hoe reëel is het om hierbij met 4% rendement te rekenen?
- Men vraagt een toelichting op de genomen premiedekkingsgraad maatregelen, waarbij het lijkt dat we 5% minder opbouwen en we wel 3% indexatie hebben gekregen. Is dat niet in feite 2% negatief?
- Bij de samenstelling van het SPMS-bestuur is te zien dat een bestuurder een extra termijn heeft gekregen. Kan dit nader worden toegelicht?
- Bij de beleggingsrendementen valt het vastgoed rendement van 0,5% op. De benchmark is 2,6%. Wat is van deze afwijking de achterliggende oorzaak?
- Er worden een groot aantal mutaties gemeld bij de beleggingen. Is dat nodig en waar houdt beleggen op en begint speculeren?
- Tot slot wordt gevraagd wat er met het fonds gaat gebeuren als er straks geen vrijgevestigde specialisten meer zijn. Zijn er dan voor de laatste gerechtigden nog voldoende middelen?

Conclusie

De VvA concludeert dat het bestuur, de Raad van Toezicht en de directie van SPMS hun taken naar behoren hebben uitgevoerd en dat aan hen voor de gang van zaken in 2018 decharge wordt verleend.

Houten, 4 juni 2019

Vergadering van Afgevaardigden BPMS

Reactie SPMS

Het bestuur van SPMS wil in de eerste plaats de VvA danken voor de wijze waarop zij haar taak als verantwoordingsorgaan heeft vervuld. Daardoor is het bestuur in staat op een degelijke manier verantwoording af te leggen aan de achterban.

De VvA had tijdens de vergadering op 4 juni 2019 een aantal vragen over het jaarverslag 2018. Het bestuur van SPMS wil daar graag onderstaand als volgt op reageren. In de vergadering is hier reeds een mondelinge voorzet voor gegeven.

Bij de beleggingskosten is te zien dat met name de transactiekosten hoger lijken dan bij andere fondsen. Zijn deze transacties en vele mutaties wel in het fondsbelang?

Het pensioenfonds heeft - met het oog op een betere risico rendement verhouding - een deel van haar beleggingsportefeuille ingevuld via actief beheer. Transacties zijn een wezenlijk onderdeel van deze vorm van beheer. Een andere reden voor de hogere transactiekosten is dat er het afgelopen jaar van operationele vermogensbeheerders is gewisseld. Tot slot zij opgemerkt dat de operationele vermogensbeheerders, die wij selecteren geen belang hebben bij meer/ veel transacties, omdat het ten koste gaat van hun eigen performance.

Er is door de actuaris gemeld dat er correcties zijn voor een hogere levensverwachting bij specialisten en dit geldt ook voor de medeverzekerden. Vraagsteller had verwacht dat juist specialisten iets korter leven. Is er ook onderzocht of er verschil bestaat in de levensverwachting van de diverse specialismen?

Dat onderscheid wordt niet onderzocht, over die gegevens beschikt de certificerend actuaris ook niet. De correctie is vooral afhankelijk van de sector (gezondheidszorg) en inkomen (hoger inkomen betekent over het algemeen langer leven).

Naar aanleiding van genomen maatregelen ter verhoging van de premiedekkingsgraad (PDG) wordt gevraagd of ook is gekeken naar de cashflow. Voor het draagvlak ligt er een zekere grens aan de premie die SPMS kan vragen. In hoeverre is de vastgestelde PDG ondergrens van 70% verplicht door DNB?

Het cashflow verschil (premie inkomsten versus pensioenuitkeringen), zegt meer over leeftijd van het fonds (jong betekent meer instroom van gelden, oud betekent meer uitstroom). De PDG gaat over de betaalbaarheid, cashflow is hiervoor geen goede maatstaf. Het beleid voor een bepaalde PDG is ook geen DNB eis. Wel dienen we als bestuur een evenwichtige belangenafweging te maken. Dat is ingewikkeld, omdat verschillende groepen op verschillende wijze kunnen worden geraakt door ontwikkelingen en maatregelen. Belangrijk is ook te benadrukken dat door deze maatregelen minder wordt ingeteerd op het eigen vermogen/ de buffer. De maatregelen hebben tot gevolg dat het pensioenresultaat en de kans op extra indexatie toenemen en de kans op korten afneemt.

Een nadere vraag over de premiedekkingsgraad gaat over de rekenrente. Hoe reëel is het om hierbij met 4% rendement te rekenen?

Het rekenen (voor de feitelijke premie) met 4% rendement past nu nog binnen de wettelijke mogelijkheden en hoort bij de lange termijnverwachting. Het fonds gaat in 2020 een ALM studie doen waarin meer aannames worden besproken en onderzocht. Op basis hiervan kan het beleid opnieuw worden vastgesteld. Daarnaast zal de wetgever dit jaar nieuwe maximale rendementen bekend maken waardoor mogelijk een bijstelling in de toekomst nodig is. Door de premieverhoging en nieuwe opbouwverlaging in 2019 is de feitelijke rekenrente voor de nieuwe opbouw al verlaagd van 4% naar 3,5%.

Men vraagt een toelichting op de genomen premiedekkingsgraad maatregelen, waarbij het lijkt dat we 5% minder opbouwen en we wel 3% indexatie hebben gekregen. Is dat niet in feite 2% korten?

Zo kun je dit niet vergelijken. De 3% indexatie vindt ieder jaar plaats over het gehele opgebouwde pensioen. De 5% verlaging gaat over de nieuwe opbouw vanaf 2019. Het uiteindelijk pensioenresultaat is daarnaast grotendeels afhankelijk van het beleggingsrendement.

Bij de samenstelling van het SPMS-bestuur is te zien dat een bestuurder een extra termijn heeft gekregen. Kan dit nader worden toegelicht ?

Dit heeft te maken met vertraging bij de benoeming van de opvolgend IC voorzitter. Deze mogelijkheid voor een extra termijn van twee jaar is opgenomen in de statuten, voor het geval dat dit in het kader van de continuïteit van het pensioenfonds gewenst is. Daarbij is de huidige voorzitter van de IC gevraagd langer aan te blijven. Dit is (onder meer) afgestemd met het bestuur van de beroepspensioenvereniging en gemeld in een eerdere vergadering.

Bij de beleggingsrendementen valt het vastgoed rendement van 0,5% op. De benchmark is 2,6%. Wat is van deze afwijking de achterliggende oorzaak?

Het gerapporteerde absolute rendement van 0,5% op de beleggingscategorie vastgoed betreft een abuis in de zin dat dit het rendement inclusief valutaresultaat betrof i.p.v. exclusief valutaresultaat. Zonder valuta-afdekking is er een absoluut rendement van 2,1% op het vastgoed behaald (ofwel de valuta-afdekking heeft dit verslagjaar negatief bijgedragen aan het totaalrendement op vastgoed). T.o.v. het rendement op andere zakelijke waarden (zoals aandelen) is het behaalde rendement op vastgoed relatief goed gegeven de negatieve marktontwikkelingen in het vierde kwartaal. Wat betreft de relatieve performance t.o.v. de benchmark is er (na de correctie) nog steeds sprake is van een underperformance (2,1% versus 2,6%), maar minder groot. Hierbij zij opgemerkt dat SPMS een 'vaste' benchmark hanteert (d.w.z. 5,5% per jaar over een periode van 5 jaar gemiddeld) met als doel het beoordelen van de lange termijn performance van de beleggingscategorie vastgoed en de manager.

Er worden een groot aantal mutaties gemeld bij de beleggingen. Is dat nodig en waar houdt beleggen op en begint speculeren?

Veel transacties hebben als achtergrond de transitie van het vastgoedmandaat van Aviva naar Cohen & Steers. Actief beleggen levert naast meer verwacht rendement relatief meer transacties op. Een overstap van manager is geen speculeren. Passief beheer kan ook niet zonder transacties bij wijzigingen in de benchmark.

Tot slot wordt gevraagd wat er met het fonds gaat gebeuren als er straks geen vrijgevestigde specialisten meer zijn. Zijn er dan voor de laatste gerechtigden nog voldoende middelen?

In 2015 is het liquidatie scenario al uitgerekend (toen stond de vrijgevestigde status meer onder druk) en bleek dit eigenlijk gunstig voor de indexatie capaciteit van het fonds. Als het fonds wordt gesloten kan de buffer geleidelijk worden gebruikt voor extra uitkeringen. Ook is er geen verlies meer op de inkoop van premie als de rente laag blijft. Dit is daarom geen probleem voor de achterblijvers of het fonds.

1. Karakteristieken van het pensioenfonds

1.1 Personalia

Bestuur

Naam	Functie	Lid sinds	Einde zittingsduur	Herkiesbaar
dr. P. Biemond *	lid / voorzitter	5-11-2012	5-11-2020	nee
drs. M. Bijl	voorzitter	1-3-2011	1-3-2019	nee
drs. E.P. Stuijzand	vicevoorzitter	1-3-2011	1-3-2023	nee
dr. C.H.R. Bosman	lid	16-12-2014	16-12-2022	nee
mw. dr. A.Y. Goedkoop MBA	lid	18-7-2017	18-7-2021	ja
drs. S.J. Huisman	lid	1-3-2019	1-3-2023	ja
mw. drs. C.J.M. Kiewiet	lid	16-2-2016	15-2-2020	ja
dr. C.G. Vermeij	lid	13-2-2017	12-2-2021	ja
drs. M.H.B. Vonk	lid	22-12-2016	21-12-2020	ja
dr. R. Wagenmakers MBA	lid	1-3-2019	1-3-2023	ja

*) vanaf 1 maart 2019 voorzitter

Directie

drs. J.A.G. Steenvoorden

Actuaris

Mercer

Accountant

Deloitte

ALM-consultant

Ortec

Uitvoerders

APG voor pensioenbeheer

BlackRock voor fiduciair vermogensbeheer

JPMorgan Chase Bank als custodian

Bestuurscommissies

Investment committee

drs. E.P. Stuijtzand, namens het bestuur
dr. C.G. Vermeij, namens het bestuur
mw. drs. C.J.M. Kiewiet, namens het bestuur
R. Urwin, zelfstandig adviseur
J. Beenen, CIO Pensioenfonds Hoogovens
drs. M.J.E. Roberts, namens het bestuursbureau SPMS

Pensioencommissie

dr. C.H.R. Bosman, namens het bestuur
drs. M.H.B. Vonk, namens het bestuur
mr. R.L. Schikhof, directeur Pensioenfonds Randstand Holding N.V.
prof. mr. drs. M. Heemskerk, advocaat en hoogleraar pensioenrecht
mw. mr. A. Petrov, namens het bestuursbureau SPMS
mr. R.A. Schuurs, namens het bestuursbureau SPMS

Audit & Risk commissie

dr. P. Biemond, namens het bestuur
mw. dr. A.Y. Goedkoop MBA, namens het bestuur
D. Heijting RA, algemeen directeur PGB Pensioendiensten
mw. drs A.C.A. Lemsom-Mosselman AAG CERA, VP Uninvest at Unilever, lid t/m 6 november 2018
Ir. J. Potters, Aegon Nederland, senior consultant ALM & Hedging
mw. E. Smeets, hoofd actuariële zaken bij Shell Pensioenbureau Nederland, lid vanaf 12 februari 2019
drs. J.A.C. Luijks RA FRM, namens het bestuursbureau SPMS

Riskmanagement

drs. Q.V. Ho RBA, Investment Risk Manager
drs. B.B. van Tongeren, non financial risk manager
Zijn namens het bestuursbureau aanwezig bij commissie(vergaderingen) die zij opportuun achten of waarbij hun expertise gewenst is.

Raad van Toezicht

prof. mr. S.R. Schuit, tot 30 juni 2018
dr. R.H.M.A. Kleynen AAG, vanaf 1 juli 2018 voorzitter
mw. dr. D.A.M. Melis MBA
prof. mr. R. Maatman, vanaf 1 juli 2018

Micon Bijl
(voorzitter bestuur
SPMS tot 1 maart 2019)

Eelco Stuijzand
(vice-voorzitter SPMS)

Piet Blemond
(bestuur SPMS,
voorzitter SPMS vanaf
1 maart 2019)

Coks Bosman
(bestuur SPMS)

Amber Goedkoop
(bestuur SPMS)

Bas Huisman
(bestuur SPMS)

Cunera Kiewiet
(bestuur SPMS)

Kees Vermeij
(bestuur SPMS)

Marcel Vonk
(bestuur SPMS)

Robert Wagenmakers
(bestuur SPMS)

**Jeroen
Steenvoorden**
(directeur SPMS)

Steven Schuit
(voorzitter Raad van
Toezicht tot 1 juli 2018)

Ruud Kleynen
(voorzitter Raad van
Toezicht vanaf 1 juli
2018)

René Maatman
(lid Raad van Toezicht)

Daniëlle Melis
(lid Raad van Toezicht)

1.2 Missie, strategie & organisatie

1.2.1 Missie en visie

We leven in een snel veranderende wereld, gekenmerkt door individualisme, toegenomen digitalisatie, aandacht voor ESG en instabiele wereld- en marktomstandigheden. De uitdaging van SPMS is om zich, in het belang van de deelnemers, op tijd te voorbereiden op komende veranderingen. De missie van SPMS blijft daarbij het verzorgen van een welvaartsvaste basispensioenvoorziening tegen een acceptabele premie en acceptabele risico's, passend bij de wensen van onze doelgroep. De invulling van deze elementen moet zo evenwichtig mogelijk zijn voor alle betrokkenen bij het fonds.

Visie en kernwaarden

Zorgen voor een blijvend voldoende draagvlak is van belang voor het borgen van een voldoende deelnemersaantal en daarmee voor de handhaving van de verplichtstelling. Voldoende draagvlak is voor een beroepspensioenfonds als SPMS van eminent belang. De regeling van SPMS is in essentie een basispensioenregeling. Daardoor is voor de doelgroep extra service benodigd. Dit uit zich in het actief ondersteunen van deelnemers bij hun financiële (pensioen)planning. Het verzorgen van de pensioenvoorziening en ondersteuning bij de financiële (pensioen)planning dragen bij aan het draagvlak voor SPMS. Mede in verband daarmee heeft SPMS de volgende kernwaarden: service, transparantie, deskundigheid en betrouwbaarheid. Jaarlijks worden de toekomstvisie en strategie als expliciet onderwerp besproken in diverse SPMS-gremia. Ook is het een vast onderwerp op de strategiedagen.

Welvaartsvastheid

SPMS heeft als doelstelling dat het pensioen meegroeit met de ontwikkeling van de cao-lonen bij de overheid, indien dit in lijn ligt met de ontwikkeling van het honorarium van de medisch specialist (welvaartsvastheid). SPMS kent een onvoorwaardelijke toeslag van 3% per jaar (zie de eerste pagina van dit jaarverslag en paragraaf 4.5.6.). SPMS wil het pensioen op lange termijn laten meegroeien met de loonontwikkeling. Dit komt na de eerste doelstelling, het nakomen van de nominale beloftes. Dit gaat niet alleen om het waarmaken van de kapitaalgedekte pensioentoezegging zoals ouderdoms- en nabestaandenpensioen, maar ook om de voorziening bij overlijden en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Tot slot wil het fonds extra toeslagen bovenop het basispensioen mogelijk maken. Daarom worden beheerste beleggingsrisico's genomen.

Draagvlak voor het delen van risico's en opbrengsten

Het blijft van groot belang dat er een breed (risico)draagvlak is voor de pensioenregeling onder de beroepsgenoten. Dit draagvlakpercentage via lidmaatschap van BPMS zorgt ook voor borging van de wettelijke verplichtstelling. Het dient daarvoor op basis van een periodieke representativiteitstoets van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid boven de 60% te liggen. Het percentage bevindt zich al jarenlang op het niveau van ongeveer 80 procent. Voor het draagvlakbehoud is het noodzakelijk om de VvA meer te betrekken bij de plannen van SPMS, en de relatie van het bestuur van BPMS en afgevaardigden met hun achterban te versterken. Dat is nodig voor de continuïteit van het pensioenfonds en voor het delen van risico's en opbrengsten.

Ambities en strategie

Hoe realiseert SPMS haar missie en visie? Dat kan door goed voorbereid te zijn op politieke, maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen die het pensioenfonds en de deelnemers raken. Op basis van de te verwachten ontwikkelingen in de wereld en de maatschappij, heeft SPMS voor de komende vijf jaar een strategie ontwikkeld die is gebaseerd op de volgende drie punten:

1. De huidige regeling aanpassen naar een regeling die toekomstbestendig is.
2. Verhogen van efficiëntie en reductie van kosten waar mogelijk.
3. Onze zichtbaarheid vergroten en het serviceniveau aan onze deelnemers verhogen.

Over de strategie en de implementatie hiervan zijn het BPMS-bestuur en de VvA geïnformeerd. Op regelmatige basis wordt hierover gerapporteerd aan de RvT en er is hierover contact met de DNB geweest. In het Implementatieplan

visiedocument 2019-2023 "Voorbereid op de toekomst", is aangegeven wat de stand van zaken is. De realisatie tot zover blijkt verder uit dit verslag en met name paragraaf 2.2.10, 2.9.4 (het dilemma) en 2.9.5.

Door de toegenomen digitalisering en de bijkomende risico's op datalekken, is er een grotere noodzaak aan countervailing power ten aanzien van privacywetgeving (o.a. de AVG) en IT-risico's. Dit stelt ook hoge eisen aan de datakwaliteit van pensioengegevens. SPMS moet zorgdragen voor adequate expertise op het bestuursbureau en bij het bestuur en voldoende countervailing power naar de uitvoerders en fiduciair beheerders. Binnen het bestuursbureau wordt hierop mede toegezien door de non financial risk manager - tevens functionaris gegevensbescherming, de Manager Pensioenbeleid en de Bestuurssecretaris.

In de tussentijd komen wijzigingen voort uit wensen van de doelgroep, maar ook uit nieuwe regelgeving en maatschappelijke trends. SPMS wil haar koers bijstellen door een constante blik te houden op de buitenwereld, maar ook op de interne organisatie. Indien nodig moet de strategie worden herzien of bijgesteld, om in te springen op recente ontwikkelingen in de maatschappij. Dit vereist, ook in de ogen van de toezichthouders AFM en DNB, meer dan ooit flexibiliteit in de denkwijze van het bestuur en het bestuursbureau. Kansen en bedreigingen worden periodiek in kaart gebracht door bestuur en bestuursbureau en waar nodig wordt de strategie aangepast. Om de kennis over de inhoud van de regeling onder jonge specialisten te vergroten, wordt vanuit het communicatiejaarplan een strategie ontwikkeld om specifiek deze doelgroep te bereiken. Ook blijft het vanuit de diversiteit belangrijk om voldoende man- en vrouwkracht te hebben in de besturen en organen van het fonds, maar ook bij het bestuursbureau.

Communicatiebeleid

SPMS richt zich in de communicatie hoofdzakelijk op de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en partners of wezen. SPMS communiceert op basis van een merk- en klantbelofte: SPMS, partner in uw pensioenplanning. De inzet is proactief, waarbij zowel de dialoog wordt aangegaan als adequate voorlichting wordt gegeven. SPMS is het pensioenfonds voor en door specialisten, met een vaste vertegenwoordiging vanuit elk ziekenhuis.

De communicatiestrategie van SPMS wordt vastgelegd in een communicatiebeleidsplan. Dit plan heeft een horizon van drie jaar. Voor 2017-2019 is een nieuw beleidskader opgesteld. Dit kader beschrijft de doelstellingen, de doelgroepen en de communicatiestrategie. Jaarlijks wordt het communicatiebeleid van SPMS uitgewerkt in een jaarplan aan de hand van speerpunten en operationele activiteiten. SPMS verlangt van alle medewerkers en uitvoeringsorganisaties dat zij voortdurend handelen en communiceren conform de communicatiedoelstellingen en de gewenste uitstraling, waardoor zij een bijdrage leveren aan het gewenste imago van het fonds.

De beoogde uitstraling van het fonds in de communicatie is gebaseerd op de gestelde kernwaarden: service, transparantie, deskundigheid en betrouwbaarheid. SPMS positioneert zich als high-end merk, gekenmerkt door frequente aandacht voor individuele deelnemers (via financieel planners), service en transparantie. SPMS wil dat deelnemers tevreden zijn over hun pensioenopbouw bij SPMS en de diensten van SPMS aanbevelen bij hun collega's. Ook bij het eventueel vervallen van de verplichtstelling moet SPMS een aantrekkelijke aanbieder van de pensioenvoorziening zijn. Dit is samengevat in het communicatiebeleidskader gebaseerd op de merk- en klantbelofte, met speerpunten als: focus op binding en reputatie, blijven optimaliseren van klantcontact en voortzetting van digitalisering.

Premiebeleid

Een stabiel premiebeleid draagt bij aan de houdbaarheid van en het draagvlak voor de pensioenregeling. SPMS hanteert een (gedempte) kostendekkende premie en een feitelijke doorsneepremie. Het premiebeleid van SPMS is in de basis gebaseerd op een verwacht rendement van 4%. Hiermee heeft het fonds expliciet de keuze gemaakt om af te wijken van een premie gelijk aan de (ongedempte) kostendekkende premie op basis van de rentetermijnstructuur. Het fonds heeft geoordeeld dat de premie op basis van verwacht rendement voor de lange termijn evenwichtig is en bijdraagt aan de wens van premiestabiliteit. Op de korte termijn kunnen er onevenwichtigheden ontstaan. Als een onevenwichtigheid te lang blijft bestaan, kan aanvullend premiebeleid nodig zijn. Het aanvullende premiebeleid (zie ook paragraaf 2.6, het dynamische premiedekkingsgraadbeleid) heeft voor 2019 geleid tot een verhoging van de premie en een verlaging van de opbouw. Een ALM-studie vormt een belangrijk middel voor vaststelling van het premiebeleid.

Toeslagbeleid

Het pensioenfonds streeft naar welvaarts vaste pensioenen. Dat wil zeggen: pensioenen die stijgen als ook de inkomens (cao-loonstijging ambtenaren) stijgen. De berekening van de mogelijke pensioenverhogingen is gebaseerd op de toeslagrichtlijnen, zoals die zijn vastgesteld door het bestuur en zijn opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). SPMS kent daarmee een pensioenregeling waarbij sprake is van een combinatie van onvoorwaardelijke en voorwaardelijke toeslagverlening. Het onvoorwaardelijk deel van de toeslag bedraagt 3%. De financiering van deze onvoorwaardelijke toeslag vindt plaats via premieheffing. De financiering van de voorwaardelijke toeslag, bovenop de onvoorwaardelijke toeslag van 3%, vindt plaats vanuit het eigen vermogen en/of overrendement. Indien de financiële buffers ruim voldoende zijn gevuld, en de kans op kortingen hierdoor klein is, kan het bestuur ook extra toeslagen geven met oog op verkrijgen van een hoger basispensioen. Als de stijging van het CBS-indexcijfer van de cao-lonen bij de overheid hoger is dan 3%, en het ligt in de lijn van de ontwikkeling van het honorarium van de medisch specialist in Nederland, kan het bestuur besluiten de pensioenen te verhogen in de lijn van deze CBS-index.

Beleggingsbeleid

Het (strategische) beleggingsbeleid wordt afgestemd op de verplichtingen, ambitie en risicobereidheid van SPMS. Het doel van het beleggingsbeleid is om met grote mate van zekerheid te kunnen voldoen aan de pensioenverplichtingen. Daarbinnen is het beleggingsbeleid van SPMS gericht op het realiseren van een zo hoog mogelijk rendement met inachtneming van een aanvaardbaar risico. SPMS voert een actief beleggingsbeleid, met als doel het realiseren van outperformance na kosten. Aan de hand van een ALM-studie en grondige analyse hiervan wordt een strategisch beleggingsbeleid vastgesteld. Hierin worden de volgende kaders vastgesteld: de hoogte van het risicobudget, de vermogensverdeling, de mate waarin mag worden afgeweken van de vermogensverdeling door de fiduciair beheerder, de keuze van de benchmarks en het valuta- en rente-afdekkingsbeleid. Deze kaders zijn vastgelegd in het strategisch beleggingsplan en jaarlijks wordt eveneens een beleggingsjaarplan opgesteld. Daarin is ook de strategische normportefeuille vastgesteld voor het betreffende jaar.

Risicobeleid

SPMS onderscheidt financiële en niet-financiële risico's. Deze risico's worden beoordeeld in de commissies en besproken tijdens de strategiedag. De risico's zijn vastgelegd in het Beleidsdocument Integraal Risicomanagement van SPMS. SPMS past een integrale benadering toe bij het beheersen van de risico's die het fonds loopt. Daartoe is in 2018 het Integraal Risicomanagement beleid verder ingevuld. SPMS streeft ernaar om alle risico's die een bedreiging kunnen vormen voor het realiseren van de missie en doelstellingen van het fonds, op een gestructureerde manier in kaart te brengen, te wegen en te beheersen met een passende set beheersmaatregelen. SPMS monitort de effectiviteit van de risicobeheersing en past deze aan indien daar aanleiding voor is. Het doel is dat het bestuur van SPMS te allen tijde in control is en verantwoording kan afleggen over de risicobeheersing binnen het fonds.

Integriteitsbeleid

Eén van de niet-financiële risico's is het integriteitsrisico. Dit is in de risicotaxonomie van SPMS omschreven als het risico dat bestuur, RvT en medewerkers niet integer handelen, veroorzaakt door diverse verleidingen, leidend tot fraude/corruptie, belangenverstrengeling, onoorbaar handelen (bijvoorbeeld privé-beleggingstransacties met voorwetenschap of het verrichten van speculatieve transacties), witwassen of fiscale trucs. SPMS heeft beleid geformuleerd over hoe zij omgaat met dit risico. Dit beleid is erop gericht om integriteitsrisico's tot een acceptabel niveau te beperken. Onder integriteitsrisico wordt ook het risico verstaan dat SPMS schade wordt toegebracht door onethisch gedrag van uitvoerders/leveranciers (integere bedrijfsvoering). SPMS neemt onder andere de volgende beheersingsmaatregelen ten aanzien van het integriteitsrisico: een gedragscode die insiders ondertekenen, de rol van de compliance officer, openheid over nevenfuncties in het jaarverslag, de insiderregeling en het ESG-beleid.

Uitbestedingsbeleid

SPMS besteedt op basis van een risicoanalyse haar werkzaamheden uit aan professionele partijen, die hun continuïteit, integriteit, prijs-kwaliteitverhouding en risicobeheersing adequaat kunnen aantonen en waarmaken. Dit geeft een uitbestedingsrisico: het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van werkzaamheden, apparatuur of personeel wordt geschaad door uitbesteding aan derden. De oorzaak kan liggen in gebrek aan kwaliteit, niet kunnen borgen van de continuïteit of het ontbreken van integere bedrijfsvoering. Het gevolg is dat gemaakte afspraken met belanghebbenden

(deelnemers of andere belanghebbenden) niet kunnen worden nagekomen. Door het uitbestedingsrisico voortdurend te monitoren en eventueel aanvullende beheersmaatregelen te benoemen, streeft het fonds naar een verantwoord uitbestedingsbeleid. Een zorgvuldig uitbestedingsbeleid draagt volgens SPMS bij aan een betrouwbare pensioenuitvoering voor nu en in de toekomst.

Uitkomsten van het gevoerde (financiële) beleid

Het bestuur heeft de ambitie kunnen waarmaken om de loontrend bij te houden. Het pensioenfonds kent geen indexatieachterstand en heeft de nominale rechten niet hoeven korten. Ook zijn de basispensioenen aanzienlijk harder in waarde gestegen dan de loonindex (zie de grafiek in paragraaf 2.3). De laatste jaren had het vormen van de buffer prioriteit. Het SPMS-bestuur is van mening dat de langetermijndoelstelling tot op heden is bereikt.

De pensioenen zijn net als voorgaande jaren per 1 januari 2019 verhoogd met 3%. De stijging van het indexcijfer van de cao-lonen (brutolonen van werknemers bij de overheid) over de periode tot juli 2018 bedraagt 2,865%. Het bestuur heeft besloten dit jaar deze cao-ontwikkeling voor de aanpassing van de opbouw en premies te volgen (conform artikel 25 lid 4 van het pensioenreglement). De stijging van de beroepsinkomens van de deelnemers, in dit geval de toeslag die in het macrokader is afgesproken, was iets hoger. Er was dit jaar echter geen aanleiding om deze onzekere ontwikkeling van de beroepsinkomens te volgen.

Op basis van de laatst uitgevoerde ALM-studie (eind 2017) en de verplicht uitgevoerde Haalbaarheidstoets (2018) verwacht het bestuur dat de financiële opzet voldoet om ook in de toekomst aan de verwachtingen te kunnen voldoen.

1.2.2 Organisatie

Organisatie bestuur

Het bestuur van SPMS is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling en laat zich hierin bijstaan door een directeur en een bestuursbureau. Zij zorgen voor de beleidsvoorbereiding en assisteren het bestuur bij het monitoren van de pensioenuitvoering. SPMS maakt waar nodig ook gebruik van externe adviseurs. De bestuurscommissies 'pensioenen', 'investment' en 'audit&risk' adviseren het bestuur. Deze commissies bereiden bestuursbesluiten en/of beleid voor. In deze commissies hebben ook twee of drie externe deskundigen zitting. Incidenteel doet SPMS een beroep op ad-hoc-commissies als een onderwerp extra aandacht verdient.

Rol BPMS

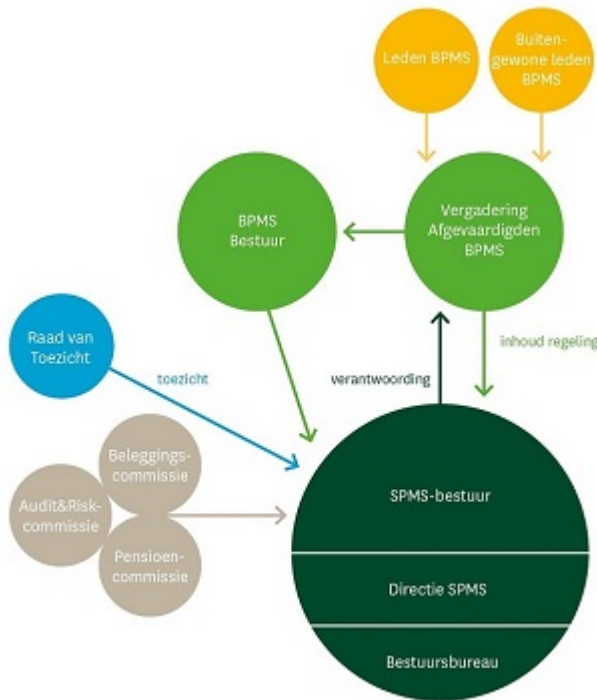
Het bestuur van SPMS legt verantwoording af aan de Vergadering van Afgevaardigden (VvA) van de Beroepspensioenvereniging voor Medisch Specialististen (BPMS). Het bestuur van BPMS overlegt enkele keren per jaar met een delegatie van het bestuur van SPMS. Het bestuur van BPMS benoemt de SPMS-bestuursleden, voor zover deze de actieven vertegenwoordigen, en kan ze eventueel ook weer ontslaan. Het lid uit de geleding van de gepensioneerden wordt benoemd door de gekozen vertegenwoordigers van de gepensioneerden in de Vergadering van Afgevaardigden, op voordracht van het bestuur van SPMS. De BPMS treedt op als "opdrachtgever" van het fonds. De BPMS heeft een belangrijke rol bij het bepalen van de inhoud van de pensioenregeling.

Rol Raad van Toezicht

Het bestuur van SPMS benoemt, na goedkeuring van DNB, de leden op voordracht van het bestuur van BPMS. Tot haar taken behoren:

- Toezicht houden op het beleid van het bestuur van het pensioenfonds en de uitvoering ervan en op de algemene gang van zaken in het fonds;
- Het bestuur met raad terzijde staan.

De samenhang tussen de verschillende bestuursorganen is als volgt:

Uitbestede taken

SPMS heeft het pensioenbeheer ondergebracht bij APG en het vermogensbeheer bij BlackRock. Uiteraard is het bestuur van SPMS volgens de eisen van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken.

Profiel

SPMS is een verplicht gesteld beroepspensioenfonds voor vrijgevestigde medisch specialisten. Onder het motto ‘Uw pensioen, ons specialisme’, wil SPMS op pensioengebied toegevoegde waarde en hoogwaardige dienstverlening leveren aan de deelnemers. Het pensioenfonds onderscheidt zich door zijn onvoorwaardelijke toeslagverlening. Hierdoor is de kans klein dat de inflatie niet kan worden gevolgd. Tevens wordt hierdoor het nadeel van de doorsneepremie gemitigeerd. Immers door de vaste indexatie in de premie op te nemen, wordt het subsidiërende effect van de doorsneepremie gematigd. Daarnaast is de persoonlijke dienstverlening onderscheidend, zoals de advisering bij pensioenplanning door financiële planners. Er zijn circa 8.200 premiebetalende deelnemers, ongeveer 1.750 voormalige deelnemers die nog niet gepensioneerd zijn (slapers) en 7.150 pensioengerechtigden. Met een belegd vermogen per 31 december 2018 van 10,1 miljard euro behoort SPMS tot de top 20 van pensioenfondsen in Nederland. Gemeten naar de omvang van het vermogen is SPMS het tweede beroepspensioenfonds. Het pensioenfonds wil de beloftes aan en de verwachtingen van zijn deelnemers waarmaken. SPMS hanteert daarom een degelijke financiële opzet die past bij het karakter van het pensioenfonds. Twee aspecten zijn kenmerkend voor dat karakter: een streven naar zekerheid en een streven naar invulling van de winstdelingsregeling. Hiervoor is het nemen van beheerste beleggingsrisico’s noodzakelijk en het hebben van een voldoende grote buffer.

SPMS is gevestigd in Zeist, een voorloper van dit pensioenfonds werd al opgericht op 16 januari 1968. De pensioenregeling ging formeel van start op 1 januari 1973. De laatste statutenwijziging was op 7 maart 2019. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41177485. Het pensioenfonds is aangesloten bij de koepelorganisatie Pensioenfederatie.

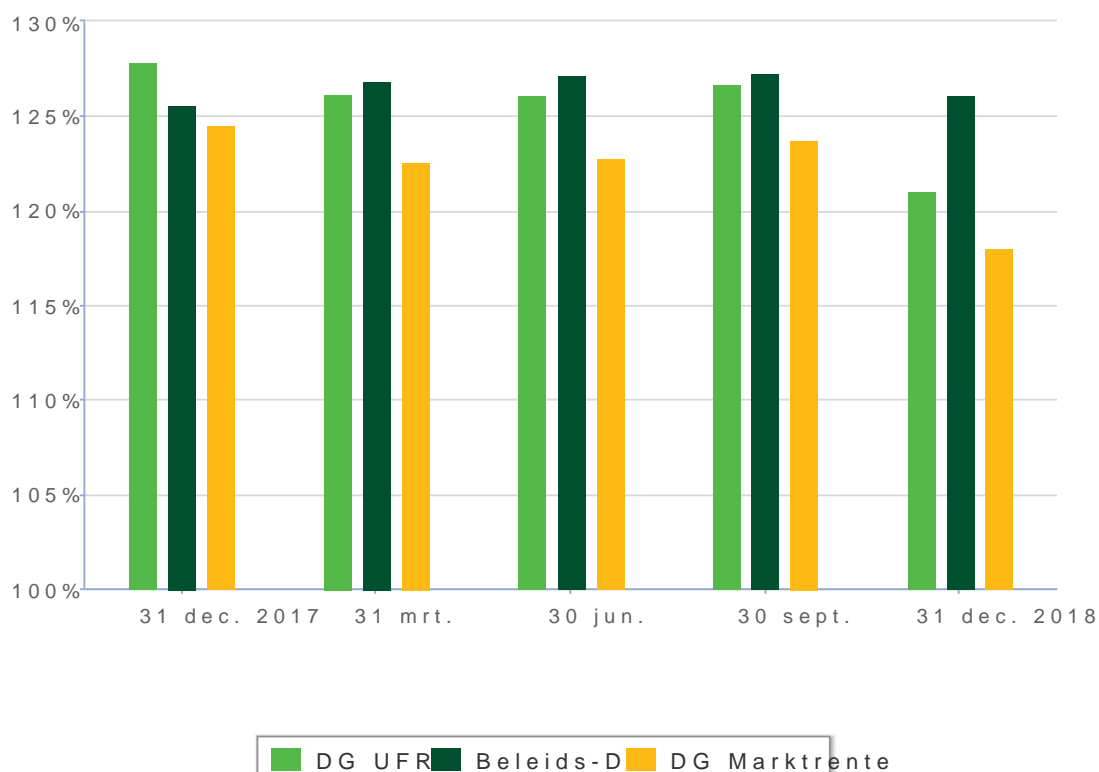
2. Bestuursverslag

2.1 Samenvatting

2.1.1 Financiële positie

Eind 2018 bedroeg de dekkingsgraad (UFR) van SPMS 121%. De dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen het aanwezige vermogen (teller) en de pensioenverplichtingen (noemer). De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde over de laatste twaalf maanden) eind 2018 bedroeg 126%. Eind 2018 was de gemiddelde beleidsdekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen 108,4 procent.

Bij de pensioenverplichtingen heeft SPMS al rekening gehouden met de financiering van de jaarlijkse onvoorwaardelijke toeslag van 3% (zie 'Toeslagbeleid' in paragraaf 4.5.6). Hierdoor is de dekkingsgraad van SPMS op dit moment eigenlijk een reële dekkingsgraad op basis van de verwachte loonindex (zie begrippenlijst). Dit is bij de meeste Nederlandse pensioenfondsen niet het geval. Deze gaan namelijk bij het berekenen van hun dekkingsgraad uit van nul procent stijging, dus van gelijkblijvende pensioenen. Jaarlijks moet SPMS ook een reële dekkingsgraad opleveren aan DNB op prijsindex. Deze bedraagt 174%. DNB publiceert dit cijfer per pensioenfonds. De dekkingsgraad van eind 2018 is 7 procentpunten lager dan het jaar ervoor. De ontwikkeling van de dekkingsgraad blijkt uit onderstaande figuur.

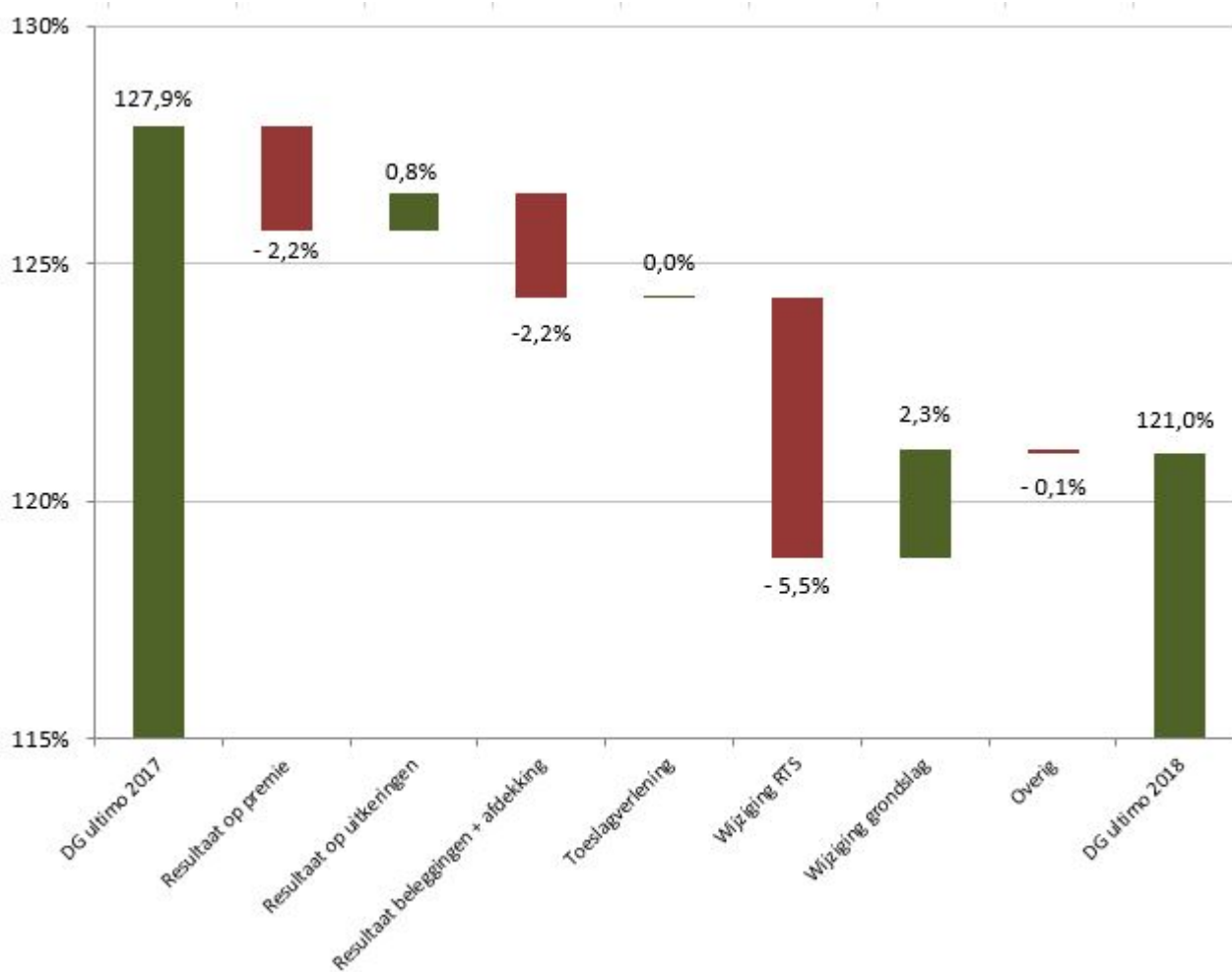
De dekkingsgraad, uitgaande van de marktwaarde op dagbasis, bedroeg 118% eind 2018. Eind 2017 was dit afgerond 125%. De marktrente, gemeten op dagbasis, is gedurende 2018 gedaald. Het gevolg was een stijging van de pensioenverplichtingen. Daarnaast was het vermogen aan het eind van het jaar lager dan aan het begin van het jaar. Hierdoor is de marktdekkingsgraad met 7 procentpunten gedaald van afgerond 125 procent naar 118 procent.

2.1.2 Invloeden op de financiële positie: beleggingsresultaten, rente en levensverwachting

In 2018 behaalde SPMS een negatief netto beleggingsrendement van -1,66%. Het belegd vermogen daalde van 10,3 miljard euro naar 10,1 miljard euro. In het vervolg van deze paragraaf en in paragraaf 2.4 wordt nader ingegaan op de beleggingen en het behaalde resultaat.

Het bestuur heeft in 2018 besloten om eind 2018 over te gaan op nieuwe sterftegrondslagen. In de verplichtingen eind 2018 zijn de meeste recente sterftegrondslagen meegenomen: Prognosetafel AG2018 en de fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2018).

In onderstaande figuur zijn de invloeden op de financiële positie in beeld gebracht.

2.1.3 Toeslagverlening in 2019

Op basis van de beleidsdekkingsgraad van de peildatum, 30 september 2018, heeft het bestuur besloten om per januari 2019 een toeslag toe te kennen van 3%. SPMS heeft de onvoorwaardelijke toeslag van 3% verleend, omdat de beleidsdekkingsgraad ruim boven de minimaal vereiste dekkingsgraad lag. De toeslagverlening bij SPMS was bij het besluit gebaseerd op de loonontwikkeling van de ambtenaren. De loonontwikkeling voor ambtenaren bedroeg 2,865% op basis van de voorlopige cijfers op de peildatum. De prijzen stegen in 2018 met 1,7% (consumentenprijsindex). In termen van gemiddelde koopkracht gingen de pensioenaanspraken er dus met 1,3% op vooruit. De uitgangspunten van SPMS bij de toeslagverlening staan in het onderdeel 'Toeslagbeleid' in paragraaf 4.5.6.

2.1.4 Rente en valuta

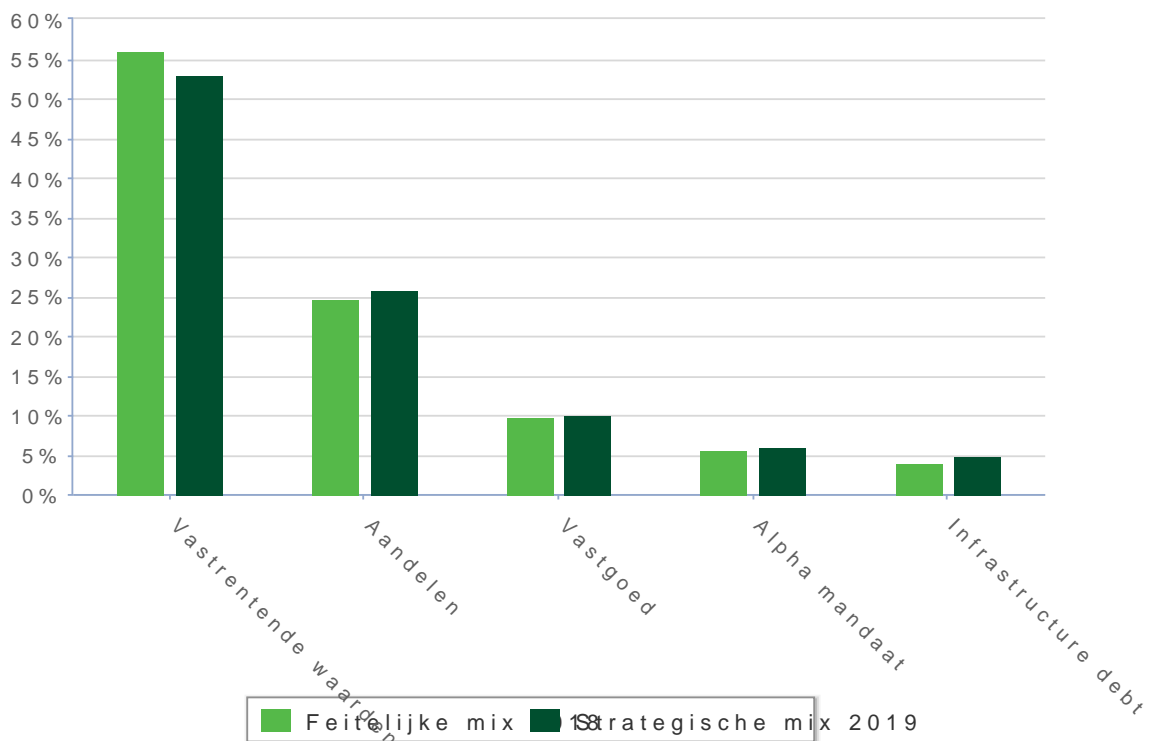
De rente is in 2018 gedaald. Veranderingen in de rentestand hebben invloed op de verplichtingen. Om deze invloed te beperken kan een fonds het rente-risico afdekken (deels door langlopende obligaties, deels door SWAP's; "de hedge"). SPMS heeft het renterisico voor 78% op marktwaarde afgedekt. Een daling van de rente wordt dus opgevangen door deze hedge. Bij een stijging van de rente worden de verplichtingen minder duur (dat is gunstig voor de financiële positie), maar moeten we "betalen" op de hedge.

Op tactisch niveau werd niet afgeweken van het strategisch afdekkingspercentage. Bij de rente-afdekking stuurt SPMS op basis van de marktwaardering van de verplichtingen.

Het valutarisico wordt ook afgedekt, waarbij ervoor gekozen is om de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 100 procent af te dekken. De dollar is gestegen ten opzichte van de euro met 4,8%. SPMS heeft de grootste exposure naar de Amerikaanse dollar, waardoor de stijging van de dollar in combinatie met de 100%-valuata-hedge een negatieve bijdrage heeft gehad op het totale rendement van SPMS.

2.1.5 Beleggingsbeleid en beleggingsresultaten

Het netto rendement van SPMS bedroeg in 2018 -1,7%. Door de daling van rente in Europa heeft de rentehedge een positieve bijdrage hierop gehad van 4,9%. Het belegd vermogen is van 10,3 miljard euro gedaald naar 10,1 miljard euro. De strategische mix voor 2019 en feitelijke beleggingsmix van SPMS ultimo 2018 is hieronder weergegeven.

In de beleggingsrichtlijnen legt SPMS de strategische mix vast inclusief de bandbreedtes. De ALM studie die hieraan ten grondslag ligt wordt minimaal elke drie jaar uitgevoerd. In het jaarlijks beleggingsplan worden eventuele aanpassingen toegelicht. Een update van de ALM studie wordt indien nodig dan ook jaarlijks uitgevoerd. In 2016 heeft SPMS tot een strategische allocatie van 5% in infrastructure debt besloten. Hiervoor is de allocatie naar een specifiek hedge fund (fund of funds) volledig afgebouwd en de allocatie naar vastrentend veranderd. De implementatie van infrastructure

debt heeft in 2017 en 2018 langer geduurd dan verwacht door de onderhandelingen over de beleggingsrichtlijnen voor de betrokken drie beleggingsfondsen. Aan het eind van het jaar is 4% van het belegd vermogen geïnvesteerd in infrastructure leningen.

In 2018 is de rente gedaald waardoor vastrentende waarden, maar ook de rentederivaten voor het reduceren van het renterisico een positief rendement hebben opgeleverd. Vastrentende waarden hebben een rendement behaald van 3% en de rentehedge heeft een rendement gehaald van 4,9%. Aandelen hebben met -7,4% een slecht jaar achter de rug. Per saldo is er dit jaar sprake van een underperformance van 0,9% van de benchmark.

SPMS heeft als beleid voor haar mandaten geen obligaties en aandelen ter beschikking te stellen voor het uitlenen van effecten (securities lending). Het ESG beleid is in 2018 verder uitgewerkt en hier is dan ook een aantal aanpassingen in doorgevoerd. Een voorbeeld is de integratie van de Sustainable Development Goals (SDG's) binnen het engagementproces. Voor details zie paragraaf 2.4.6, Maatschappelijk verantwoord beleggen.

2.1.6 Risicomanagement

Het verkrijgen van inzicht in de risico's voor SPMS en de beheersing van deze risico's zijn kerntaken van het bestuur. In de eerste plaats richt het risicomanagementbeleid van SPMS zich op de strategische risico's. Het gaat hierbij om activiteiten van het fonds, die de financiële positie direct raken en die de uitvoering van het fonds bepalen. Voor de meer operationele risico's ziet SPMS nadrukkelijk toe op de uitbestede werkzaamheden, zoals op het gebied van de pensioenadministratie, beleggingen en beleggingsadministratie.

De ALM-studie vormt een belangrijk instrument om inzicht te krijgen in de strategische beleggingsrisico's en om de strategische beleggingsmix vast te stellen. Het bestuur stemt de strategische beleggingsmix af op de verplichtingenstructuur van SPMS, met inachtneming van de risicobereidheid van haar deelnemers. Risicobeheer(sing) kent een dynamisch karakter en wordt waar nodig verder verbeterd. De risico's en de beheersingsmaatregelen zijn momenteel geborgd in het document 'Risicomanagement bij SPMS'. In dit document zijn alle onderkende risico's opgenomen. Het bestuur bepaalt daarbij per risico welke gebeurtenis grote impact kan hebben op het pensioenfonds en schat de hoogte van het risico in. Ook wordt in het document aangegeven welke beheersingsmaatregelen het fonds inzet en wat het netto risico is dat overblijft na de inzet van deze maatregelen.

Eind 2018 is de risicotaxonomie (c.q. categorisering) toegevoegd aan het Integraal Risicomanagement raamwerk. Hier wordt per risiconiveau aangegeven wat de relevante risico's zijn, wie beslist over de risico-acceptatie, hoe de risico's worden gemeten en gerapporteerd, wie over de risico's adviseren en wie verantwoordelijk zijn voor de monitoring. Verder is het interne beheersingssysteem bij SPMS inhoudelijk ingericht volgens het Three lines of defence model, om te kunnen voldoen aan nieuwe regelgeving (IORP II).

Tot slot heeft het bestuur een Risico control framework (RCF) opgesteld t.b.v. de beheersing van de volgende vijf financiële risico's: renterisico, tegenpartijkredietrisico, liquiditeitsrisico, valutarisico en managerselectie en -monitoring. In dit framework worden risico-onderwerpen beschreven op basis van de componenten: strategie (het beleid), uitvoering (de procedures) en controle (rapportages etc.). De beoordeling van de financiële risico's komt ieder kwartaal terug in het Financial Risk Dashboard. Door de versterking van het bestuursbureau in september 2017 met een non financial risk manager, wordt het RCF geleidelijk verder uitgebreid op het gebied van niet-financiële risico's.

Ook na het instellen van beheersingsmaatregelen wordt ingeschat of de kans groot is dat een aantal risico's werkelijkheid wordt en/of dat er sprake is van een grote impact. Marktrisico, renterisico en liquiditeitsrisico zijn als grote financiële risico's benoemd en worden continu gemonitord. Het renterisico is voor een groot deel afgedekt door middel van rentederivaten. Het liquiditeitsrisico wordt gemitigeerd door het uitwerken van stress-scenario's en het paraat hebben van een actieplan om liquiditeiten c.q. onderpand vrij te maken. Met gevoeligheidsanalyses en stress-scenario's wordt de impact van het marktrisico in kaart gebracht. Op operationeel gebied heeft SPMS Institutional Trust Services (ITS) als controlerend mid- en backoffice aangesteld.

Een belangrijk niet-financieel risico voor SPMS is het integriteitsrisico. Om dit risico te beheersen is onder meer een gedragscode opgesteld en zijn diverse beleidsdocumenten beschikbaar. Deze worden ook getoetst door de compliance officer. Jaarlijks wordt de zogenaamde SIRA (Systematische Integriteits Risico Analyse) uitgevoerd. Hierbij worden diverse integriteitsscenario's beoordeeld. Waar nodig worden nieuwe beheersmaatregelen toegevoegd. Een ander belangrijk niet-financieel risico betreft het IT-risico. Met name informatiebeveiliging en in het verlengde daarvan de beveiliging van persoonsgegevens. In 2018 heeft de beveiliging van persoonsgegevens extra aandacht gekregen in verband met de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Jaarlijks wordt de risicohouding voor IT-risico's vastgesteld en wordt op basis van het informatiebeveiligingsbeleid de status bewaakt. Voor de bewaking van de status en voortgang wordt de IT-veiligheidsagenda gebruikt. Zowel voor het integriteits- als het IT-risico is SPMS voor een belangrijk deel afhankelijk van haar uitbestedingspartners.

In paragraaf 2.7 worden de risico's verder toegelicht.

2.1.7 Kosten

De kosten die SPMS maakt, kunnen worden onderverdeeld in een drietal categorieën: kosten pensioenbeheer, kosten vermogensbeheer en transactiekosten. Kosten pensioenbeheer zijn de kosten die gemaakt worden voor de pensioenadministratie en pensioencommunicatie. Kosten vermogensbeheer zijn de kosten die het fonds moet maken om het vermogen te kunnen beleggen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om kosten van fiduciair beheer, kosten van advies, kosten van portefeuillebeheer en prestatieafhankelijke vergoedingen. Het derde onderdeel betreft de transactiekosten. Transactiekosten zijn de kosten die het fonds moet maken om een (beleggingstransactie) tot stand te brengen en uit te voeren. Dit zijn niet kosten die SPMS aan de vermogensbeheerder betaalt, maar de kosten die bijvoorbeeld aan de beurs of aan een broker betaald worden. Deze categorie kosten is moeilijk te verbijzonderen, omdat de kosten impliciet onderdeel uitmaken van een zogenaamde nettoprijs die bij een transactie overeengekomen is. Deze kosten zijn dus al verrekend met het rendement.

De toerekening van kosten aan pensioenbeheer dan wel aan vermogensbeheer is middels een bestuursnotitie (Nota doorbelasting kosten, bestuursvergadering 20 november 2018) besproken en geaccordeerd. De hoofdregel in die notitie is dat kosten die naar hun aard rechtstreeks toegerekend kunnen worden aan Pensioenuitvoering of Vermogensbeheer, daar ook aan worden doorbelast. Kosten met een gemengd of algemeen karakter ('overhead' zoals de directie en de controller maar ook de huur van het gebouw) worden 50%/50% verdeeld over Pensioenuitvoering en Vermogensbeheer. Aan transactiekosten worden geen 'overhead'-uitgaven toegerekend.

Oordeel bestuur over kosten

Het bestuur is van oordeel dat het kostenniveau aanvaardbaar is gezien de dienstverlening aan de belanghebbenden. De uitgebreide onderbouwing is te vinden onder de kopjes; Pensioenuitvoeringskosten en Kosten vermogensbeheer. Dit jaar heeft het bestuur bovendien uitgebreid stil gestaan bij het IBI-rapport (Institutioneel Benchmarking Instituut) over 2016 en dat begin 2018 beschikbaar kwam voor het bestuur en zowel in de vergadering van 14 mei als 20 november 2018 is besproken. Dit rapport bevestigde het bestuursoordeel; gegeven het beleggingsbeleid is het kosten-niveau aanvaardbaar. Samengevat komt het op het volgende neer dat het hoge serviceniveau en de governance van een Beroepspensioenfonds extra kosten met zich mee brengen. De relatief hoge kosten van vermogensbeheer zijn acceptabel vanwege de kans op extra rendement en de voordelen van diversificatie (waarvoor in meerdere en ook duurdere beleggingscategorieën moet worden belegd). Het bestuur is content met de verdere kostendaling. Toch blijven de kosten een continu aandachtspunt van het bestuur.

Algemeen 2018

De kosten voor 2018 worden hierna beschreven. In deze kosten zijn de kosten van BTW inbegrepen. Voor de pensioenuitvoeringskosten bedragen deze 706 duizend euro en voor de direct in rekening gebrachte facturen inzake vermogensbeheer bedragen deze 5,9 miljoen euro.

Pensioenuitvoeringskosten:

- 6,7 miljoen euro (2017: 7,4), oftewel,
- 434 euro (2017: 490) per deelnemer (actieven plus gepensioneerden).
- 2,0 procent (2017: 2,2 procent) van de premie (actieven).

In paragraaf 4.6.6 (jaarrekening) worden de kosten pensioenbeheer verder uitgesplitst. De kosten pensioenbeheer van SPMS betreffen een relatief hoog bedrag per deelnemer, als deze worden vergeleken met veel fondsen van vergelijkbare grootte. Dit wordt enerzijds verklaard door het hoge serviceniveau voor de deelnemers en een relatief goede kwaliteit van de pensioenadministratie. SPMS heeft bijvoorbeeld een aantal gecertificeerde Financieel planners in dienst om de deelnemer te adviseren in persoonlijke gesprekken en door specifieke rapporten. Kosten gemaakt in het kader van controle en risicomangement vertalen zich niet direct in extra opbrengsten, maar voorkomen mogelijk wel verliezen of toekomstige herstelkosten. Anderzijds zijn de kosten ook relatief hoog door de governancestructuur die hoort bij een beroepspensioenfonds. De wetgever schrijft onder andere voor dat het fonds een eigen beroepspensioenvereniging dient te hebben. Daarnaast heeft een beroepspensioenfonds in tegenstelling tot een bedrijfstak- of ondernemingspensioenfonds rechtstreeks contact met alle individuele deelnemers (bijvoorbeeld incasso, voorlichting). Veel ondernemingspensioenfondsen hoeven slechts contact te onderhouden met een aantal of zelfs maar één werkgever(s). Daarbij verzorgt de personeelsafdeling bij die werkgever(s) meestal een deel van de pensioenvoorlichting.

Een oordeel of de kosten “hoog” of laag” zijn wordt grotendeels bepaald door de benchmark of de groep van fondsen waarmee het zich vergelijkt. Als het pensioenfonds zich vergelijkt met andere Beroepspensioenfondsen zijn de kosten niet hoog. De kosten uitgedrukt per deelnemer zijn in 2018 verder gedaald tot 434 euro. Dit hangt enerzijds samen met de lagere kosten, anderzijds is het aantal deelnemers toegenomen. Ook de kosten uitgedrukt in een percentage van de premie zijn in 2018 weer gedaald. Ook heeft het fonds zich laten “scoren” door een IBI-benchmark. Dan is de situatie (over 2016) als volgt:

Kosten per deelnemer pensioenbeheer (EUR);

Conform Aanbevelingen Pensioenfederatie:

* 502 (SPMS),

* 285 (IBI-Universum).

Het actuarieel bureau LCP doet jaarlijks onderzoek naar de kosten van pensioen-beheer in Nederland. Over 2017 is per 11 september 2018 een rapport verschenen: "werk in uitvoering bij pensioenfondsen". Zij hebben voor de Beroepspensioenfondsen separaat berekend wat het gemiddelde is voor de kosten van pensioenbeheer per deelnemer. Over 2017 was dat 422 euro.

Kosten vermogensbeheer:

Zoals zichtbaar is in de hierna weergegeven tabel bestaan deze kosten uit twee componenten. Ten eerste bevat het kosten vermogensbeheer zoals deze ook zijn opgenomen in paragraaf 4.6.3 (jaarrekening). Dit zijn de (directe) kosten waarvoor het fonds in 2018 facturen heeft ontvangen en betaald. Het gaat om de kosten voor bewaarloon, beheerloon en advieskosten. Ook de kosten van het bestuursbureau zijn hierin gedeeltelijk meegenomen. Het andere deel van de kosten van het bestuursbureau is hierboven meegenomen onder de kosten pensioenbeheer. Naast deze directe kosten heeft SPMS ook te maken met indirecte kosten. Indirecte kosten ontstaan bij beleggingen in fondsen, die op hun beurt ook weer in andere fondsen belegd (kunnen) zijn. Doordat hier meerdere lagen zijn is het soms lastig om alle kosten inzichtelijk te krijgen. De indirecte kosten worden verrekend met het rendement. Voor het kwantificeren van deze kosten hebben we gebruik moeten maken van de geschatte opgaven van de onderliggende vermogensbeheerders.

Beleggingskosten (x € 1 miljoen)

	direct	indirect	totaal
Beheervergoeding	22,2	9,5	31,7
Vergoeding voor fiduciair beheer	5,0	-	5,0
Bewaarloon	2,0	-	2,0
Overige kosten	0,4	-	0,4
Totaal beheervergoedingen	29,6	9,5	39,1
Prestatievergoedingen	0,4	4,5	4,9
Totaal Beleggingskosten 2018 (excl. Transactiekosten)	30,0	14,0	44,0
Totaal Beleggingskosten 2017 (excl. Transactiekosten)	34,3	17,1	51,4

De totale beleggingskosten zijn in 2018 gedaald met € 7,4 miljoen (44 -/ - 51,4) en vallen hiermee ongeveer 14 procent lager uit dan in 2017. Deze daling is voor veruit het grootste deel te verklaren door een daling van de performance fee (ad 8,6 mln) van 13,5 mln in 2017 naar 4,9 mln in 2018. Het gemiddeld belegd vermogen is in 2018 (10,26 mld) ongeveer het zelfde als in 2017 (10,28 mld). Het belegd vermogen ("hoeveelheid") zelf is dus geen 'driver' geweest voor een stijging of daling van de kosten in Euro. De beheervergoedingen zijn het resultaat van "prijs" maal "hoeveelheid". Nu de prijs (het afgesproken tarief met de vermogensbeheerder) op hoofdlijn hetzelfde is gebleven, is de beheervergoeding (ad 29,6 mln) dat ook.

SPMS heeft er voor gekozen om een goed gespreide portefeuille aan te houden. Deze spreiding kenmerkt zich door een spreiding over meerdere beleggingscategorieën en een regionale spreiding binnen alle beleggingscategorieën. Er is ook gekozen voor een combinatie van actief beheer en passief beheer. Dit sluit aan bij de investment beliefs van SPMS. Met name de keuze voor beleggingscategorieën heeft grote invloed op de hoogte van de kosten. Het belang in hedge funds, niet beursgenoteerd vastgoed en infrastructure debt heeft een groot effect op de hoogte van de zichtbare kosten. Daarnaast heeft SPMS een relatief groot deel van de portefeuille via actieve strategieën belegd. Actief beheer is duurder dan passief beheer. Hier staat potentieel de positieve outperformance tegenover. Over de afgelopen 5 jaar is er sprake van een underperformance ten opzichte van de benchmark. Er is over die periode een underperformance behaald van gemiddeld 0,1%. De kosten hebben echter niet alleen betrekking op actief beheer. Het grootste deel van de hogere kosten wordt veroorzaakt door beleggingen in hedge funds en onroerend goed, die als doel hebben een betere diversificatie te krijgen. De samenstelling van de SPMS portefeuille is voor het bestuur een afweging van risico, rendement en kosten. Kosten gaan altijd voor de baat uit en voor een deel staan die kosten vast en de opbrengsten zijn onzeker. Door te spreiden in risico's en beleggingscategorieën verwacht SPMS ook in perioden waarin aandelen en/of obligaties het minder goed doen, een gunstiger rendement te behalen. Een aantal van deze categorieën heeft hogere kosten, maar als de strategie werkt, betaalt dat zich terug. Alleen een kostenvergelijking is onvoldoende. Kosten moeten gerelateerd worden aan rendements- en risicoprofiel en zo mogelijk een benchmark. De kosten van een benchmark zijn echter lastig te bepalen. Er zijn immers geen bestanden beschikbaar van fondsen met een vergelijkbare omvang, eenzelfde mate van actief beheer en dezelfde strategische mix. Om een indruk te krijgen of een pensioenfonds relatief gunstig is qua kosten of niet, kan het kosten-percentages ook vergeleken worden met aanbieders van bijvoorbeeld beleggingsverzekeringen. Dit is een alternatief als een deelnemer van SPMS niet langer rechten zou opbouwen. Bij individuele beleggingsverzekeringen zijn de kosten vaak hoger. Dit jaar is wel een benchmark opgenomen; zie onder het kopje IBI-benchmark-onderzoek.

Beleggingskosten per categorie (x € 1 miljoen)

	2018		beheervergoeding		performance		totaal 2018		transactiekosten
	gemidd. Belegd vermogen(mln)	€ (mln)	bp	€ (mln)	bp	€ (mln)	bp	€ (mln)	
Vastrentende waarden	5.778	14,7	25	-1,2	-2	13,5	23	10,0	
Aandelen	2.679	8,8	33	0,5	2	9,2	35	2,5	
Vastgoed	979	6,7	69	0,6	6	7,3	75	0,4	
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen/Alpha-mandaat)	557	8,8	158	5,0	90	13,8	248	5,5	
Overlay (derivaten / deposito's)	267	0,1	5	-	-	0,1	5	3,1	
Totaal 2018	10.259	39,1	38	4,9	5	44,0	43	21,5	
Totaal 2017						51,3	50	20,0	

Tellingen betreffen totalen van onafgeronde bedragen

Transactiekosten:

Evenals voor het boekjaar 2017 is het look through-principe ook voor de transactiekosten in beleggingsfondsen verplicht (comply or explain). Indien een pensioenfonds belegt middels beleggingsfondsen worden de kosten van vermogensbeheer en transactiekosten van die beleggingsfondsen meegenomen in de totale kosten. De transactiekosten van SPMS bedroegen € 21,5 miljoen of wel 0,21% (2017; 0,19%) van het gemiddeld belegd vermogen in 2018. De stijging is te verklaren door 1) hogere volatiliteit die bij het EMD-mandaat leiden tot een hogere "turnover" en 2) transitiekosten bij het wisselen in 2018 van een Europese aandelen-manager. De transactiekosten zijn voor aandelen de feitelijke kosten en voor vastrentende waarden de waargenomen spreads in de markt. Door de wijze waarop bij vastrentende waarden met kosten wordt omgegaan als onderdeel van de spread is het lastig voor de pensioensector om dit volledig en correct weer te geven.

IBI-benchmark onderzoek

SPMS heeft over het verslagjaar 2016 een onderzoek (eind 2017) naar de kosten laten uitvoeren door IBI. IBI betekent Institutioneel Benchmarking Instituut. IBI maakt het mogelijk dat pensioenfondsen transparant rapporteren over hun uitvoeringskosten. De uitkomsten zijn besproken in de IC, ARC en het bestuur in 2018 zodra de resultaten bekend werden. Het bestuur heeft het bestuursbureau gevraagd dit rapport ook met BlackRock te bespreken en eventuele acties te definiëren.

De belangrijkste cijfers uit het IBI-rapport staan hieronder weergegeven.

	SPMS	IBI Universum
Gerapporteerde vermogensbeheerkosten (bps)	53	40
IBI Benchmark™ ("Benchmarkkosten" in bps)	55	40
- Rendement activamix	8,2	8,4
- Exces rendement	-0,6	-0,4
- Rendement uit overlay, valuta en rente	4,4	1,8
- Totaalrendement	12,0	9,8
Totaalrendement – 5-jarig gemiddelde	10,9	9,2

Het rapport is op de bestuursvergadering van 14 mei 2018 en 20 november 2018 besproken.

De conclusies zijn:

- SPMS betaalt in 2016, 53 bps aan vermogensbeheer terwijl de benchmark-kosten uitkomen op 55 bps. Dit is een indicatie dat SPMS op totaal nivo niet te veel betaalt.

- De hogere kosten dan de markt overall hebben vooral betrekking op de afwijkende allocatie, en invulling via mandaten ipv fondsen
- De kosten in verhouding met het extra rendement vallen enigszins tegen
- Het rendement ten opzichte van andere pensioenfondsen is fors hoger, maar dit komt vooral door de hogere renteafdekking

In het algemeen kan gesteld worden dat de kosten in lijn zijn met de verwachtingen.

Analyse

Voor de meeste beleggingscategorieën zijn de kosten van SPMS hoger in vergelijking met IBI Universum. De keuzes die SPMS maakt binnen aandelen en vastrentende waarden is één van de oorzaken. De aard van het mandaat brengt hogere beheerkosten met zich mee. Bij vastrentende waarden heeft SPMS er voor gekozen om niet alleen in langlopende staatsobligaties (passief) te beleggen. Er is een behoorlijke allocatie naar actieve mandaten in credits (Europa en de VS) in local en hard currency mandaten voor opkomende markten en in US core plus mandaten. Naast een rendementsdoelstelling heeft dit ook een risicospreidingsdoelstelling. Bij aandelen is er voor gekozen om bewust af te wijken van de regioverdeling van de MSCI wereldindex. Een duidelijke onderweging van de VS (passief) ten gunste van Europa en Opkomende markten (actief). Ook hier is er naast een rendementsaspect ook een risico aspect. Alleen al deze afwijkende regio verdeling leidt tot andere kosten. Verder maakt SPMS vooral gebruik van eigen mandaten. Over het algemeen is dit duurder dan wanneer men gebruik maakt van beleggingsfondsen. Het voordeel is natuurlijk wel dat SPMS meer invloed heeft op het beheer van de eigen mandaten. Het is van belang om te realiseren dat de kosten van derivaten in geen verhouding staan tot de kosten van de andere categorieën of hun marktwaarde.

In het verleden heeft SPMS, Mercer en Willis Towers Watson de mandaten laten beoordelen. Hun oordeel was dat onze kosten in vergelijking met andere pensioenfondsen lager waren. Omdat de kosten van de hedgefondsen aanzienlijk lager zijn dan de peergroep heeft dit bij het berekenen van de benchmarkkosten een gunstig effect. De benchmarkkosten liggen derhalve in lijn met de vermogensbeheerkosten van het fonds. Dit is ook een conclusie van het bestuur van SPMS.

Samenvatting

Het kostenvraagstuk kent in principe drie lagen, die ieder een verschillende impact hebben op kostennivo in euro, ten opzichte van vermogen of ten opzichte van andere fondsen:

1. De gekozen Strategische Asset Allocatie (SAA) (deze keuze beïnvloedt de absolute kosten)
2. De implementatie van de Strategische Asset Allocatie (keuze actief vs. passief; beïnvloedt de absolute kosten)
3. Hoe scherp zijn de uit onderhandelde fees met de operationele vermogensbeheerders gegeven de huidige Strategische Asset Allocatie (beïnvloedt relatieve kosten)?

De focus van de discussie en analyses ligt vaak bij onderdeel (3). Uitgaande van de huidige SAA lijkt het er op dat SPMS deze qua kosten niet scherper kan implementeren (onderdeel 3).

2.1.8 Pensioenbeleid

Algemeen

Het doel is een basispensioen met een streven naar zekerheid. Richting de toekomst is er de voorkeur van het bestuur voor een regeling die lijkt op de huidige regeling. In hoeverre dit te realiseren is hangt af van de SER discussie, en meer recent beleidsvoornemens van het ministerie van SZW (w.o. afschaffen van doorsneepremie) en overige wijzigingen in (fiscale) regelgeving.

Fiscale wetgeving

Voor het pensioenbeleid is een groot aantal wettelijke voorschriften voor de tweede pijler van het pensioenstelsel en de mogelijk aanpassingen daarop van belang. In de eerste plaats is dit de fiscale wetgeving. De overheid helpt om in Nederland een goed pensioen op te bouwen. De te betalen pensioenpremies zijn belastingvrij en de uitkering is belast. De laatste tijd heeft de overheid de belastingvoordelen bij pensioenopbouw sterk ingeperkt.

Niet alle fiscale onderwerpen raken de pensioenregeling van SPMS direct. De huidige SPMS-regeling past op hoofdlijnen nog onder het zogenaamde Witteveen kader, al is de ruimte aanzienlijk beperkt ten opzichte van het verleden, mede door de fiscale aftopping van de pensioenopbouw die in 2018 ligt op 105.075 euro. Over de noodzakelijke aanpassing van de regeling heeft SPMS (in 2017) opnieuw schriftelijk overleg gevoerd met de belastingdienst. SPMS heeft, zoals eerder aangegeven, de pensioenen per 1 januari 2019 alleen kunnen verhogen met de vaste toeslag van 3%.

Een van de doelstellingen van SPMS is het streven naar een fiscaal optimaal pensioen. Uit het overheidsbeleid volgt dat de AOW-leeftijd in stappen en afhankelijk van de levensverwachting omhoog gaat. Hierbij verschuift ook de fiscale pensioenrichtleeftijd. In 2017 lag deze op 67 jaar. In 2018 is deze naar 68 jaar gegaan. Zolang de leeftijd van 65 jaar in de SPMS-pensioenregeling wordt aangehouden, beperken de fiscale regels het maximale opbouwpercentage steeds verder. Daarom is ook in 2017 getoetst of de pensioenregeling van SPMS in 2018 daarin blijft passen. De pensioenregeling is in verband met de fiscale voorschriften per 1 januari 2018 aangepast. De opbouw van het opting-in pensioen heeft het bestuur moeten verlagen met 7%. Per 1 januari 2019 is de opbouw van alle actieve deelnemers verlaagd met circa 5% omdat het premie-dekkingsgraadbeleid dit vergt.

Pensioen wet- en regelgeving

In de tweede plaats is de pensioenwet- en regelgeving van belang voor het pensioenbeleid. Nederlanders worden steeds ouder en de arbeidsmarkt vraagt meer individuele oplossingen. De toekomst van het pensioenstelsel en of de SPMS-regeling nog daarbinnen past, is sterk afhankelijk van het regeringsbeleid. In het verslagjaar is dit beleid in het nieuwe regeerakkoord vastgelegd. De mogelijke gevolgen en scenario's worden besproken in het bestuur. De uitdaging voor SPMS is om zich op tijd voor te bereiden op de komende veranderingen, in het belang van haar deelnemers.

2.2 Goed pensioenfondsbestuur

2.2.1 Governance en de Code

De kwaliteit van het bestuur moet passen bij de (complexe) omgeving waarin pensioenfondsen opereren. Goede governance vergroot de effectiviteit, legitimeert ten opzichte van de belanghebbenden en helpt excessen te voorkomen. Voor beroepspensioenfondsen is wettelijk geregeld dat het bestuur dient te bestaan uit vertegenwoordigers van de beroepspensioenvereniging die de verplichtstelling hebben aangevraagd. Dit is bij SPMS van oudsher de structuur en ook de inrichting. Verder krijgt goed pensioenfondsbestuur bij SPMS gestalte in de juiste checks & balances tussen de functies bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Het huidige bestuursmodel functioneert goed en blijft voor SPMS het best passend. De functie van verantwoordingsorgaan ligt bij de Vergadering van Afgevaardigden (VvA). Dit orgaan bestaat uit afgevaardigden van alle ziekenhuizen waarin vrijgevestigde medisch specialisten de actieve leden zijn. Het gaat om 61 zelfstandige medische staven in de ziekenhuizen (stand per 31 december 2018). Begin 2018 lag dit aantal nog op circa 62. Een daling hiervan valt te voorzien door het sluiten van ziekenhuizen en verdere fusies.

Naast de actieve leden hebben de gepensioneerden en slapers tien zetels in de VvA. Hun stemrecht is met 50% van de stemmen gelijk aan dat van de actieve leden, voor de taken die zijn toebedeeld aan het verantwoordingsorgaan. Ook degenen die niet in een ziekenhuis werken, zijn in de VvA vertegenwoordigd. Het afleggen van verantwoording is dus stevig ingevuld. Een verantwoordingsorgaan van een dergelijke omvang, waarin vertegenwoordigers vanuit het gehele land verenigd zijn, is uniek in het Nederlandse pensioenveld.

Code Pensioenfondsen

De principes van de Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) zijn aangewezen als principes voor goed pensioenfondsbestuur, zoals bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben in 2018 een nieuwe versie van de Code opgesteld. De Code is een gedragscode voor de sector en bestaat al sinds 2013 uit normen die de sector zichzelf oplegt. Het doel van de Code is het bewustzijn van 'goed pensioenfondsbestuur' te stimuleren bij bestuurders, leden van het intern toezicht (RvT) en de VvA als

verantwoordingsorgaan (VO). De Code gaat daarbij in op de rol van het bestuur en de andere organen van het fonds. De Code bevat thema's als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen. Daarnaast geeft de Code weer hoe benoeming, ontslag en zittingstermijnen van bestuursleden en leden van andere organen worden geregeld.

Pensioenfondsen moeten aantonen dat ze de juiste dingen doen om goed te functioneren én inzichtelijk maken wat ze daarvoor doen. Alleen zo kan het vertrouwen van belanghebbenden in pensioenfondsen en in het goede beheer van hun uitgesteld inkomen of pensioen verbeteren. De normen in de Code zijn in 2018 gegroepeerd aan de hand van acht thema's en het aantal normen is handzamer gemaakt. Deze nieuwe indeling maakt dat bestuur en intern toezicht (RvT) in 2019 veel gericht met elkaar in gesprek kunnen gaan over doelstelling en de naleving van de Code. De acht thema's waar goed pensioenfondsbestuur om draait zijn: Vertrouwen waarmaken, Verantwoordelijkheid nemen, Integer handelen, Kwaliteit nastreven, Zorgvuldig benoemen, Gepast belonen, Toezicht houden en inspraak waarborgen en Transparantie bevorderen.

De inhoud van de oorspronkelijke Code is hierbij niet wezenlijk gewijzigd. Bij de verantwoording over 2018 gaat het daarom nog steeds om de 'state of mind'. De Code laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur in de (beleids)keuzes die het maakt. De Code levert daarmee een bijdrage aan het transparanter maken van de verhoudingen binnen het pensioenfonds en de communicatie met belanghebbenden.

De nieuwe Code uit 2018 is wettelijk verankerd in de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Pensioenfondsen kunnen deze Code blijven naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Dit betekent dat SPMS in de toelichting aangeeft hoe zij de normen van de Code toepast of kort motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. SPMS doet via dit jaarverslag mededelingen over de naleving van de principes van de Code Pensioenfondsen of motiveert waarom hiervan is afgeweken.

De waarde van de Code zit met name in de jaarlijkse dialoog en afgewogen besluitvorming over de onderwerpen in deze Code. Op een aantal punten wijkt SPMS af van de normen van de Code. Deze afwijkingen hebben te maken met de structuur van het beroepspensioenfonds. Zo worden bestuursleden benoemd door het bestuur van de beroepspensioenvereniging, na selectie door het fondsbestuur. Eén bestuurslid wordt benoemd door de buitengewone VvA-leden. Ook bij de RvT en het verantwoordingsorgaan gelden afwijkende benoemingsprocedures. De RvT wordt benoemd door het bestuur van SPMS, na een voordracht door het bestuur van BPMS. Bij het verantwoordingsorgaan worden de actieve leden benoemd door hun achterban in de ziekenhuizen. Voor een beroepspensioenfonds als SPMS is deze invulling vanwege het noodzakelijke draagvlak heel belangrijk. De afgevaardigden vervullen daarmee een soort spilfunctie tussen bestuur en deelnemer.

In de SPMS jaarkalender is een zelfevaluatie van het bestuur opgenomen. Eens in de twee jaar moet de evaluatie conform de code pensioenfondsen plaatsvinden met een externe partij. Dit heeft in 2018 (over 2017) plaatsgevonden. Over 2018 wordt gebruikgemaakt van een collectieve zelfevaluatie. Deze evaluatie wordt mede gedaan op basis van de bepalingen van de Code en nadat de voorzitter en vicevoorzitter met alle bestuursleden een individuele evaluatie over 2018 hebben gehouden.

Een uitgebreide toelichting per norm van de Code is terug te vinden op de website van SPMS. Daarbij is ten aanzien van iedere norm uit de Code vermeld hoe het bestuur van SPMS daaraan invulling geeft.

2.2.2 Intern toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen het pensioenfonds. De RvT staat het bestuur bij met advies en fungeert als gesprekspartner. De eindverantwoordelijkheid voor het bestuur en het initiëren en uitvoeren van de bestuurstaken ligt bij het bestuur. De RvT heeft verslag gedaan van haar werkzaamheden in Hoofdstuk 3.

Per 1 juli 2018 heeft de voorzitter, de heer S. Schuit, afscheid genomen van het fonds wegens het aflopen van zijn termijn. Het bestuur is de heer Schuit dankbaar voor het vervullen van zijn taak en de getoonde inzet. Per 1 juli is de heer R. Maatman toegetreden tot de RvT en is de heer R. Kleijnen voorzitter van de RvT. Mw. D. Melis is in 2018 herbenoemd.

2.2.3 Verantwoording

De VvA is als verantwoordingsorgaan bevoegd een oordeel te geven over het beleid van het bestuur van SPMS. In juni 2018 stond de VvA uitgebreid stil bij het concept jaarverslag over 2017, met het daarbij horende actuarieel rapport. De VvA dechargeerde vervolgens bestuur, directie en RvT van SPMS over het gevoerde beleid in 2017. Andere punten waarover de VvA in 2018 geconsulteerd is, zijn de aanpassing van de bestuursvergoedingen, voorstellen voor het herstel van de lage premiedekkingsgraad, de toeslagverlening en de verlaging van pensioenopbouw en verhoging van de premies voor 2019. Ook zijn zij geïnformeerd over de toekomstvisie en strategie van SPMS, een mogelijke hervorming van het pensioenstelsel in 2020, wijzigingen in het pensioenreglement en het communicatiejaarplan.

Volgens de nieuwe Code Pensioenfondsen dienen alle leden van de VvA de gedragscode te tekenen. Gezien de omvang van de groep en de mate van invloed die de individuele leden hebben op de besluitvorming van SPMS, is dit een bepaling waarvoor het bestuur uitlegt waarom strikte naleving op dit punt geen toegevoegde waarde heeft.

2.2.4 Externe toezichthouders

Het SPMS-bestuur heeft in 2018 twee keer een bespreking gehad met vertegenwoordigers van DNB. Daarnaast zijn er periodiek telefonische overleggen met de toezichthouder. Deze gesprekken met SPMS gingen onder meer over de uitkomsten uit het beleggingsonderzoek en de sturing op de premiedekkingsgraad. Verder wordt het fonds bevraagd over strategische risico's en verandervermogen ter voorbereiding op de diverse toekomstscenario's, zoals de nieuwe pensioencontracten en een mogelijke harde Brexit. DNB heeft SPMS als een relatief laag risico-fonds ingeschat. Vanuit risico gebaseerd toezicht betekent dit voor SPMS na 2018 een geringer tijdsbeslag voor de DNB-onderzoeken en enquêtes die worden gedaan bij het fonds.

Vanuit de AFM is er in 2018 geen onderzoek geweest of verzocht bij SPMS. Wel is door SPMS zelf contact gezocht met AFM over toekomstig beleid inzake het verschil tussen inzicht geven in financiële positie van een deelnemer en financiële planning.

Het SPMS-bestuur heeft in 2018 in samenwerking met de Raad van Toezicht verder gewerkt aan het eerder opgestelde plan van aanpak ten aanzien van de effectiviteit van het intern toezicht. Daarnaast is een risicoanalyse en een plan van aanpak ter implementatie van de Algemene verordening gegevensbescherming bij SPMS opgesteld en afgerond.

In 2018 is bestuurslid mw. dr. A.Y. Goedkoop uitgenodigd voor een gesprek met DNB in verband met de voorgenomen benoeming tot voorzitter van de Audit en Risk Commissie, waarmee DNB heeft ingestemd. Verder heeft DNB geen bezwaren geuit op voorgenomen herbenoemingen van de heren drs. E.P. Stuijzand en dr. C.H.R. Bosman.

In 2018 hebben DNB en AFM geen dwangsommen of boetes opgelegd aan SPMS. DNB heeft geen aanwijzingen aan het fonds gegeven en geen bewindvoerder aangesteld. Ook heeft DNB de bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds niet gebonden aan toestemming van de toezichthouder. Het bestuur hecht veel waarde aan het onderhouden van een goede relatie met de toezichthouders.

2.2.5 Samenstelling bestuur

Het bestuur bestond eind 2018 uit acht bestuursleden. Zeven zijn benoemd door de actieve deelnemers en één door de buitengewone leden namens slapers en gepensioneerden. Om de continuïteit te waarborgen, zorgt het bestuur in overleg met het bestuur van BPMS voor aspirant-bestuursleden. Begin 2018 waren dit de heren dr. R. Wagenmakers en

drs. S. Huisman. Zij hebben in 2018 diverse opleidingen gevolgd en de meeste bestuurs- en commissievergaderingen bijgewoond. Vlak voor het einde van 2018 zijn de beide aspiranten voor toetsing bij DNB aangemeld. Eind januari 2019 is positieve uitkomst van deze toetsing door DNB aan SPMS bekend gemaakt. Daarmee zijn beiden leden formeel toegetreden tot het bestuur.

Per 1 maart 2019 is de heer M. Bijl afgetreden als voorzitter van het fonds. Het bestuur is de heer Bijl zeer erkentelijk voor de uitstekende wijze waarop hij het voorzitterschap inhoud heeft gegeven.

Diversiteitsbeleid SPMS

In de Code Pensioenfondsen is opgenomen dat pensioenfondsen zich inspannen om het bestuur en het verantwoordingsorgaan een redelijke afspiegeling van de belanghebbenden te laten zijn. Van belang is dat deze norm niet alleen van toepassing is op diversiteit op grond van leeftijd en geslacht, maar ook op de benodigde kennis en competenties en de representativiteit in relatie tot het totale bestand van belanghebbenden van het fonds. Het bestuur van SPMS vindt het belangrijk dat de fondsorganen zoveel mogelijk complementair zijn samengesteld. Het bestuur onderkent dat het, om optimaal te functioneren, een verscheidenheid aan vaardigheden en zienswijzen nodig heeft.

In de Code Pensioenfondsen is opgenomen dat het diversiteitsbeleid vorm krijgt als een groeimodel, waarin het bestuur concrete doelen stelt die binnen haalbare termijnen bereikt kunnen worden. Er kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met zittingstermijnen. Het bestuur wil bij het uitwerken van het diversiteitsbeleid een onderscheid maken tussen de doelen die op de korte termijn realiseerbaar zijn en de gewenste situatie op de langere termijn. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de diverse fondsorganen.

Vooraf wil het bestuur benadrukken dat de situatie bij een beroepspensioenfonds anders is dan bij een bedrijfstak- of ondernemingspensioenfonds. In een beroepsfonds is de samenstelling van het deelnemersbestand immers per definitie tamelijk eenvormig. Alle deelnemers en gepensioneerden hebben dezelfde achtergrond, hetzelfde opleidingsniveau en – binnen marges – hetzelfde inkomensniveau. De samenstelling zal daardoor uit de aard der zaak minder divers zijn dan bij andere fondsen.

Het bestuur

- Jong/oud

Het bestuur streeft naar een evenwichtige samenstelling van de deelnemers naar leeftijd. Hierbij moet in gedachten worden gehouden dat een jonge deelnemer bij SPMS een stuk ouder zal zijn dan een jonge deelnemer bij andere fondsen. Gemiddeld genomen stroomt een nieuwe deelnemer op 35-jarige leeftijd in de SPMS-regeling. Een deelnemer die jonger is dan 45, kan daarmee als 'jong' worden gezien.

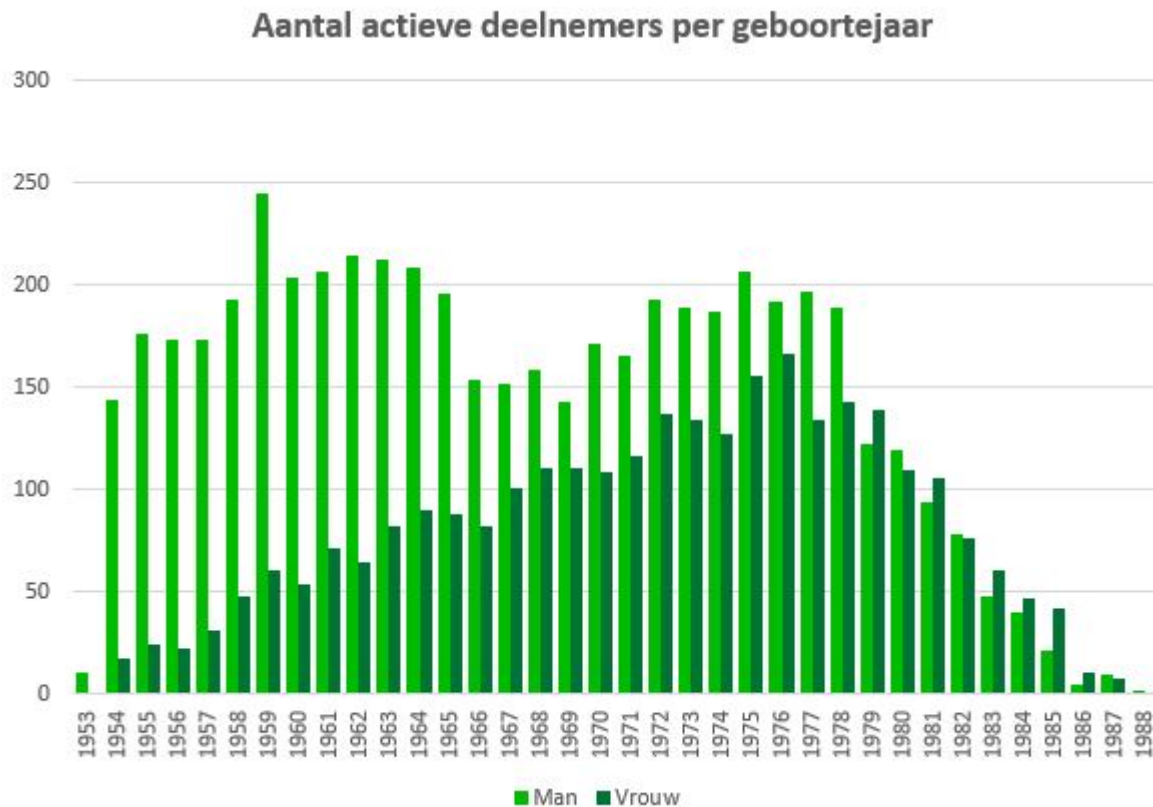
In de Code Pensioenfondsen is opgenomen dat in het bestuur tenminste één lid onder de 40 jaar zitting heeft. Gelet op de afwijkende leeftijdsopbouw, stelt het bestuur deze leeftijd op 45 jaar. Het bestuur stelt daarmee als doel dat ten minste één lid jonger is dan 45 jaar. Bij de vervulling van een vacature wordt actief gezocht naar kandidaten die passen in deze leeftijdsgroep, voor zover deze nog niet in bestuur vertegenwoordigd zijn.

Ook ten aanzien van de hogere leeftijden streeft het bestuur naar een evenwichtige samenstelling. Dit betekent dat het bestuur, dat statutair uit minimaal zeven leden bestaat, zich tot doel stelt dat ten minste twee leden voortkomen uit de groep 45-55-jarigen. Bij de vervulling van vacatures wordt hier echter niet expliciet op geworven. Bij gelijke geschiktheid zullen kandidaten uit deze groep wel de voorkeur genieten, voor zover de bestuurssamenstelling daarom vraagt.

- Man/vrouw

Het bestuur acht het, gelet op het toenemend aantal vrouwen in de beroepsgroep, van groot belang dat de zetelverdeling onder mannen en vrouwen meer evenwichtig wordt. Gelet op de feminisering van de beroepsgroep acht het bestuur de meest gewenste situatie dat ten minste twee vrouwen in het bestuur zitting hebben. Dit doel is ook in 2018 bereikt. Bij de invulling van nieuwe vacatures na 2018 zal opnieuw in eerste instantie een beroep op vrouwelijke kandidaten voor het bestuur worden gedaan. Het bestuur kent op dit punt dus een actief beleid.

In onderstaande staafdiagrammen is het aantal mannen en het aantal vrouwen per geboortjaar weergegeven. Duidelijk is dat bij de jongere cohorten het aandeel vrouwen toeneemt. Bij SPMS heeft dit zich vertaald in twee vrouwelijke bestuursleden.

- Diverse specialismen/verschillende ziekenhuizen/gepensioneerden

Het bestuur heeft aangegeven dat bij de samenstelling ook gekeken wordt naar diverse beroepsmatige specialismen en een spreiding over verschillende ziekenhuizen, om op deze wijze zoveel mogelijk een evenwichtige weergave van de doelgroep te bewerkstelligen. Tevens is besloten ook de gepensioneerden een plaats te geven in het bestuur. Er is een bestuurslid uit de geleding van de gepensioneerden benoemd door de buitengewone (gepensioneerde en slapende) leden van de VvA.

Het verantwoordingsorgaan

De Vereniging van Afgevaardigden (VvA) fungeert binnen SPMS als verantwoordingsorgaan. Dit orgaan is anders samengesteld dan bij andere pensioenfondsen. De leden worden namelijk benoemd door de leden van de beroepspensioenvereniging in het ziekenhuis waarin de specialist werkzaam is. Dit betekent dat de 61 afdelingen in de ziekenhuizen ieder hun vertegenwoordiger in de VvA zelf benoemen. Er kan dus gesproken worden van een echte, min of meer volmaakte vertegenwoordiging. De tien leden namens de gepensioneerden worden via rechtstreekse verkiezingen tot buitengewoon lid van de VvA benoemd.

Gelet op deze constructie is het niet goed denkbaar om aan de ‘achterbannen in de ziekenhuizen’ voor te schrijven wie zij als hun vertegenwoordiger in de VvA willen terugzien. Wel wijst het bestuur bij vacatures op het belang van een evenwichtige samenstelling binnen de VvA. Het bestuur roept daarom de leden in de ziekenhuizen op om vooral aan jonge en vrouwelijke deelnemers te denken. Ook is deze boodschap aan de VvA-leden meegegeven, zodat zij – in het geval zij binnen hun ziekenhuis op zoek gaan naar geschikte opvolgers – in eerste instantie binnen de doelgroepen ‘jong’ en/of ‘vrouw’ kunnen zoeken.

De Raad van Toezicht

Het bestuur benoemt de leden van de Raad van Toezicht (RvT) op voordracht van het bestuur van BPMS. Beide besturen streven naar een evenwichtige samenstelling van de RvT. Per 1 juli 2018 heeft er vanwege de aflopende termijn van de eerste voorzitter een voorzitterswisseling plaatsgevonden.

Als doel wordt gesteld dat in de RvT tenminste één vrouw zitting heeft. Van de RvT zoals die per 1 juli 2014 voor het eerst in werking trad, is ook daadwerkelijk een vrouw lid. Deze doelstelling is dus gehaald. Daarnaast achten de besturen het van belang dat de leeftijdssamenstelling van de RvT evenwichtig is. Voor 2018 is hiermee bij de selectie voor een nieuw lid van de RvT rekening gehouden.

2.2.6 Bestuursvergaderingen

Het bestuur van SPMS vergaderde in 2018 twaalf keer. Het ging om tien reguliere vergaderingen en twee extra telefonische vergaderingen. Daarnaast werden twee strategiedagen georganiseerd. Er waren reguliere onderwerpen, zoals de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN), de pensioen- en fiscale wetgeving voor het fonds en de deelnemers, de vaststelling van de premie en opbouw, toeslagverlening en de aanpassingscoëfficiënt (AC), de strategische normportefeuille, de afdekking van risico's en het jaarverslag. Daarnaast kwam de volgende onderwerpen aan bod (in willekeurige volgorde genoteerd):

- Wijziging pensioenreglement: aanpassing AC en toeslagbepaling
- Voorbereiden en implementatie IORP II-wetgeving
- Selectie sleutelfunctiehouders en sleutelfunctievervullers
- Onderzoeken van DNB
- Nieuwe privacywetgeving (AVG)
- Naleving Code Pensioenfondsen
- Investment beliefs
- Aviva-mandaat onder het fiduciair management van BlackRock gebracht
- Eindrapport van de ALM-studie 2017 is vastgesteld
- Geen aanpassing door te voeren in de afdekking van valutarisico
- Het raamwerk inrichting vermogensbeheer is vastgesteld
- Periodieke behandeling risicodocumenten via de commissies
- Inzet periodieke handhaving van de verplichtstelling
- Lobby bij politiek en betrokkenen in discussie over mogelijke nieuwe pensioencontracten
- Doorrekenen en doorleven SER-variant in werkgroep nieuwe pensioenregeling
- Incasso en afboeken deelnemers met betalingsachterstand
- Aanpassing grondslagen van de technische voorzieningen
- De rendementen en risico's, renteafdekking, mandaten en aanpassing van de beleggingsportefeuille
- Bezwaarschrift inzake het verschuldigd zijn van btw (verval koepelvrijstelling)
- De risicotaxonomie en jaarlijkse haalbaarheidstoets
- Strategie en aanpassen document Toekomstvisie en strategie
- Communicatiejaarplan
- Premiedekkingsgraadbeleid door introductie ondergrens

Tijdens de strategiedagen stond het bestuur onder meer stil bij de onderwerpen: Het nieuwe pensioenstelsel, Verkenning van een SER-ambitie, variant en de mogelijkheden van DC bij de huidige verbeterde premiereregeling, inclusief het doorrekenen van een eenmalige uitkering. Verder heeft Cardano een scenario-workshop gehouden voor het bestuur en de RvT-leden in het kader van een onzekere economische toekomst. Hierbij lag de focus op het beleggingsbeleid van SPMS. In de sessie in het najaar besprak het bestuur het risicodocument en is samen met het BPMS-bestuur de huidige rolverdeling ten aanzien van strategievorming en de eventuele gewenste veranderingen hierin besproken. Ook verkenden men kort de stand van zaken in Den Haag over de mogelijke nieuwe pensioencontracten.

2.2.7 Deskundigheid

De pensioenwereld wordt steeds complexer. Geschiktheid en deskundigheidsbevordering zijn daardoor bij SPMS een doorlopend proces geworden. Volgens de huidige regelgeving krijgt een bestuurder geen ingroeitijd meer om bekend te raken met het vak en de praktijk van het besturen. Een nieuwe bestuurder moet vanaf dag één geschikt zijn. En dat betekent nogal wat. Het bestuur heeft via een aanwas van aspirant-bestuursleden steeds geanticipeerd op de mogelijkheid dat bestuurszetels openvallen en dat die zetels dan snel moeten kunnen worden opgevuld.

Het bestuur hecht groot belang aan het bevorderen van de geschiktheid. Bestuursleden en aspiranten krijgen bij hun aantreden een introductiebijeenkomst. Deze wordt verzorgd door de directeur en medewerkers van het bestuursbureau. In deze bijeenkomst worden de hoofdlijnen van pensioen in het algemeen, de beleggingen en de audit besproken. Deze bijeenkomsten worden gevolgd of voorafgegaan door cursussen bij erkende opleidingsinstituten, zoals SPO of Willis Towers Watson. Alle (aspirant-)bestuursleden volgen in ieder geval de basispensioencursus (niveau A). Daarnaast volgen de aspiranten in ieder geval de cursus op niveau B van het aandachtsgebied van de commissie waarin zij als bestuurslid zitting zullen nemen.

Kennis op zich is overigens slechts een randvoorwaarde voor het goed functioneren van het bestuur. Vooral specifieke competenties en het kunnen toepassen van deze kennis op het werkveld van het pensioenfonds zijn van belang. Het bestuur moet als geheel zijn eigen visie kunnen ontwikkelen, na input van de interne en externe deskundigen.

De ambitie is verder dat de bestuursleden ook cursussen volgen op andere gebieden waarbij zij nog niet op niveau B zitten. Ook geven experts tijdens de VvA-vergaderingen nadere uitleg over actuele onderwerpen. De bestuurscommissies die de vergaderingen van het bestuur voorbereiden, vervullen ook een belangrijke rol bij de deskundigheidsbevordering. Hierdoor krijgen de bestuursleden kennis over specifieke aandachtsgebieden. Iedere commissie bestaat uit minstens twee bestuursleden, minimaal twee externe deskundigen en ten minste één interne deskundige. Dit bevordert de onderlinge kennisoverdracht en waarborgt de kennis. Kennisoverdracht vindt dus deels on the job plaats en deels door het aanbieden van (vak)informatie en seminars. Ook vanwege deskundigheidsbevordering vindt het bestuur het gewenst dat bestuursleden na enige tijd rouleren tussen de commissies. Hierdoor kunnen zij op termijn de diverse aspecten meer afgewogen in hun besluitvorming betrekken.

Het bestuur vindt ook de geschiktheid van de VvA-leden van groot belang. Daarom geven de medewerkers van het bestuursbureau na de reguliere VvA-vergaderingen in de avonduren cursussen, soms met een gastspreker. In 2018 kwamen de onderwerpen actuariële aspecten, jaarverslag en AO/IC en financiële planning aan de orde. Daarbij hebben in 2018 27 afgevaardigden alle zes modules van de SPMS-pensioencursus gevolgd en een certificaat ontvangen. Daarnaast wordt in het kader van de deskundigheidsbevordering aan het begin van VvA-vergaderingen een bekende spreker uitgenodigd. In maart 2018 ging prof. dr. Erik Lutjens, hoogleraar Pensioenrecht op de VU in Amsterdam, in op de juridische dilemma's van het nieuwe pensioencontract. In december werd de deskundigheidsbevordering verzorgd door de heer Lucas Daalder, Chief Investment Strategist van BlackRock en columnist bij Het Financieele Dagblad. Hij gaf de zaal inzicht in zijn beleggingsvisie op 2019.

2.2.8 Integriteit

Alle bestuursleden, medewerkers van het bestuursbureau en RvT hebben in 2018 de eigen gedragscode van SPMS ondertekend. Deze gedragscode en bijbehorende regelingen worden regelmatig geactualiseerd. Zo is de oude geschenkenregeling in de gedragscode opgenomen en zijn de rollen van de compliance officer, de security officer en de functionaris gegevensbescherming belegd bij één persoon. Daarnaast zijn de incidentenregeling en de procedure IT-gebeurtenissen samengevoegd tot één incidentenregeling. Bij SPMS zijn bestuursleden, de directeur en een aantal medewerkers van het bestuursbureau al enige jaren aangemerkt als insiders. Verder moeten zij alle privébeleggingen melden aan KPMG, die de compliance officer van SPMS ondersteunt. De compliance officer heeft in 2018 geen bijzonderheden gerapporteerd. Aan het einde van 2018 is de compliance-functie meer structureel intern via het bestuursbureau ingevuld door de niet-financiële risico-manager.

2.2.9 Uitbesteding

Sinds 2011 wordt de pensioenregeling uitgevoerd door APG (pensioenbeheer), Blackrock (beleggingen) en Aviva (vastgoed). Met de drie uitvoerders zijn Service Level Agreements (SLA's) afgesproken. De in deze SLA's vastgelegde afspraken worden jaarlijks getoetst op de nakoming. Met APG zijn nieuwe afspraken gemaakt over de dienstverlening en het serviceniveau bij de verlenging van het contract met vijf jaar. Er geldt derhalve tot 2021 een overeenkomst voor pensioenbeheer.

In 2018 is het fiduciair beheer over de vastgoedportefeuille ondergebracht bij BlackRock, waardoor SPMS geen directe uitbestedingsrelatie met Aviva meer heeft. Ook hebben alle partijen waaraan is uitbesteed assurance rapportages (zoals ISAE 3402) opgeleverd over 2018. Deze rapportages leverden geen relevante bevindingen op voor SPMS.

2.2.10 Communicatie

Het bestuur van SPMS vindt goede communicatie met de deelnemers heel belangrijk. SPMS onderscheidt zich van veel andere pensioenfondsen, doordat het relatief zwaar inzet op persoonlijke communicatie en kleine groepsbijeenkomsten. Het is belangrijk dat deelnemers weten wat ze van het fonds kunnen verwachten. De communicatiespeerpunten (blijven optimaliseren van klantcontact, voortzetten digitalisering en focus op binding en reputatie van het fonds) dragen daaraan bij. Er heeft in juni 2018 een klanttevredenheidsonderzoek onder alle deelnemers plaatsgevonden. Het totale rapportcijfer was een 7,4 en is gestegen ten opzichte 2016. Toen was het een 7,2.

In 2018 zijn alle startende vrijgevestigde medisch specialisten persoonlijk door een financieel planner benaderd. Bij 145 starters resulteerde dit in een persoonlijk gesprek. Er is onderzocht hoe SPMS verder kan ontwikkelen, door de persoonlijke benadering uit te breiden. Daaruit is de campagne 'Digitalisering startende deelnemers' gekomen, die begin 2019 uitgerold wordt. De persoonlijke benadering blijft de insteek. Daarnaast kijken we hoe we de deelnemer verder persoonlijk kunnen bedienen op een moment dat voor hem of haar het meest gunstige is.

In 2018 zijn er vijf bijeenkomsten 'Goed voorbereid met pensioen' georganiseerd. De bijeenkomsten werden gemiddeld gewaardeerd met een 8,1. In oktober is er een gepensioneerd bijeenkomst georganiseerd. De waardering hiervoor was erg goed: een 8,8. Tevens is er een klankbordgroep geweest waarin deelnemers een video over partnerpensioen en tekstuitleg over de premiedekkingsgraad kregen. Ook bekeken en beoordeelden zij de publieke website van SPMS. De feedback hierop is verwerkt.

Ook in 2018 hebben de financieel planners de meeste afgevaardigden weer persoonlijk gesproken. Zij geven de afgevaardigden de middelen om een verbindende rol richting de nieuwe deelnemers te kunnen vervullen. SPMS ondersteunt de afgevaardigden uiteraard waar mogelijk bij deze en andere taken. Ook verzorgt SPMS indien gewenst presentaties in de ziekenhuizen. In 2018 zijn er presentaties gegeven over de premiedekkingsgraad van het fonds. Verder zijn er twaalf zogenaamde UPO-poli's georganiseerd. Daarin kunnen de deelnemers via een persoonlijk gesprek met de financieel planners een toelichting op het Uniform Pensioen Overzicht (UPO) krijgen. Hieruit komen gemiddeld zeven consulten per UPO-poli. In 2018 is SPMS één keer vertegenwoordigd op de AIOS-beurs (AIOS staat voor 'arts in opleiding tot specialist').

Inzicht geven in de pensioenregeling van SPMS en de persoonlijke pensioensituatie is een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van de financieel planners. De aanvragen komen binnen op aanraden van collega's, naar aanleiding van de workshops en door uitingen op de website en artikelen in het magazine PensioenInzicht. In 2018 hebben de planners 245 financiële scans uitgebracht, 96 (deel)adviesgesprekken gevoerd en 373 telefonische of emailconsulten gegeven.

SPMS richt zich in de communicatie steeds meer op de digitale middelen. Er zijn elektronische nieuwsbrieven gesegmenteerd verstuurd (EDM: electronic direct mail). Dat betekent dat persoonlijke relevante mails worden gestuurd naar diverse categorieën deelnemers. Naast digitale content heeft het fonds een papieren versie van het magazine PensioenInzicht aan alle deelnemers gestuurd. In 2018 zijn er twee edities van PensioenInzicht geweest.

2.2.11 Procedures

SPMS doet er alles aan om de deelnemers zo goed mogelijk van dienst te zijn. Bij een klacht over de uitvoering van de pensioenregeling stelt SPMS elke deelnemer of andere belanghebbende in staat deze klacht bij het pensioenfonds in te dienen. Het fonds tracht klachten binnen tien werkdagen af te handelen. Dat is de termijn die in procedures is vastgelegd.

SPMS heeft een klachtenprocedure en een geschillenregeling voor deelnemers. Deze staan op onze website www.spms.nl. In 2018 ontving SPMS in totaal 18 klachten en geen geschillen. Er is bij geen van de klachten beroep ingesteld bij het bestuur.

SPMS ziet ook dit jaar een daling van het aantal klachten. De aanleiding van de klachten is divers. Wel zien we meer effecten naar aanleiding van de informatieverstrekking en de aangescherpte incasso. Daarnaast waren de jaarlijkse gegevensuitvraag en inschaling aanleiding voor een aantal klachten. De overige klachten waren van individuele aard.

2.3 Pensioenregeling

De Beroepspensioenvereniging Medisch Specialististen (BPMS) is verantwoordelijk voor de inhoud van de pensioenregeling op hoofdlijnen. SPMS voert de regeling uit in opdracht van BPMS. Dit is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst tussen BPMS en SPMS.

De deelnemer bouwt jaarlijks ouderdomspensioen op en, indien van toepassing, partner- en wezenpensioen. De regeling kwalificeert zich daarmee als een uitkeringsregeling volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb). De som van de jaarlijkse pensioenaanspraken, inclusief alle toeslagen, vormt het te bereiken pensioen op de ingangsdatum. Naast de opbouw van pensioen kent de regeling een aantal andere voorzieningen. Het gaat daarbij met name om een premievrije opbouw bij arbeidsongeschiktheid en een tijdelijk partnerpensioen. Verder biedt de regeling flexibilisering in de vorm van uitruil tussen partnerpensioen en ouderdomspensioen, vervroegen of uitstel van pensioen en conversie.

Het in 2018 jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen bedraagt € 950,36. Bij opting-out is dat € 766,42 per jaar. Ter illustratie: een specialist uit 1952 die sinds 1988 aan de pensioenregeling van SPMS deelnam en in 2018 met pensioen ging, heeft een vast pensioenbedrag opgebouwd van € 19.850 bruto per jaar. Samen met alle toeslagen komt dit bedrag in 2018, inclusief hoge conversie, uit op een bedrag van € 52.521 bruto per jaar. Zie ook de paragraaf 'Ontwikkeling pensioen uit eigen premiebetaling'.

Het partnerpensioen wordt voor degenen die een verzekerde partner hebben jaarlijks opgebouwd. Voor 2018 bedraagt dit bij een volledige premie € 715,32. Het jaarlijks opgebouwd wezenpensioen bedraagt € 143,06 bij een volledige premie. De uitkering daarvan wordt verdubbeld als beide ouders zijn overleden. Voor 2018 zijn de oude verhoudingen van 70% en 14% van het ouderdomspensioen daarmee losgelaten. Bij overlijden van de deelnemer voor de ingang van het ouderdomspensioen berekent SPMS de nabestaandenpensioenen alsof de deelnemer de premie is blijven betalen tot de 65-jarige leeftijd. Een tijdelijk partnerpensioen wordt sinds 2013 uitgekeerd tot en met de kalendermaand waarin de partner de AOW-leeftijd bereikt.

Mutatieoverzicht deelnemers

In 2018 steeg het aantal actieve deelnemers tot 8.232. Dat waren er 213 meer dan in 2017. Het aantal actieven bestond eind 2018 voor 64% uit mannen (2017: 66%) en voor 36% uit vrouwen (2017: 34%). Het aantal gewezen deelnemers is afgenomen met 12 tot 1.746 personen aan het einde van 2018. Deze groep bestond eind 2018 voor 63% uit mannen (2017: 64%) en voor 37% uit vrouwen (2017: 36%). Het aantal pensioengerechtigden nam in 2018 toe met 151 tot een totaal van 7.159. Van de deelnemers die in 2018 ouderdomspensioen ontvingen, was 90% man en 10% vrouw, net als in 2017. In 2018 keerde het fonds een nabestaandenpensioen uit aan 34 mannen (2017: 34) en 1.887 vrouwen (2017: 1.875).

Het percentage vrouwen onder de pensioengerechtigden was de afgelopen vijf jaar stabiel. Binnen de groep actieve deelnemers loopt het percentage vrouwen op van 20% in 2007 naar 36% in 2018. Van de nieuwe instroom in 2018 is 52% vrouw.

De mutaties in 2018/2017 per deelnemersgroep zijn onderstaand weergegeven.

De mutaties in 2018 per deelnemersgroep

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Ouderdomspensioen	Nabestaandenpensioen	Wezenpensioen
	2018	2018	2018	2018	2018
Aantal per 01-01-2018	8.019	1.758	4.975	1.907	126
Bij:					
Toetredingen vanuit:					
- Nieuwe specialisten	511				
- Deelnemers		192	126		
- Gewezen deelnemers	45	22	156		
- Pensioengerechtigden				109	26
Af:					
- naar deelnemers		-45			
- naar gewezen deelnemers	-192				
- naar pensioengerechtigden	-126	-156			
Overleden	-9	-4	-148	-93	
Afloop rechten					-23
Waardeoverdrachten		-18			
Beëindiging deelname / overige oorzaken *)	-16	-3		-2	
Aantal per 31-12-2018	8.232	1.746	5.109	1.921	129

* Overige oorzaken betreffen deelnemers die slapers zijn geworden zonder aanspraken

Premies

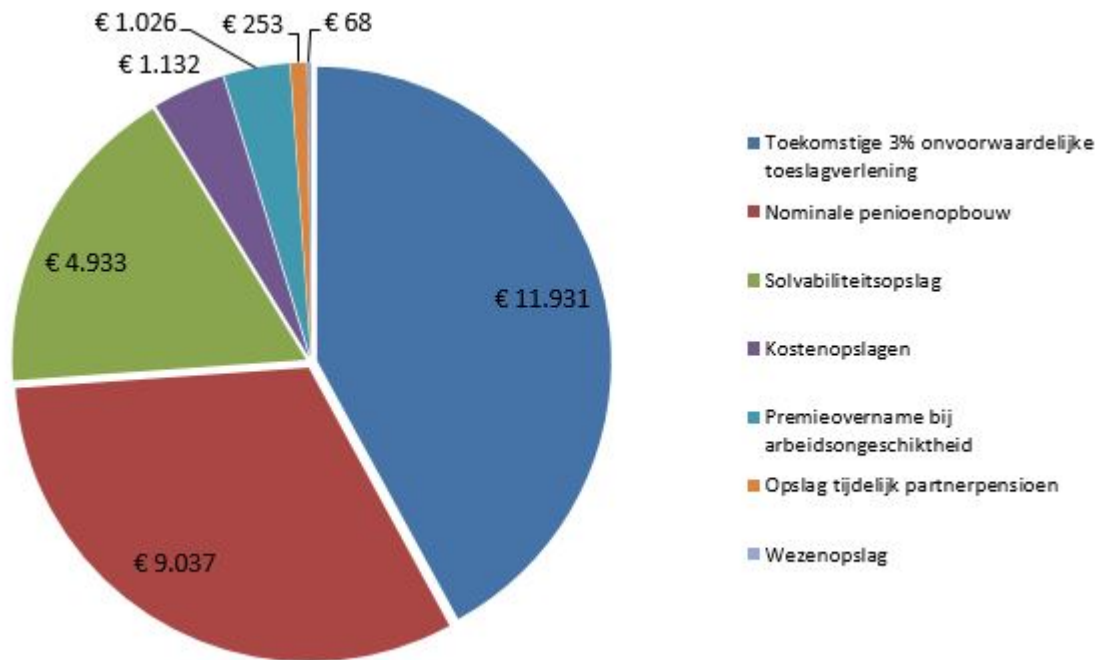
SPMS draagt zorg voor de uitvoering van de pensioenregeling. Dit betekent dat SPMS de premie berekent en int. Ook verzorgt SPMS de pensioenuitkering. Het maakt daarbij niet uit of de pensioengerechtigde de pensioenrechten heeft ondergebracht bij het pensioenfonds of elders bij verzekeringsmaatschappijen. In 2018 bedroegen de premieopbrengsten voor SPMS 176 miljoen euro. Ten opzichte van 2017 betekent dit een toename van circa 0,5 miljoen euro. De premieopbrengsten bevatten alleen de premies die door de deelnemers zijn betaald. Bij SPMS is er sprake van een doorsneepremie. Hierbij maakt SPMS bij de bepaling van de premie voor de deelnemer geen onderscheid naar leeftijd en geslacht. De pensioenpremie van een deelnemer bestaat uit de volgende bestanddelen:

- premie voor de nominale pensioenopbouw (normpensioen);
- premie voor 3% onvoorwaardelijke toeslag;
- kostenopslagen;

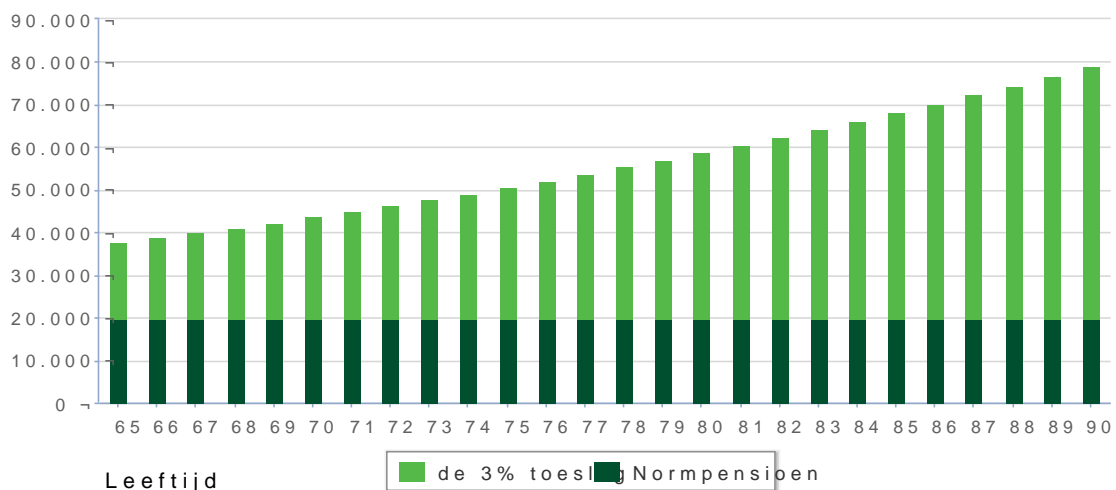
- solvabiliteitsopslag;
- premie voor premieovername bij arbeidsongeschiktheid;
- premie voor het wezenpensioen;
- premie voor het tijdelijk partnerpensioen.

Indien sprake is van een deelnemer met partner, dan int het fonds ook de premie voor het nominale partnerpensioen en het tijdelijke partnerpensioen.

De opbouw van de totale premie staat in de volgende figuur. Voor een deelnemer met partner bestaat het jaarlijkse premiebedrag van 28.380 (opting in) en 22.689 (opting out) bij een volledige pensioenopbouw uit de volgende deelbedragen:

Hieronder volgt een overzicht van de uitkeringsstroom (het nominale deel en de 3%-toeslag) van een 65-jarige deelnemer die na dertig jaar pensioenopbouw in 2018 met pensioen is gegaan. Met deze grafiek wordt een beeld gegeven hoe de premie voor de 3% onvoorwaardelijke opslag uiteindelijk tot uitkering komt als er geen sprake is van conversie.

Bij de premiebedragen kan onderscheid worden gemaakt naar:

- feitelijke premie;
- kostendekkende premie;
- gedempte kostendekkende premie.

De feitelijke premie is de premie die SPMS bij de deelnemer in rekening brengt. De gedempte kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie. De verschillen tussen de kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie zijn het gevolg van verschillen in gehanteerde rekenrente. Het Financieel Toetsingskader staat het toe om de kostendekkende premie te dempen. Het pensioenfonds heeft gekozen voor een demping op basis van het verwacht rendement.

Premiebijdragen (x € 1.000)

	2018	2017
Feitelijke premie		
Normpensioen	72.710	72.739
3% onvoorwaardelijke toeslagverlening	94.852	95.067
Risicoregeling	2.040	1.781
Premieovername bij arbeidsongeschiktheid	6.366	5.944
Totaal	175.968	175.531
Kostendekkende premie	335.822	344.011
Gedempte kostendekkende premie	146.701	141.780
Feitelijke premie	175.968	175.531

In 2018 nam SPMS van 104 deelnemers (2017: 110) de premiebetaling geheel over. Van 52 deelnemers (2017: 51) nam het fonds de premiebetaling gedeeltelijk over. De daarbij horende premieovername bedroeg 3,2 miljoen euro in 2018 (2017: 3,2 miljoen euro).

De pensioenaanspraken van de belanghebbenden bestaan uit de volgende onderdelen:

- het normpensioen inclusief de aanpassingen op grond van (standaard)winstdeling;
- toegekende en toekomstige welvaartsvastheidsbescherming;
- toegekende extra verhogingen, waarbij een indexatie van 3 procent onvoorwaardelijk is.

Deze pensioenaanspraken omvatten zowel de pensioenrechten vanuit ouderdomspensioen als de pensioenrechten vanuit partnerpensioen. SPMS heeft volgens voorschrift een voorziening pensioenverplichtingen gevormd, om de toegezegde pensioenaanspraken van zowel huidige als toekomstige pensioengerechtigden te kunnen nakomen. Het belegd vermogen moet toereikend zijn om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. De certificerend actuaaris toetst eind 2018 de toereikendheid van dit vermogen aan de eind 2018 gefinancierde pensioenaanspraken. Hierbij gaat hij uit van de pensioenregeling die van kracht is en van de gehanteerde actuariële grondslagen.

De voorziening pensioenverplichtingen bestaat uit de volgende componenten:

- normpensioenen (inclusief gerealiseerde welvaartsvastheidsbescherming, extra verhoging en 3% toekomstige verhogingen);
- premieovername arbeidsongeschiktheid;
- pensioenaanvulling vanuit de risicoregeling en tijdelijk partnerpensioen.

Voorziening pensioenverplichtingen (x € 1 miljoen)

	2018	2017	2016	2015	2014
Normpensioen (incl toeslagen)	8.232	7.954	8.028	7.354	6.926
Premieovername bij AO pensioenaanvulling	25	25	25	23	23
Risicoregeling en tijdelijk partnerpensioen	40	43	45	44	43
Totaal	8.297	8.022	8.098	7.421	6.992

Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen gaat SPMS uit van door het bestuur vastgestelde grondslagen. Hierbij houdt het fonds rekening met de voorzienbare trend in overlevingskansen en sterfte van de populatie van het fonds. Eind 2018 is het fonds overgestapt op de Prognosetafel AG2018 en de fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterftemodel 2018).

De pensioenregeling van SPMS is bijzonder ten opzichte van de markt, door de jaarlijkse onvoorwaardelijke toeslag van 3%. Slechts enkele pensioenregelingen kennen een (vaste) onvoorwaardelijke toeslag. De onvoorwaardelijke toeslag maakt inherent een fors onderdeel uit van de voorziening en dus ook van de dekkingsgraad.

Ontwikkeling pensioenen uit premiebetaling

Ons pensioenfonds heeft de ambitie welvaartsvaste pensioenen uit te keren. SPMS realiseert deze welvaartsvastheid als de pensioenrechten en -aanspraken gemiddeld genomen de loonontwikkeling volgen. Daartoe stelt het bestuur jaarlijks een aanpassingscoëfficiënt voor het normpensioen vast. Uitgangspunt bij de bepaling van de aanpassingscoëfficiënt is de index van de cao-lonen van ambtenaren, zoals het CBS die jaarlijks vaststelt. Afhankelijk van de financiële positie van het fonds kan SPMS een verhoging groter dan 3% van de pensioenrechten en -aanspraken toekennen. Dat gebeurt dan in aanvulling op de wijziging van de aanpassingscoëfficiënt.

Pensioenverhogingen over een jaar vinden telkens per 1 januari van het volgende jaar plaats. De pensioenregeling van SPMS kent sinds 1 juli 2007 een onvoorwaardelijke jaarlijkse procentuele verhoging van 3%. Eind 2018 besloot SPMS, volgens deze toezegging, om de pensioenen per 1 januari 2019 met 3% te verhogen. Vanwege de financiële positie van het pensioenfonds ging SPMS per 1 januari 2019 niet over tot de toekenning van een extra verhoging bovenop de reeds toegekende 3%.

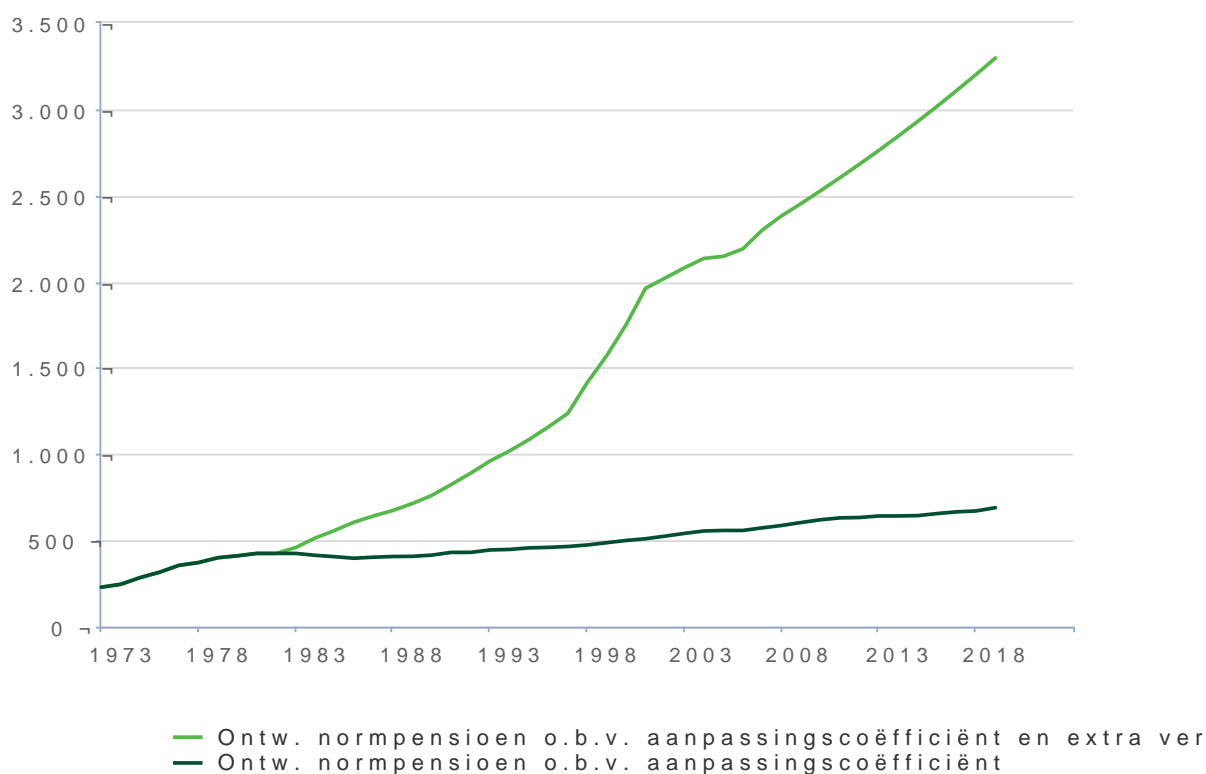
De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van het normpensioen weer vanuit de wijzigingen van de aanpassingscoëfficiënt en de toegekende extra verhogingen per 1 januari 2019.

Ontwikkeling pensioen uit eigen premiebetaling per 1 januari in %

	2019	2018	2017	2016	2015
Wijziging aanpassingscoëfficiënt	2,865	0,745	1,450	1,969	0,306
Extra verhoging (aanvulling tot 3%)	0,135	2,255	1,550	1,031	2,694
Totaal	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000

Bij het in werking treden van de pensioenregeling op 1 januari 1973 stelde SPMS de aanpassingscoëfficiënt vast op 1,000. Door de jaarlijkse wijziging van de aanpassingscoëfficiënt steeg deze factor tot 3,0164 per 1 januari 2019. Dit betekent dat een normpensioen van 228,71 euro, dat een deelnemer op 1 januari 1973 inkocht, inmiddels is gegroeid tot een bedrag van 689,89 euro. Als rekening wordt gehouden met de toegekende extra verhogingen, steeg het ingekochte bedrag van 228,71 euro in de periode van 1973 tot en met 1 januari 2019 met een factor 14,4153 tot een totaalbedrag van 3.296,92 euro.

Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van een in 1973 ingekocht normpensioen van 228,71 in de periode 1 januari 1973-1 januari 2019:

Standaardwinstdeling

Bij de bepaling van de premies en de voorziening pensioenverplichtingen gaat SPMS uit van actuariële veronderstellingen over sterfte, rente en administratie en excassokosten. Als de werkelijkheid afwijkt van de gehanteerde veronderstellingen, is er sprake van positieve of negatieve resultaten voor het pensioenfonds. Eventuele resultaten op het verzekerde nominale normpensioen gaan via een winstdelingsregeling naar de normpensioenen van de deelnemers, gewezen deelnemers, ex-partners met zelfstandig recht op ouderdomspensioen en pensioengerechtigden met een minimum van nul. De winstdeling over de pensioenen die bij het pensioenfonds verzekerd zijn, wordt standaardwinstdeling genoemd. Deze standaardwinstdeling is door het bestuur over 2018 vastgesteld op nul.

2.4 Beleggingen

2.4.1 Macro-economische ontwikkelingen

De macro-economische onzekerheden zijn in 2018 verder toegenomen. Gecombineerd met de dalende rente heeft dit een negatieve invloed gehad op het rendement van aandelen en vastrentende waarden. De toegenomen spanningen op het gebied van de handel tussen de VS en de rest van de wereld hebben gedurende het jaar geleid tot forse uitschieters

in volatiliteit en dalende waarderingen van Amerikaanse aandelen. De opkomst van populistische partijen in Europa, zoals in Italië, heeft de angst voor het uiteenvallen van Europa doen toenemen. Dat heeft geleid tot druk op Europese aandelen. Het gebrek aan voortgang in de Brexit-onderhandelingen heeft voor een verslechtering van de waarde van het pond en de aandelenkoersen in het Verenigd Koninkrijk gezorgd. Deze onzekerheden hebben de sterke economische groei in de VS en de eurozone volledig overschaduwd, vooral in de eerste helft van het jaar.

De economische groei in 2017 was voor de diverse regio's vergelijkbaar. In 2018 is de groei in sommige regio's echter meer afgeremd dan in andere, waardoor de verschillen in groei zijn toegenomen.

Wat betreft de ontwikkeling op de markten was 2018 een heel ander jaar dan 2017. Opvallend is dat in 2018 zowel aandelen als vastrentende waarden in de VS een negatief rendement lieten zien. Dat is een uitkomst die slechts tweemaal eerder is voorgekomen (sinds 1991, het eerste jaar waarvan zowel reeksen aandelen als vastrentende waarden beschikbaar zijn).

In de VS heeft de Centrale Bank (Fed) het beleid om naar meer normale (hogere) rentetarieven te komen voortgezet, door de rente verder te verhogen met 1 procentpunt - verdeeld in verschillende stappen. De ECB heeft de rentetarieven niet aangepast, maar heeft wel de opkoop van obligaties afgebouwd gedurende 2018. De Bank of England heeft wel een kleine verhoging (0,25%) doorgevoerd in augustus.

Wat betreft het renteverloop is de rente in Europa over het hele jaar gedaald met ongeveer 0,1 procentpunt in 2018. In de VS is de rentecurve verder afgevlakt. De reden was de stijging van de korte rente, naar aanleiding van de renteverhogingen van de Fed. De tweejaarsrente is met 0,62 procentpunt gestegen, terwijl de tienjaarsrente en de dertigjaarsrente in de VS maar met 0,35 procentpunt is gestegen. Door de toegenomen onzekerheid vanwege het beleid van de populistische regering in Italië, is de rente daar juist gestegen met 0,95% ten opzichte van de Duitse rente.

De dollar is in 2018 met 4,8% gestegen ten opzichte van de euro. Dit heeft verschillende oorzaken. Om te beginnen waren er in de VS belastingverlagingen en infrastructurele investeringen. Maar daarnaast nam de onzekerheid toe over de gevolgen van een eventuele Brexit op de Europese economie. De yen heeft ook een stijging van 5,9% laten zien ten opzichte van de euro. De yen werd in 2018 gezien als een safe haven. Daarnaast was 2018 het jaar van het grote verlies van de Turkse lira ten opzichte van de dollar, als gevolg van de toegenomen kans op een handelsoorlog. Hierdoor verloor de lira 40,3% ten opzichte van de dollar.

2.4.2 Ontwikkelingen financiële markten

De aandelenmarkten wereldwijd hebben in 2018 een teleurstellend rendement laten zien. In lokale valuta was het verlies -6,9% voor de ontwikkelde landen, en -9,9% voor de opkomende landen in euro's. Het verschil tussen de landen was dit jaar echter heel groot onder deze landen. Brazilië en Rusland lieten juist een goed rendement zien van respectievelijk 16,7% en 17,8%. In dollars verloor de Amerikaanse beurs 4,5%, maar door de sterke appreciatie van de dollar leverde dit nog 0,3% op in euro's. De Europese aandelen zakten met 12,1%. De Britse aandelenmarkt zakte met -9,8% in lokale valuta. Vooral in de laatste maanden van het jaar, toen de kans op een zogenoemde *no-deal* Brexit steeds groter werd.

Door de rentedaling in Europa lieten staatsobligaties van Duitsland en Nederland juist een positief (6,2%) rendement zien. Terwijl bedrijfsobligaties juist een negatief rendement lieten zien door het oplopen van de spreads.

Vastgoed heeft nagenoeg geen rendement behaald in euro's. Er zijn grote verschillen tussen regio's en sectoren. In het VK leverde bijvoorbeeld industrieel vastgoed ruim 18% op terwijl retail vastgoed nog geen 2% heeft behaald. Deze grote verschillen in de sectoren zijn ook zichtbaar in de andere regio's. Beursgenoteerd vastgoed in de eurozone heeft een negatief rendement laten zien, terwijl dit voor de andere regio's beperkt positief is geweest.

Wat betreft olie zag het er de eerste drie kwartalen heel goed uit. Maar in het vierde kwartaal daalde de olieprijs substantieel, waardoor een rendement van -25,3% werd behaald. Voor een deel veroorzaakt door de angst van een

daling van de economische groei, maar ook door het grote aanbod uit de VS. Daarnaast lukte het de OPEC niet om afspraken te maken over het aanbod. Hoewel SPMS op dit moment geen posities in commodities heeft, zijn dit wel relevante ontwikkelingen en gebeurtenissen. Heel veel sectoren hebben een relatie met commodities. Het is goed om het hele spectrum te laten zien. Olie leeft bij veel deelnemers, omdat zij hun auto's moeten kunnen tanken. In dit geval is het echter een goede beslissing van SPMS geweest om niet in de olie te zitten, hoewel we er voor 5% in zouden mogen zitten.

2.4.3 Vooruitzichten

Doordat de effecten van de fiscale stimulans uitgewerkt raken, is de verwachting dat de economische groei in 2019 zal afnemen in de VS. Toch is de verwachting dat de VS zal stabiliseren op een niveau van 2,9%. En dat is nog steeds boven de verwachtingen voor de eurozone (1,5%) en het VK (1,3%).

Een pauze in de renteverhogingen door de Fed is waarschijnlijker geworden door een afnemende economische groei. De toegenomen risico's zorgen ervoor dat men gebalanceerd naar risico en rendement moet kijken. De kans op een recessie in de VS voor 2019 lijkt nog steeds laag. De handelsoorlog blijft een grote onzekerheid, maar die onzekerheid is nu al meer ingeprijsd dan in 2018.

2.4.4 Beleggingsresultaten

SPMS heeft in 2018 een negatief netto rendement behaald van -1,7%. Dit is vooral veroorzaakt door het negatieve rendement op aandelen van -7,4%. Aandelen Europa lieten met -12,7% het slechtste rendement zien. Maar ook Japan (-9,4%) en opkomende landen (-10,0%) hebben bijgedragen aan het negatieve rendement.

Een positieve bijdrage is door Nederlandse en Duitse staatsobligaties gekomen. Met een rendement van 6,2% is dit de best presterende beleggingscategorie in 2018.

Bedrijfsobligaties hebben een negatief rendement behaald (euro) en in de VS een klein positief rendement (2,5%) in euro's. De valuta-afdekking heeft dit echter in de min gedrukt.

Obligaties in opkomende markten (-1,5%) kunnen ingedeeld worden in harde valuta-mandaten en lokale valuta-obligaties. De lokale valuta-obligaties hebben een negatief rendement behaald.

In 2018 heeft SPMS infrastructure debt toegevoegd aan de portefeuille. Dit heeft positief bijgedragen aan het rendement van SPMS met een rendement van 3,5%.

De hedge funds en het vastgoed hebben ook positief bijgedragen aan het rendement, maar hier heeft de valutahedge dit positieve rendement grotendeels teniet gedaan. Beide categorieën hebben een rendement van 0,5% laten zien na de valutahedge in euro's.

Al met al heeft het afdekken van de VS-dollar in 2018 (-4,2%) niet bijgedragen aan het resultaat. Het is een strategische afdekking voor de lange termijn en dit kan in sommige jaren niet goed uitpakken. In 2017 heeft het juist heel positief gewerkt (+5,5%).

SPMS heeft in 2018 voor een groot deel van het jaar een overweging in aandelen gehad. Deze overweging is verlaagd aan het eind van het jaar. Vooral door de overweging in aandelen heeft de forse daling in de aandelenmarkten in het vierde kwartaal het tactisch beleid negatief (-0,5%) bijgedragen aan het rendement.

Het afdekken van het renterisico heeft positief bijgedragen aan het rendement. De bijdrage bedroeg 1,8% voor 2018 met een rendement van 4,9%. Hierop is ook een outperformance van 1% gerealiseerd. Dit komt voornamelijk doordat de rente op Nederlandse en Duitse staatsobligaties harder is gedaald dan de SWAP-rente.

Het relatieve rendement is in 2018 negatief (-0,9%) uitgekomen. Voor een groot deel door het tactisch allocatiebeleid. Maar ook de vaste benchmark (doelrendement) voor vastgoed en hedge funds hebben hieraan bijgedragen. Daarnaast hebben een aantal actieve managers binnen aandelen en vastrentende waarden een underperformance behaald.

Dilemma: valuta afdekken - ja of nee?

SPMS dekt de drie grote valuta's, Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond, af voor 100%. In markten waarbij de dollar sterker wordt en de euro zwakker levert dit een negatief rendement op en vice versa. Dit heeft een aantal gevolgen. Door het afdekken neemt de correlatie tussen landen juist toe en dus neemt de diversificatie af. Daarnaast heeft het gevolgen voor het totale rendement. Het rendement kan dus fors lager zijn (2018) of juist fors hoger (2017). Een belangrijk punt is dat het in de presentatie ook gevolgen heeft voor de out- of under performance van de illiquide categorieën. Het niet afdekken van valuta's heeft ook effecten die ongewenst kunnen zijn. SPMS heeft de visie dat het nemen van valutarisico niet loont en daarom dekken we af. Het laatste punt (overweging) is dat de verplichtingen van SPMS in euro's luiden.

Rendementen per beleggingscategorie afgezet tegen de benchmark (in %)

	SPMS	Benchmark	Vershil
Liquide beleggingen (incl. valuta-afdekking)	-4,9	-3,7	-1,2
- Aandelen (excl. valuta-afdekking)	-7,4	-5,1	-2,3
- Vastrentende waarden (excl. valuta-afdekking)	3,0	3,3	-0,3
- Contributie valuta-afdekking	-4,4		
Illiquide beleggingen (incl. valuta-afdekking)	-1,2	2,5	-3,7
- Onroerend goed (excl. valuta-afdekking)	2,1	2,6	-0,5
- Alpha mandaat (excl. valuta-afdekking)	4,0	3,2	0,9
-Infrastructuur leningen (excl. valuta-afdekking)	2,4	3,1	-0,7
- Contributie valuta-afdekking	-3,7		
Totaal excl. rentederivaten renteafdekking (incl. valuta-afdekking)	-3,3	-1,8	-1,5
Rentederivaten renteafdekking	1,8		
Totaal *)	-1,7	-0,8	-0,9

*) De netto rendementen zijn niet zomaar bij elkaar op te tellen of af te trekken. Daarvoor zouden zij gecorrigeerd moeten worden voor de "gewichten" die ze in de portefeuille innemen. Deze fluctueren echter in de tijd, waardoor er geen eenvoudige rekensom is te maken door twee rendementen bij elkaar op te tellen.

SPMS heeft in 2018 een negatief rendement behaald van -1,7%. Vooral aandelen hebben negatief bijgedragen aan het rendement en het afdekken van de Amerikaanse dollar heeft ook een behoorlijk negatief effect gehad op de portefeuille.

De euro-staatsobligaties (Duitsland en Nederland) hebben juist een positief rendement (6,2%) laten zien. Ook de renteafdekking, welke de rentederivaten en de euro-staats/bedrijfsobligaties omvat, heeft met een rendement van 4,9% positief bijgedragen.

Vastgoed, infrastructure debt en het alphamandaat hebben ook een positief rendement behaald.

Op de liquide beleggingen heeft de valutahedge een negatief rendement behaald van -4,4%. De valutahedge heeft op de liquide beleggingen geen effect op de relatieve performance, maar bij de illiquide categorieën is er door een vaste benchmark (in euro's) wel een effect. Bij het alphanandaat is dat effect ruim 3% en bij vastgoed bijna 2%. De negatieve outperformance voor deze twee categorieën wordt dus niet veroorzaakt door de kwaliteit van de managers, maar door het afdekken van de valuta's.

Bij aandelen en vastrentende waarden is dit niet het geval. Bij vastrentende waarden heeft één van de EMD-managers een negatieve alpha laten zien; de andere managers juist een positieve alpha. Bij aandelen hebben meer managers een negatieve outperformance behaald.

Ook het tactisch allocatiebeleid heeft door met name een overweging in aandelen vooral in het laatste kwartaal een negatieve bijdrage geleverd.

2.4.5 Securities lending

In 2018 heeft SPMS geen aandelen of obligaties uitgeleend binnen de mandaten.

2.4.6 Maatschappelijk verantwoord beleggen

SPMS voert een transparant beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Dit is gericht op het identificeren en terugdringen van duurzaamheidsrisico's, maar ook op het signaleren van kansen. De strategie richt zich op het zoeken van de dialoog met ondernemingen waarin wordt belegd (aandelen en bedrijfsobligaties) en een actief stembeleid. Hierbij wordt gekeken naar diverse thema's op het gebied van milieu, de maatschappij en goed ondernemingsbestuur (ESG – Environmental, Social, Governance). Uitgangspunt hierbij zijn de wereldwijd geaccepteerde standaarden zoals de UN Principles for Responsible Investment (UNPRI) en de UN Global Compact (UNGC).

In 2018 heeft een verdere integratie van de Sustainable Development Goals (SDG's) in het engagementproces plaatsgevonden. De SDG's zijn door de Verenigde Naties geïntroduceerd als gemeenschappelijk vocabulaire tussen beleggers, ondernemingen en overheden. In 2018 is het engagementprogramma vertaald naar de 169 targets waarmee de 17 SDG's concreet worden ingevuld. Hiermee kunnen we precies in kaart brengen welke bijdrage de engagementinspanning levert aan realisatie van de SDG's. Bijdragen aan de targets was in 2018 in toenemende mate een terugkerend onderwerp van engagement met ondernemingen.

SPMS heeft in 2018 het MVB-beleid verder aangescherpt. (Inter)nationale verdragen en gedragscodes zoals de Global Compact, Principles for Responsible Investment en Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de Nederlandse Stewardship Code vormen het uitgangspunt voor deze verantwoorde invulling van het beleggingsbeleid.

Daarnaast heeft SPMS twee Sustainable Development Goals (SDG) uitgekozen als speerpunt van het engagementbeleid. Dit zijn de SDG's Goede gezondheid en welzijn en Duurzame en betaalbare energie.

SDG 3: Goede gezondheid en welzijn

Zorg voor goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden. SPMS wil bijdragen aan:

- oplossingen voor vermijdbare overlijdens van pasgeborenen
- oplossingen voor epidemieën en vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziektes
- preventie van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugs en alcohol

SDG 7: Duurzame en betaalbare energie

Zorg voor toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen. SPMS wil bijdragen aan:

- verhoging van het aandeel hernieuwbare energie in de wereldwijde energiemix
- verbetering van energie-efficiëntie

Dit zal onderdeel zijn van het engagementprogramma in 2019.

In 2018 heeft SPMS ook het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen/Ondernemen (IMVB) convenant ondertekend. In dit convenant gaan pensioenfondsen/verzekeraars de komende vier jaar samenwerken met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties. Het doel is om negatieve effecten op samenleving en milieu, die worden veroorzaakt door ondernemingen in portefeuille, te voorkomen en op te lossen. Om deze ESG-risico's en misstanden te identificeren, te prioriteren en te adresseren worden de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights als basis gebruikt. Bij IMVB ligt de nadruk dus op ESG-risico's van de beleggingen voor samenleving en milieu. Dit is een aanvulling op de accenten die door de toezichthouder en door IORP II worden gelegd, waarbij de nadruk ligt op beoordeling of en in welke mate ESG-risico's een materiële impact kunnen hebben op de portefeuille.

Het engagementprogramma speelt een belangrijke rol in de identificatie, beoordeling en beheersing van ESG-risico's van de portefeuille op maatschappij en milieu, en van ESG-risico's die mogelijk een materiële impact hebben op de portefeuille. Dit blijkt ook uit de engagementprojecten die in 2018 zijn uitgevoerd, zoals hieronder beschreven.

Verantwoorde prijsstelling van medicijnen

Doel van dit project is om ondernemingen in de farmaceutische sector aan te sporen om een transparant en verantwoord prijsbeleid te ontwikkelen. Daarbij moeten naast het winstoogmerk de belangen van patiënt en maatschappij voldoende worden meegewogen. In 2018 hebben we met meer dan dertig bedrijven engagement gevoerd, waaronder met zes prioriteitsbedrijven. Hieruit bleek dat het een complexe kwestie is en vooruitgang langzaam gaat. SPMS heeft aangedrongen op concrete stappen op de volgende vlakken: het vergroten van kennis en verbeteren van toezicht door het bestuur, het beleid van de onderneming, vrijwillige prijsstijgingslimieten, invoering van alternatieve prijsmodellen van geneesmiddelen, publicatie van lobby- en politieke uitgaven, interne controles en meer transparantie.

Dit project is gekoppeld aan SDG 3 - Gezondheid en welzijn.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een wereldwijd initiatief voor samenwerking tussen investeerders, dat in december 2017 werd gelanceerd. Het coördineert de samenwerking van inmiddels ruim driehonderd beleggers wereldwijd in hun engagement, met honderd 'systeemrelevante' bedrijven die verantwoordelijk zijn voor tweederde van de jaarlijkse industriële broeikasgasemissies, en met 61 aanvullende bedrijven die een grote rol kunnen spelen in de overgang naar een koolstofarme economie. In 2018 vonden in totaal 277 gesprekken plaats tussen betrokken beleggers en ondernemingen.

Het initiatief vraagt bedrijven drie dingen:

- Een sterk bestuurskader te implementeren dat duidelijk de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur en het toezicht op het risico van en de kansen op klimaatverandering vastlegt.
- Maatregelen te nemen om de uitstoot van broeikasgassen in de gehele keten te verminderen, in lijn met de doelstelling van het Akkoord van Parijs om de wereldwijde gemiddelde temperatuurstijging te beperken tot ver onder de 2 graden Celsius.
- Te zorgen voor rapportage in overeenstemming met de aanbevelingen van de Taskforce on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

BMO GAM (BMO Global Asset Management) heeft actief deelgenomen aan Climate Action 100+, door het initiatief te nemen in engagement met vier bedrijven, en een actieve bijdrage te leveren aan de dialoog met veertien bedrijven. De activiteiten van SPMS, die uiteenliepen van het spreken op aandeelhoudersvergadering tot groepsbijeenkomsten en individuele gesprekken, hebben geleerd dat bijna alle bedrijven in het programma het belang van klimaatverandering onderkennen. Echter, slechts een handvol ondernemingen onderneemt concreet actie op de drie vragen van het project. Het Climate Action 100+-project heeft een looptijd van vijf jaar. In de resterende vier jaren zullen dus nog flinke stappen gezet moeten worden door het grootste deel van de ondernemingen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 13 - Klimaatactie.

Plastic in de oceanen

Vervuiling van oceanen door plastic is in korte tijd belangrijk geworden voor zowel bedrijven als consumenten. Dit wordt vooral veroorzaakt door de toegenomen aandacht in de media en van beleidsmakers en politici wereldwijd. Alle 193 lidstaten van de VN hebben een resolutie ondertekend om de binnenlandse plastic voetafdruk te beoordelen en hebben zich eraan gecommitteerd om wetgevende maatregelen te ontwikkelen om die voetafdruk te verkleinen.

De EU en China lopen voorop. Hun initiatieven zullen een aanzienlijke impact hebben op bedrijven. Positieve ontwikkelingen die wij ondersteunen zijn het UK Plastic Pact en het New Plastics Economy Global Commitment. Deze initiatieven zijn beide gericht op het ontwikkelen van circulaire bedrijfsmodellen voor plastic. In lijn met deze initiatieven, hebben we bedrijven gevraagd om de hoeveelheid onnodig plastic voor eenmalig gebruik te verminderen, de recycleerbaarheid van plastic te verbeteren, creatief te zijn in het ontwerpen van verpakkingen, circulaire bedrijfsmodellen te implementeren en bij te dragen aan verbetering van de recyclinginfrastructuur. Alle bedrijven die zijn aangesproken, zijn zich bewust van deze kwestie en de meesten hebben plannen om de impact te verminderen. We zullen we de implementatie van verpakings- en plastic afval/gebruiksstrategieën nauwlettend blijven volgen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 14 - Verbetering van de leefomstandigheden voor het leven onder water.

Moderne slavernij

Volgens de International Labour Organisation (ILO) zijn 21 miljoen arbeiders over de hele wereld slachtoffer van moderne slavernij in de toeleveringsketens van grote bedrijven. Tot moderne slavernij worden onder meer gerekend dwangarbeid, kinderarbeid en mensenhandel. Na de invoering van de Britse Modern Slavery Act in 2015 hebben veel bedrijven verklaringen over moderne slavernij gepubliceerd.

In 2018 zijn we met zestien Britse bedrijven in gesprek gegaan om ervoor te zorgen dat hun beleid tegen moderne slavernij de volgende belangrijke elementen omvat: het identificeren van moderne slavernij-risico's in de eigen operaties, in de toeleveringsketen en bij partners; het implementeren van risicobeperkende actieplannen en het evalueren van de effectiviteit ervan; het opleiden van alle inkoopmedewerkers en human resources teams; actief samenwerken met toeleveranciers.

Over het geheel genomen waren we blij met de reacties van bedrijven op ons engagement. We zien echter ook dat de verklaringen rondom moderne slavernij onvoldoende details geven over de risico's en de maatregelen die zijn genomen. Als belegger zien wij het als onze rol om bedrijven verantwoordelijk te houden voor hun verplichtingen en hen aan te moedigen krachtig beleid te voeren om de risico's op moderne slavernij te beperken en de informatievoorziening te verbeteren, zodat belanghebbenden er zeker van kunnen zijn dat er voldoende krachtige maatregelen worden genomen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 8 – Menswaardig werk en economische groei.

Gegevensbescherming

In 2018 zijn we met meer dan vijftig bedrijven in gesprek gegaan over de manier waarop zij de eisen van de AVG-wetgeving implementeren. Bij een groot aantal bedrijven hebben we goede toegang gekregen tot de experts die direct verantwoordelijk zijn voor privacybescherming. De gesprekken met deze ondernemingen waren informatief en gedetailleerd. Deze gesprekken stonden echter wel in schril contrast met de oppervlakkige rapportage door de meeste bedrijven over dit onderwerp. Onze engagementbijeentkomsten hebben een goed beeld opgeleverd van belangrijke innovaties en best practices. Wij zullen deze bevindingen gebruiken om doelen te formuleren ten aanzien van rapportage door ondernemingen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 16 - Vrede, rechtvaardigheid en sterke instellingen.

Engagement in cijfers

Binnen de beleggingsportefeuille zijn 314 ondernemingen binnen de aandelenportefeuille aangesproken. Dat heeft 126 keer resultaat opgeleverd. Binnen de bedrijfsobligatieportefeuille is met 98 ondernemingen de dialoog gezocht, wat in 38 gevallen tot positieve verandering heeft geleid. Bijvoorbeeld doordat een onderneming een doelstelling heeft opgenomen met betrekking tot de netto CO2 voetafdruk in het beleid. Deze doelstelling wordt ook onderdeel van het remuneratiebeleid. Een ander voorbeeld is een verbeterde afstemming tussen beloning en prestaties. Het aandeel van de prestatiebeloning in aandelen is toegenomen ten opzichte van cash. Hiermee wordt een beter alignment bereikt tussen aandeelhouders en management.

Stemmen

Een actief stembeleid maakt onderdeel uit van de dialoog die met ondernemingen wordt gevoerd. Voorafgaand aan aandeelhoudersvergaderingen wordt met ondernemingen contact gezocht om de verwachtingen te delen en kwesties te adresseren. In het geval van een tegenstem (of bij onthouding) wordt dit veelal na afloop van de aandeelhoudersvergaderingen toegelicht aan de betreffende ondernemingen als dit de dialoog ten goede komt. In 2018 zijn 40.839 stemmen uitgebracht op 4.065 aandeelhoudersvergaderingen. In 27,3% van de gevallen is er een stem uitgebracht die tegen het advies van het bestuur van de onderneming inging. Tegenstemmen werden uitgebracht tegen voorstellen over de rol, samenstelling en werking van het bestuur, maar vooral over beloningen van bestuurders. Beloningsbeleid van bestuurders was het onderwerp waarover we het vaakst van mening verschilden met management van bedrijven.

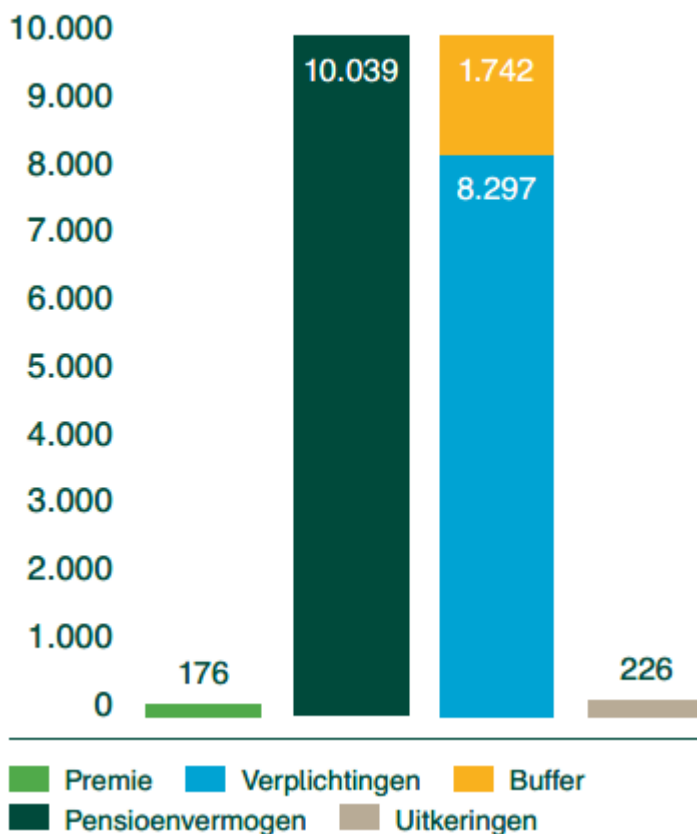
Uitsluitingen

Op grond van het besluit marktmisbruik Wft moet het pensioenfonds bedrijven uitsluiten als die clusterunitie of cruciale onderdelen daarvan produceren, verkopen of distribueren. Daarom zijn vijf bedrijven (per eind 2018) uitgesloten. Binnen de wet- en regelgeving is overigens wel toegestaan om vanuit beleggingsfondsen een positie te hebben in deze bedrijven door transacties (in door derden beheerde beleggingsinstellingen), gebaseerd op een index die voor minder dan vijf procent bestaat uit deze ondernemingen. SPMS heeft beleid gericht op uitsluiting van tabak.

2.5 Financieel verslag

Overzicht

Cijfers 2018 in miljoenen Euro's

Eind 2018 bedroeg de gemiddelde UFR-rente voor SPMS 1,40 procent (2017: 1,52 procent). Dit percentage is zodanig vastgesteld dat de voorziening pensioenverplichtingen op basis van deze vaste rente gelijk is aan de voorziening pensioenverplichtingen op basis van de rentetermijnstructuur. De dekkingsgraad aan het eind van het jaar (op basis van de jaarrekening) ontwikkelde zich de afgelopen jaren als volgt:

Dekkingsgraad einde jaar in %

	2018	2017	2016	2015	2014
	121,0	127,9	121,3	118,7	126,4

Uitkomst van de solvabiliteitstoets

Per 31 december 2018 bedraagt de actuele dekkingsgraad 121,0% en is de beleidsdekkingsgraad gelijk aan 126,1%. De vereiste dekkingsgraad die voortvloeit uit de solvabiliteitsvoorschriften van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) bedraagt 118,1%. Gezien het feit dat de beleidsdekkingsgraad hoger is dan deze vereiste dekkingsgraad, is eind 2018 sprake van voldoende solvabiliteit.

Haalbaarheidstoets

In 2015 moest SPMS voor het eerst de wettelijk verplichte aanvangshaalbaarheidstoets uitvoeren. Deze aanvangshaalbaarheidstoets is op 1 oktober 2015 ingediend bij DNB. De aanvangshaalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen het financiële beleid van het fonds, de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen en de toekomstige pensioenuitkeringen als de opbrengsten van de beleggingen lager of hoger zijn dan verwacht. Met de (aanvangs)haalbaarheidstoets wordt getoetst of de te verwachten toekomstige pensioenuitkeringen passen binnen de risicohouding van het fonds (voor de lange termijn).

Bij de haalbaarheidsstudie hebben wetgever en DNB de focus meer gelegd op de onderlinge vergelijkbaarheid van pensioenfondsen. Zo moet er voor toekomstige toeslagen in de haalbaarheidstoets worden uitgegaan van de prijsindex, terwijl SPMS de in de regel hogere loonindex wil volgen met een minimum van 3%. Hierdoor scoort SPMS relatief hoge percentages bij de aanvangsresultaten. Zonder toelichting kan deze misleidende informatie geven voor de deelnemers. Het geeft echter wel aan dat SPMS relatief veel middelen reserveert voor toekomstige indexaties. Vanwege de (hoge) ambitie is daarom gekozen voor hoge verwachte ondergrenzen voor het pensioenresultaat, namelijk 140% en een maximale afwijking van 30% bij een slechtweerscenario.

Per 1 januari 2018 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd en deze is vóór 1 juli 2018 ingediend bij DNB. In onderstaande tabel staan de resultaten van 2015 en 2018. Ook zijn de ondergrenzen die door SPMS zijn gekozen hierin opgenomen.

Uitgangspositie	Ondergrenzen	Resultaat per 1-1-2015	Resultaat per 1-1-2018
Vereiste dekkingsgraad			
(per 1-1-2015: 122,6%)	Ondergrens verwacht pensioenresultaat: 140%	Verwacht pensioenresultaat: 168%	
(per 1-1-2015: 121,2%)	Ondergrens verwacht pensioenresultaat: 140%	Verwacht pensioenresultaat: 167%	Verwacht pensioenresultaat: 173%
(per 1-1-2018: 127,9%)	Maximale afwijking slecht weer: 30%	Maximale afwijking slecht weer: 26%	Maximale afwijking slecht weer scenario: 30%

Uit de resultaten van de aanvangshaalbaarheidstoets per 1 januari 2015 blijkt dat het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is en dat het fonds over voldoende herstelcapaciteit beschikt. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2018 voldoen beide aan de vastgestelde ondergrenzen. Daarmee heeft SPMS aangetoond dat het financiële beleid van het fonds en de toekomstige pensioenuitkeringen (zowel in de verwachting als onder slechte omstandigheden) passen binnen de risicohouding van het fonds. De jaarlijkse haalbaarheidstoets (update) zal met relevante SPMS-gremia besproken worden in de vergaderingen waar ook het jaarverslag besproken wordt. Indien noodzakelijk kan dit leiden tot aanpassing van het beleid en/of de ondergrenzen.

2.6 Actuarieel verslag

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten (x € 1.000) ziet er als volgt uit:

	2018	2017
Resultaat op kosten		
Vrijval uit premie voor dekking kosten	3.534	4.247
Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten	5.639	5.517
Pensioenuitvoeringskosten	-6.681	-7.362
	2.492	2.402
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten	-205.602	488.396
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	21.130	17.835
Wijziging marktrente	-361.449	103.396
	-545.921	609.627
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten (saldo overdracht van rechten)	-4.536	11
Technisch resultaat (resultaat op kanssystemen en mutaties)	9.643	19.463
Wijziging actuariële grondslagen	148.183	-5.273
Resultaat op premie	-103.558	-113.616
	49.732	-99.415
Totaal saldo baten en lasten	-493.697	512.614

De feitelijke premie bedraagt 176,0 miljoen euro. Het resultaat op premie wordt bepaald als het verschil tussen de feitelijke premie na aftrek van de opslag voor administratiekosten ad. 5,8 miljoen euro en de actuariële benodigde premie (op basis van de rentetermijnstructuur primo 2018). De gedempte kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie. De verschillen tussen de kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie zijn het gevolg van verschillen in de gehanteerde rekenrente. In het Financieel Toetsingskader is het toegestaan om de kostendekkende premie te dempen (premedemping is een methode om fluctuaties bij de vaststelling van de premie te voorkomen). Het pensioenfonds heeft gekozen voor een dempen op basis van het verwacht rendement. De feitelijke premie is hoger dan de gedempte kostendekkende premie (zie paragraaf 4.6.1 in de jaarrekening).

SPMS kan de indexering volledig financieren vanuit de voorziening voor toekomstige welvaartsvastheidsbescherming. Deze maakt deel uit van de voorziening pensioenverplichtingen. Daarom is er geen resultaat op indexering en overige toeslagen.

Per 31 december 2018 vindt er een reservering plaats op basis van de prognosetafel AG2018 en de fondsspecifieke ervaringssterfte (op basis van het Willis Towers Watson Ervaringssterfmodel 2018).

De overgang naar de nieuwe sterftegrondslagen is verantwoord onder 'Wijziging overlevingstafels' (zie pagina 97).

Dilemma Premiedekkingsgraad (PDG); moet de PDG omhoog?

Het pensioenfonds heeft een relatief lage dekkingsgraad voor wat betreft haar jaarlijkse premie. Dat betekent dat de verhouding tussen datgene wat de deelnemer moet betalen en wat de deelnemer ervoor terug krijgt (een pensioenaanspraak) relatief ongunstig is voor het fonds en relatief gunstig voor de deelnemer. De deelnemer krijgt namelijk als gerekend wordt met het tarief waarbij de Rentetermijnstructuur wordt gebruikt, een hogere waarde van de aanspraak ten opzichte van de premie die wordt betaald. Het verschil wordt gefinancierd uit de reserves van het fonds die afkomstig zijn uit de beleggingsopbrengsten.

Toelichting

Een PDG is iets anders dan de dekkingsgraad van het fonds. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen (“bezittingen”) en de verplichtingen (contante waarde van de aanspraken). De dekkingsgraad voldoet aan de daaraan te stellen wettelijke eisen, het fonds bezit namelijk meer reserves dan het vereist Eigen vermogen. Ook de PDG voldoet aan de wettelijke eisen. Bij SPMS wordt de premie die de deelnemers feitelijk moeten betalen gebaseerd op een aanname van het verwachte rendement (4% is uitgangspunt). SPMS hanteert dus een hogere premie dan de wettelijke gedempte kostendeckende premie, die gebaseerd mag zijn op een hoger rendement. Echter wanneer de premie gebaseerd zou zijn op de Rentetermijnstructuur zou de premie nog hoger zijn. Ook onze PDG voldoet aan de daaraan te stellen eisen; de feitelijk premie die het fonds hanteert is hoger dan de wettelijke gedempte premie.

Keuze

Eenzijds voldoet de feitelijke premie dus reeds aan de wettelijke eisen (de premie is hoger dan de gedempte premie). Anderzijds is een hogere premie (gebaseerd op een 5-jarig gemiddelde van minimaal 70% PDG) als meer evenwichtig te beschouwen.

Het fonds heeft er in 2018 voor gekozen om de PDG te verhogen. Dat is gedaan na afstemming in de VvA en te kiezen voor het tegelijk hanteren van twee instrumenten. De premie is verhoogd en de opbouw van de aanspraken verlaagd. De maatregel heeft géén gevolgen voor het pensioen dat vóór 1 januari 2019 is opgebouwd.

De redenen om de PDG in 2018 te verhogen waren dat op deze wijze een meer evenwichtige verhouding ontstaat en voorts dat de premie op deze wijze een stabiel verloop heeft.

2.7 Risicomanagement

2.7.1 Code Pensioenfonds

Alvorens in detail op het risicomanagement in te gaan, wordt eerst het risicomanagement in relatie tot de ‘Code Pensioenfonds’ besproken. In de Code, die deel uitmaakt van het volledige stelsel van bestaande wet- en regelgeving, zijn normen opgesteld voor ‘goed pensioenfondsbestuur’. Ten aanzien van het risicomanagement stelt de Code dat het bestuur een cultuur bevordert en borgt waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is. Ook zorgt het bestuur ervoor dat het integrale risicomanagement adequaat georganiseerd is. Concreet omvat dit het volgende: ‘Het bestuur definieert (1) een passende risicostrategie en (2) een passend risicobeleid, inclusief (3) de risicobereidheid. Het bestuur actualiseert deze strategie en dit beleid periodiek. Het communiceert hierover met alle belanghebbenden.’

Ad 1) Passende risicostrategie

SPMS stelt zich tot doel om een goede welvaartsvaste basispensioenvoorziening te verzorgen in verhouding tot het inkomen van de doelgroep, voor een betaalbare premie en tegen acceptabele risico’s. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen de omvang van de toeslagambitie, de hoogte van de premie, de kosten en de te nemen beleggingsrisico’s. De invulling van deze elementen moet zo acceptabel mogelijk zijn voor alle betrokkenen bij het fonds.

Ad 2) Passend risicobeleid

SPMS heeft een zorgvuldig risicobeleid om de risico’s die het fonds kan lopen af te bakenen. De ALM-studie is één van de

bouwstenen voor het risicomanagement binnen SPMS. Door het uitvoeren van periodieke ALM-studies wordt de samenhang tussen het premiebeleid, het toeslagbeleid en het strategisch beleggingsbeleid in beeld gebracht. Op basis hiervan bepaalt SPMS op welke vlakken het fonds beleggingsrisico's wil nemen bij het nastreven van de ambitie. Dit omvat onder meer het bepalen van de kaders voor de beleggingsmix (offensieve versus defensieve investeringen) en in welke mate het de rente- en valutarisico's wil mitigeren. Verder monitort SPMS de operationele risico's en mitigeert het deze risico's waar dat nodig is. Een zorgvuldig en dynamisch risicobeleid is volgens het fonds een van de belangrijkste vereisten voor het vertrouwen in het fonds. In 2018 heeft SPMS het Integraal Risicomanagement-beleid vastgesteld, zodat de kaders voor het risicobeleid helder zijn.

Ad 3) Risicobereidheid en risicohouding

Het realiseren van de nominale beloftes, inclusief de 3% gegarandeerde toeslag, is de belangrijkste doelstelling van SPMS. Dit gaat niet alleen om het waarmaken van de kapitaal gedekte pensioentoezeggingen, zoals ouderdoms- en nabestaandenpensioen, maar ook om de risicodkkingen bij overlijden en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Voor de 3% toeslag wordt premie betaald en een voorziening aangehouden. Daarnaast stuurt SPMS op een aansterking of versterking van haar buffers, met als gevolg een relatief hoge uitdeeltgrens. Het beleid is gericht op het behalen van de langetermijnambitie om de looninflatie te volgen met een minimum van de 3%-garantie. Daarboven wordt een extra winstdeling nagestreefd. De extra winstdeling is voorwaardelijk en zal gefinancierd worden uit overrendement op de beleggingen. Hierbij heeft het bestuur aangegeven dat de kans op één keer in de tien jaar te moeten korten op de gegarandeerde toeslag van 3%, acceptabel is.

In lijn met de wettelijke voorschriften heeft het bestuur, na overleg met BPMS, de VvA en de Raad van Toezicht, in 2017 de risicohouding vastgesteld en opgenomen in het beleidsdocument Integraal Risicomanagement. De risicohouding is de mate waarin het fonds bereid is (beleggings)risico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren, en in staat is risico's te lopen gegeven de kenmerken van het fonds. De in 2017 vastgestelde risicohouding gold ook voor 2018. De risicohouding komt tot uitdrukking in een korte- en langetermijnrisicohouding.

- De kortetermijnrisicohouding is door het bestuur ingevuld via een bandbreedte om het Vereist Eigen Vermogen (VEV). De bandbreedte om het VEV is vastgesteld op + 5% en -5%.
- De langetermijnrisicohouding is vertaald naar toegestane (onder)grenswaarden voor het pensioenresultaat van de haalbaarheidstoets. Het pensioenresultaat van de haalbaarheidstoets geeft inzicht in de mate waarin het beleid van het fonds de pensioenambitie grosso modo kan waarmaken. Het pensioenresultaat uit de haalbaarheidstoets moet, vanuit de actuele dekkingsgraad bezien en in het mediaan scenario over een periode van zestig jaar, minimaal 140% bedragen. De maximale afwijking hiervan in een zogenaamd slechtweersscenario mag maximaal 30% bedragen. Indien deze analyse wordt gestart vanuit de vereiste dekkingsgraad, dan moet het pensioenresultaat, in het mediaan scenario over een periode van zestig jaar, minimaal 140% bedragen.

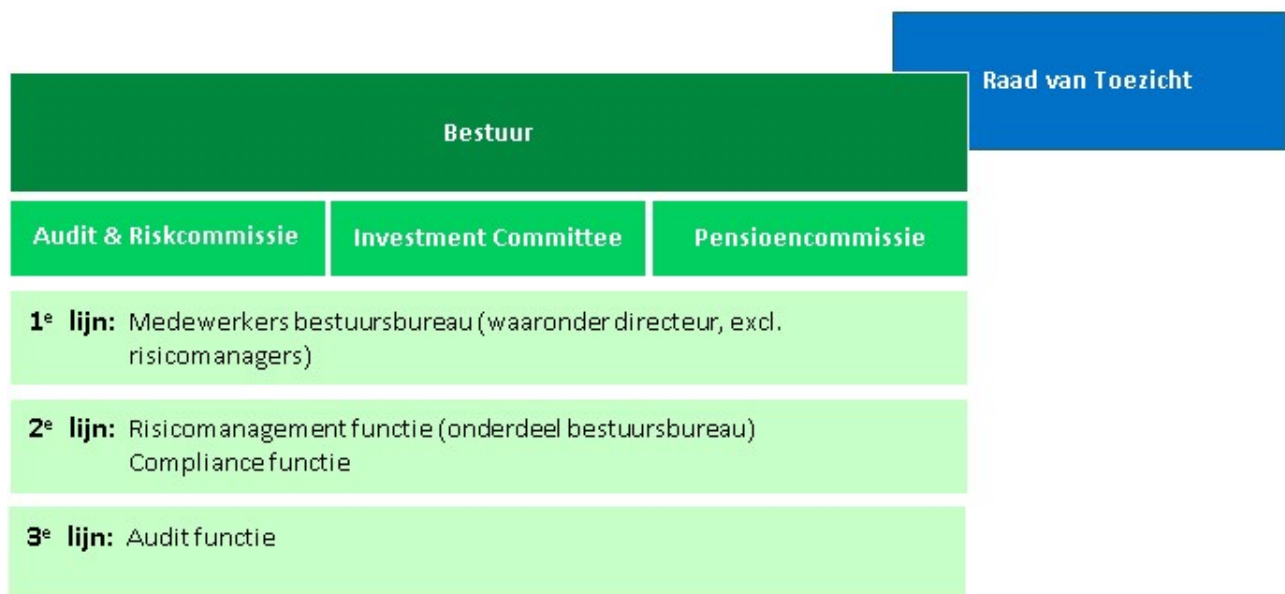
2.7.2 Risicobeheersing bij SPMS

Het beheersen/mitigeren van risico's speelt bij SPMS een centrale rol. Bij risico's waar naar verwachting een rendement tegenover staat (zoals beleggingsgerelateerde risico's) streeft SPMS er naar rendementen te realiseren tegen zo laag mogelijke risico's. Ten aanzien van risico's waar naar verwachting geen rendement tegenover staat (zoals integriteits- of IT-risico), besteedt SPMS veel aandacht aan de analyse en beheersing ervan. Doel is om ongewenste uitkomsten voor het fonds te voorkomen. De risicovisie van SPMS is om met behulp van een adequaat en integraal ingericht risicomanagementraamwerk (IRM) een maximaal rendement te behalen tegen een beperkt risicoprofiel. Hierbij wordt altijd een afweging gemaakt tussen rendement, risico, kosten en complexiteit.

Onderdelen van het integraal risicomanagement-beleid, zoals de risicotaxonomie, heeft het bestuur opgenomen in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van het fonds. In het document 'Risicomanagement bij SPMS' staan de belangrijkste risico's voor SPMS beschreven, de beheersing hiervan en de netto risico's die overblijven (kans en impact). SPMS heeft de verschillende risico's toebedeeld aan één of meerdere bestuurscommissies. Deze commissies beoordelen de risico's, waarna het bestuur ze plenair bespreekt en een eindoordeel uitspreekt. Verder is met inachtneming van

onder meer de Wet verplichte beroepspensioenregeling (artikel 43 en 138) een Risico control framework (RCF) opgesteld. Het RCF maakt de (integrale) risicobeheersing van onder meer de uitbesteding tot een meer systematisch proces, waarbij het bestuur van SPMS doelstellingen vaststelt, risico's in kaart brengt, maatregelen neemt en resultaten controleert.

In 2018 heeft het bestuur het integraal risicomanagement raamwerk verder vormgegeven. Dit raamwerk heeft als doel om de risicomanagementcyclus te verfijnen en beter te waarborgen. Het komt erop neer dat per risiconiveau aangegeven wordt wat de relevante risico's zijn, wie beslist over de risico-acceptatie, hoe de risico's worden gemeten en gerapporteerd, wie over de risico's adviseren en wie verantwoordelijk zijn voor de monitoring. Verder wordt het interne beheersingssysteem bij SPMS inhoudelijk ingericht volgens het 'three lines of defence'-model (waarmee is geanticipeerd op IORP II). Dat betekent o.a. dat er een escalatielijn is van bijvoorbeeld de risicomanagementfunctie naar de Raad van Toezicht.

2.7.3 Identificatie van de voornaamste risico's

Voor de identificatie van de voornaamste risico's voert SPMS (minimaal) jaarlijks een integrale risicoanalyse uit. Bestaande risico's en beheersmaatregelen worden geëvalueerd. Vervolgens wordt beoordeeld of er nieuwe risico's zijn ontstaan. Een voorbeeld van een risico dat in 2018 is geïdentificeerd en waarop acties zijn ondernomen is het Brexit-risico. De Brexit raakt bij SPMS met name de financiële risico's, maar heeft ook impact op de niet-financiële risico's (met name het uitbestedingsrisico). De risico's die het fonds heeft geïdentificeerd, zijn opgenomen in de risicotaxonomie. Deze risico's sluiten aan bij de risicocategorieën conform de 'Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode' (FIRM) van De Nederlandsche Bank. Deze risicocategorisering bestaat uit drie niveaus. Het bestuur concentreert zich op niveau 1. Niveau 2 is van toepassing op (een delegatie van) het bestuur en de commissies. Tot slot heeft niveau 3 betrekking op het bestuursbureau en de uitbestedingspartijen.

De vastgestelde risicocategorieën op niveau 1 zijn als volgt:

- Financieel (met name de beleggingsrisico's)
- Betrouwbaarheid
- Service (tevredenheid)
- Transparantie
- Strategisch

De belangrijkste risico's uit deze risicocategorieën worden hieronder nader toegelicht. De kwantitatieve informatie over deze risico's is opgenomen in de risicoparagraaf in de jaarrekening.

Financiële risico's

De risicocategorie financieel, vastgesteld op niveau 1, omvat het verwachte pensioenresultaat (volgend uit de haalbaarheidstoets) en het dekkingsgraadrisico. Deze risico's worden voor een groot deel bepaald door de beleggingsrisico's, die SPMS bewust loopt, met als doel hogere opbrengsten om zo deelnemers een relatief goed pensioen te kunnen bieden tegen een betaalbare premie. Deze opbrengsten kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt voor de (extra) toeslagverlening, het verlies op premie te compenseren bij lage rentes en langere levensverwachting dan verwacht, op te vangen. Hieronder volgt een toelichting van de relevante beleggingsrisico's voor SPMS, te weten: (a) marktrisico, (b) kredietrisico en (c) liquiditeitsrisico. Tot slot zal kort worden stilgestaan bij het verzekeringstechnisch en het financieel systeemrisico, die tezamen met het beleggingsrisico, de risicocategorie financieel completeren. Opgemerkt zij dat binnen de risicotaxonomie van SPMS (o.a.) het rente-, valuta- en concentratierisico zijn ingedeeld onder het marktrisico.

(1) Beleggingsrisico's

(a) Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat ontstaat doordat het fonds blootstaat aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen een beleggingsportefeuille. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, doordat de meeste beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde, waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in de staat van baten en lasten worden verwerkt[2].

Het bestuur onderkent het marktrisico bij het vaststellen van het beleggingsbeleid. Dit risico wordt gemitigeerd door diversificatie (ofwel spreiding over diverse beleggingscategorieën), die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds. Naast de strategische beleggingsmix, heeft het pensioenfonds in de mandaten, die met de externe vermogensbeheerders zijn afgesloten, richtlijnen vastgesteld ten aanzien van o.a. de landen, sectoren of tegenpartijen waarin mag worden belegd.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Marktrisico	De strategische beleggingsmix en de daarbij gedefinieerde bandbreedtes.	Bandbreedtes beleggings-categorieën; periodieke rebalancing. Beleggingsrichtlijnen vermogensbeheerders.	De strategische bandbreedtes (en beleggingsrichtlijnen) worden door de fiduciair op dagbasis gemonitord.

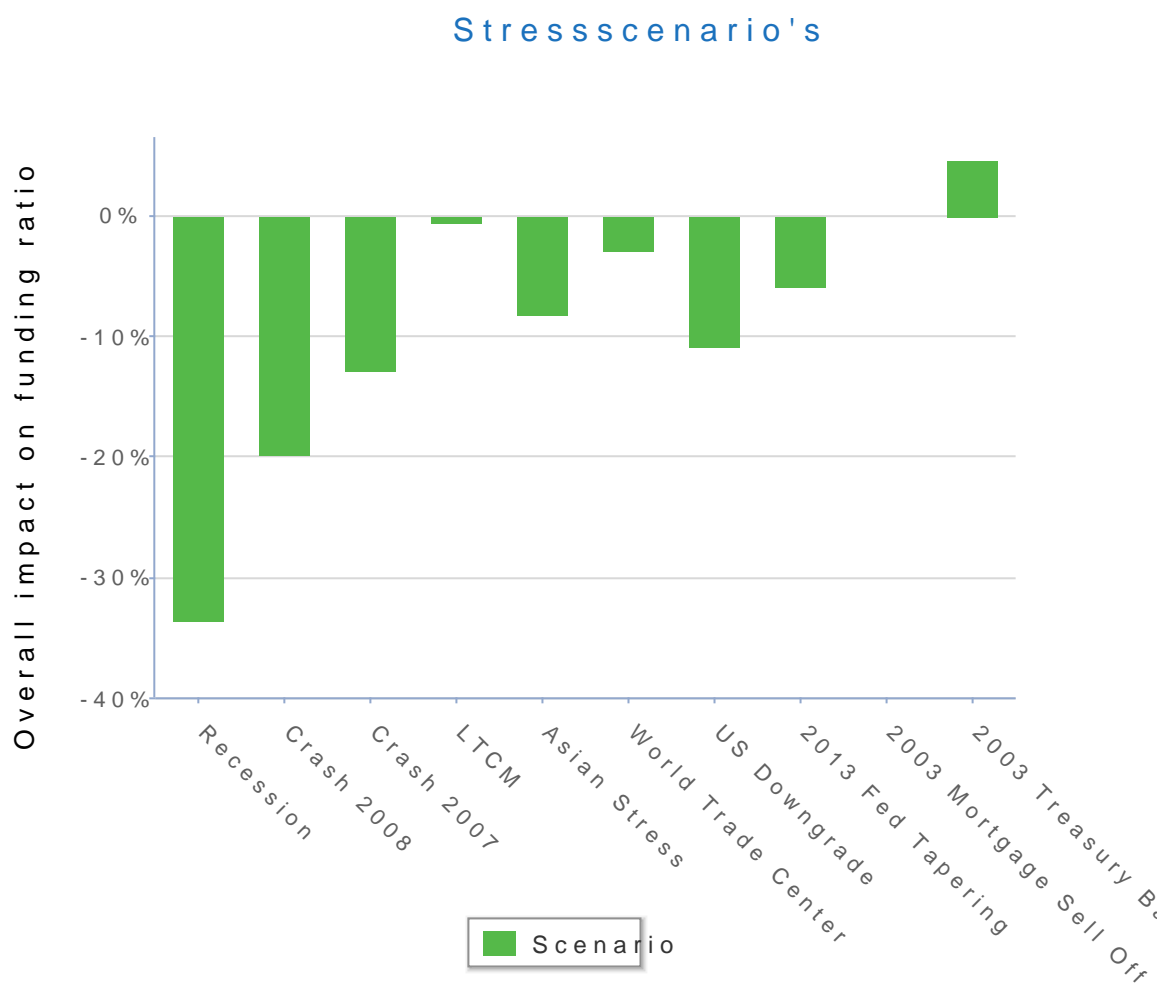
Verder worden gevoeligheids- en stressanalyses uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in de (potentiële) impact van bepaalde marktontwikkelingen op de financiële gezondheid van het pensioenfonds[3]. In de gevoeligheidsanalyse wordt op een vereenvoudigde manier de gevoeligheid van de dekkingsgraad getoond voor waardeveranderingen van de aandelenbeleggingen en voor verschuivingen van de rente. In het midden van de tabel staat de actuele dekkingsgraad op marktwaarde (117,7%). Doordat het renterisico deels niet is afgedekt, zullen plotselinge schokken in de rente nog wel invloed hebben op de dekkingsgraad. Dit geldt uiteraard ook voor schokken op de aandelenbeurs. Als bijvoorbeeld aandelen met 10% in waarde toenemen en de rente stijgt met 0,5%, dan zal de dekkingsgraad naar verwachting stijgen tot circa 124,2%.

Gevoeligheidsanalyse

		Ontwikkeling rente								
		-1.00%	-0.75%	-0.50%	-0.25%	0.00%	0.25%	0.50%	0.75%	1.00%
Rendement aandelen	-10.0%	109.2%	110.5%	111.8%	113.1%	114.4%	115.8%	117.1%	118.4%	119.7%
	-7.5%	109.9%	111.2%	112.5%	113.9%	115.2%	116.6%	118.0%	119.4%	120.7%
	-5.0%	110.5%	111.9%	113.2%	114.6%	116.1%	117.5%	118.9%	120.3%	121.6%
	-2.5%	111.2%	112.6%	114.0%	115.4%	116.9%	118.3%	119.8%	121.2%	122.6%
	0.0%	111.8%	113.2%	114.7%	116.2%	117.7%	119.2%	120.7%	122.1%	123.6%
	2.5%	112.5%	113.9%	115.4%	116.9%	118.5%	120.0%	121.6%	123.1%	124.5%
	5.0%	113.2%	114.6%	116.1%	117.7%	119.3%	120.9%	122.4%	124.0%	125.5%
	7.5%	113.8%	115.3%	116.9%	118.5%	120.1%	121.7%	123.3%	124.9%	126.5%
	10.0%	114.5%	116.0%	117.6%	119.2%	120.9%	122.6%	124.2%	125.9%	127.4%

In de volgende grafiek staat de veronderstelde, indicatieve impact op de dekkingsgraad van een aantal stressscenario's. Voor de scenario's wordt gekeken naar zowel historische scenario's (o.a. recessie dec '07 - mrt '09 en Azië-crisis jul - sept '98) als potentiële scenario's (o.a. uiteenvallen eurozone en tegenvallende economische groei). Hierbij wordt opgemerkt dat de stressscenario's situaties weergeven, die maar beperkt te beheersen zijn en dat getoonde uitkomsten een indicatie geven van wat er zou kunnen gebeuren als een scenario zich voordoet.

Stress scenario's

Naam scenario	Omschrijving
Recession	Laat de grootste impact zien van de financiële crisis tussen december 2007 en maart 2009
Crash 2008	Performance gedurende 2008
Crash 2007	Performance gedurende 2007
LTCM	Het falen van hedge fund Long Term Capital Management in 1998
Asian Crisis	Aziatische financiële crisis in 1997
World Trade Centre	Periode rond de aanslag op het WTC in September 2001
US Downgrade	Periode die start met een 50% kans op een ratingverlaging van de VS door S&P, gevolgd door een monetaire aanpassing ('operation twist') door de Fed.
2013 Fed Tapering	De daling van aandelen en obligatieprijzen naar aanleiding van verwachte verkrapping van het monetaire beleid door de Fed
2003 Mortgage Sell Off	Uitverkoop van Amerikaanse hypotheekobligaties in 2003
2003 Treasury Back Up	De stijging van rentes op Amerikaanse staatsobligaties in 2003

- Marktrisico: Rente (en matching)risico

Het renterisico houdt in dat er (ongewenste) effecten kunnen ontstaan op de balans door verschillen in rentegevoeligheid van de beleggingen (activa) en de voorziening pensioenverplichtingen (passiva); de zogenoemde duration mismatch. Doordat Euro staats- en bedrijfsobligaties ook in de renteaftdekking worden meegenomen, is er sprake van mismatch(risico) met de Euro swaprente (ook wel basisrisico genoemd). In 2018 is het strategisch afdekkingspercentage van het renterisico van de voorziening pensioenverplichtingen ongewijzigd gebleven (78%). Het risico control framework zet gedetailleerd uiteen hoe SPMS beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het renterisico.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Renterisico	Renteaftdekking binnen vastgestelde tactische en operationele bandbreedte (resp. +/- 10% en +/- 3%) t.o.v. het strategische afdekkingspercentage.	78% afgedekt d.m.v. EUR staats-, bedrijfsobligaties en rentederivaten.	Fiduciair monitort op dagbasis de hoogte van de rentehedge.

- Marktrisico: Valutarisico

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen in valutakoersen. De kans dat de wisselkoersen van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor het pensioenfonds, omdat de verplichtingen veelal in euro luiden en bezittingen (deels) in vreemde valuta. Dit risico is van belang voor zowel directe posities in een valuta, als voor beleggingen die zijn gewaardeerd in een andere valuta.

SPMS is voor een significant deel belegd in buitenlandse effecten, waardoor het gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro. De belangrijkste vreemde valuta voor SPMS zijn de Amerikaanse dollar en in mindere mate het Britse pond en de Japanse yen.

Om het valutarisico te beheersen, dekt SPMS de exposure die voortvloeit uit de strategische assetmix in Amerikaanse dollar, Japanse yen en Britse pond volledig af met valutatermijncontracten. Het valutarisico op (lokale) beleggingen in opkomende markten dekt het pensioenfonds bewust niet af, omdat dit onderdeel is van het beleggingsmandaat. Het risico control framework zet gedetailleerd uiteen hoe SPMS beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het valutarisico.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Valutarisico	100% valuta-afdekking van de USD, GBP en JPY. Overige valuta worden niet afgedekt.	Lokale valuta-exposure emerging markets bewust niet afgedekt. Impact overige niet-afgedekte valuta hebben geen materieel impact.	Maandelijks wordt gemonitord of de afdekking van het valutarisico gedurende de maand effectief heeft plaatsgevonden.

- Marktrisico: Concentratierisico

Onder concentratierisico wordt verstaan het risico dat als gevolg van grote posities binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een groot effect heeft op de waarde van de portefeuille. SPMS heeft op verschillende niveaus concentratielimiten. Het grootste deel van deze concentratielimiten wordt op dagbasis gemonitord. SPMS onderkent dat er sprake is van significante concentratie van vastrentende waardebeleggingen in Duitse staatsobligaties. Dit risico wordt gemonitord.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Concentratierisico	In de portefeuille dienen geen (onbewuste) materiële concentratierisico's te worden gelopen.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen.	Fiduciair monitort op dagbasis de vastgestelde limieten voor de vermogensbeheerders.

(b) Kredietrisico

Het kredietrisico houdt in dat een tegenpartij de contractuele of andere overeengekomen verplichtingen niet nakomt, al dan niet doordat buitenlandse betalingen aan beperkingen onderhevig zijn. Denk onder meer aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee derivatenposities worden aangegaan. Het kredietrisico wordt beperkt door bij het beleggen in obligaties (en leningen) op schuldbekentenis gebruik te maken van kredietlimieten per kredietwaardigheidsniveau (rating) en per tegenpartij, maar ook door spreiding en zorgvuldig onderpandsbeheer. SPMS heeft op eigen naam met negen tegenpartijen een ISDA/CSA (document voor derivatentransacties) afgesloten[4]. De uitwisseling van onderpand vindt plaats op dagbasis met lage drempelwaarden. Het onderpand kan bestaan uit zowel cash als hoog kredietwaardige staatsobligaties (minimaal AA). Met inachtneming van het feit dat rating agencies neerwaartse wijzigingen in credit ratings veelal te laat doorvoeren,, wordt bij de beheersing en monitoring van het tegenpartijkredietrisico nadrukkelijker gekeken naar de dynamiek in zogenoemde credit default swaps. Dit zijn dagelijks verhandelbare contracten, waarmee een marktpartij zich tegen een faillissement van een instelling/tegenpartij kan verzekeren. In methodiek die SPMS hanteert, is de limiet per tegenpartij gekoppeld aan de ontwikkeling van de credit default swaps. Limietoverschrijdingen worden per individueel geval beoordeeld. In het risico control framework is gedetailleerd uiteenzet hoe SPMS beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het tegenpartijkredietrisico.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Kredietrisico	<ul style="list-style-type: none">· Limieten t.a.v. kredietwaardigheidsniveau (rating);· Minimale eisen m.b.t. contractuele afspraken met tegenpartijen en het aantal tegenpartijen;· Maxima t.a.v. exposure dat (met een tegenpartij) mag worden aangegaan.	<ul style="list-style-type: none">· Afspraken in ISDA/CSA met tegenpartijen;· Meerdere tegenpartijen;· Afspraken t.a.v. rating zijn vastgelegd in de contracten met vermogensbeheerders.	Fiduciair monitort op dagbasis de rating van de verschillende beleggingen en de limieten bij de tegenpartijen.

(c) Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat liquiditeitstekorten optreden doordat timing en omvang van inkomende en uitgaande kasstromen onvoldoende op elkaar zijn afgestemd. Bij een liquiditeitstekort zou SPMS niet in staat zijn om aan de betalingsverplichtingen te voldoen. Binnen de huidige DNB standaardmethode voor de berekening van het vereist eigen vermogen hoeft SPMS geen risico-opslag te hanteren voor het liquiditeitsrisico. Echter, vanwege de relatief omvangrijke positie in derivaten uit hoofde van de valuta- en renteafdekking, houdt SPMS wel expliciet rekening met het liquiditeitsrisico. SPMS brengt het liquiditeitsrisico in kaart door de omvang van het potentiële liquiditeitsrisico vast te stellen aan de hand van het doorrekenen van stress-scenario's, zoals het effect op rente en valuta. Daarnaast heeft SPMS een actieplan dat voorziet in het beschikbaar maken van voldoende liquiditeiten.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Liquiditeitsrisico	Beschikken over voldoende liquide middelen om de korte termijn betalings-verplichtingen te kunnen voldoen.	Er zijn voldoende liquide beleggingen aanwezig, dan wel op korte termijn liquide te maken.	De fiduciair monitort op dagbasis. Prognose omvang neerwaartse liquiditeitsrisico's a.h.v. doorrekenen (zowel DNB als BlackRock) stress scenario's.

Opgemerkt zij dat het liquiditeitsrisico een belangrijker rol gaat spelen bij de overgang naar central clearing. Voor SPMS heeft dit momenteel nog weinig impact, omdat de positie in geclearde derivaten minimaal is. De cash margin vereisten hiervan zijn goed beheersbaar. Het risico control framework zet gedetailleerd uiteen hoe SPMS beleid, uitvoering en controle heeft vormgegeven inzake de beheersing van het liquiditeitsrisico.

(2) Verzekeringstechnisch risico

Het belangrijkste verzekeringstechnisch risico is het langlevensrisico. Dat is het risico dat deelnemers van het pensioenfonds langer leven dan het pensioenfonds veronderstelde bij de vaststelling van de premie en de berekening van de technische voorzieningen. SPMS hanteert daarbij de meest recente prognosetafel voor de gehele bevolking van het Actuarieel Genootschap (AG), gecorrigeerd met de fondsspecifieke ervaringssterfte van Towers Watson. Ultimo 2018 heeft het bestuur besloten om uit te gaan van de Prognosetafel AG2018 en Towers Watson Ervaringssterfte 2018 voor de hoogste inkomensklasse en de sector overheid 'tot de macht 1,2'. Naast langlevensrisico is er ook sprake van een kortlevensrisico. Dit is het risico dat deelnemers korter leven dan is ingeschat en er meer geld nodig is voor de uitkeringen aan nabestaanden dan waarin is voorzien. De uitkering aan nabestaanden door overlijden van actieve deelnemers vóór de pensioendatum bestaat uit een opgebouwd deel (waarvoor een voorziening wordt aangehouden) en het tot de pensioendatum nog op te bouwen deel. Voor dit laatste deel hanteert het pensioenfonds een risico-opslag (partner- en wezenpensioen) in de premie. Een derde verzekeringstechnisch risico is het arbeidsongeschiktheidsrisico. Dit is het risico dat een deelnemer arbeidsongeschikt wordt en het pensioenfonds de pensioenopbouw premievrij moet voortzetten. Voor het risico van arbeidsongeschiktheid en de daardoor benodigde verwachte premievrije voortzetting, hanteert het pensioenfonds een opslag arbeidsongeschiktheid in de premie.

Jaarlijks evalueert SPMS met de actuariële resultaten op lang- en kortleven of de sterftegrondslagen voldoende overdacht zijn.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Verzekeringstechnisch risico	Minimaliseren van het lang- en kort levenrisico alsmede het risico van arbeidsongeschiktheid en toeslag door toepassing actuele informatie over overlevingskansen.	Prognosetafel AG 2018 is einde 2018 toegepast. Per die datum is ook de fondsspecifieke ervarings-sterfte geactualiseerd.	Voor de monitoring van het verzekeringstechnisch risico wordt gebruik gemaakt van een adviserend actuaris.

(3) Financieel Systeemrisico

Het systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen is dit risico voor het pensioenfonds maar tot op zekere hoogte beheersbaar. De wereldwijde kredietcrisis in 2008 heeft pijnlijk aangetoond in hoeverre marktpartijen afhankelijk zijn van de goede werking van financiële markten en systemen. Het risico wordt zo goed mogelijk gemonitord. Op onderdelen werken de beheersingsmaatregelen, zoals ingezet door het fonds. Wanneer alle risico's echter tegelijk optreden, dan zullen deze maatregelen niet voldoende zijn.

Niet-financiële risico's

SPMS onderscheidt, zoals eerder beschreven, verschillende vormen van niet-financiële risico's. In de risicotaxonomie gaat het op het hoogste niveau om 'betrouwbaarheid', 'service', 'transparantie' en 'strategische risico's'.

Betrouwbaarheid

Governancerisico (ook in kader van dilemma)

Het risico dat het bestuur van SPMS onvoldoende in staat is om de bedrijfsactiviteiten te beheersen (inclusief algemene beginselen van behoorlijk bestuur), veroorzaakt door ondeskundigheid van de bestuursleden en/of door het niet borgen van de continuïteit, wat leidt tot onder toezichtstelling door de toezichthouder(s).

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Governance-risico	Het fonds dient geen bedrijfsactiviteiten uit te voeren die het niet beheerst.	<ul style="list-style-type: none">• Uitvoerders leggen via allerlei rapportages verantwoording af.• Bestuursbureau heeft dagelijks contact met de uitvoerders en voert diverse overleggen met de uitvoerders• Externe controle door accountant en actuaris• Aandacht voor deskundigheidsbevordering• Verantwoording intern en extern• ABTN en beleidsdocumenten	Vanuit het bestuur, bestuursbureau, de commissie en de Raad van Toezicht wordt er op toegezien dat de benoemde beheersmaatregelen ook daadwerkelijk worden nageleefd.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat bestuur en medewerkers niet integer handelen, veroorzaakt door diverse verleidingen, wat leidt tot fraude/corruptie, belangenverstremgeling, onoorbaar handelen (bijvoorbeeld privé-beleggingstransacties met voorwetenschap of speculatieve transacties verrichten), witwassen, fiscale 'trucs'.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Integriteitsrisico	Het fonds dient geen materieel integriteitsrisico te lopen.	<ul style="list-style-type: none">• Gedragscode• Systematische Integriteitsrisico Analyse (SIRA)	De Compliance Officer bewaakt de naleving van de Gedragscode door het jaarlijks opvragen van nalevingsverklaringen bij alle verbonden personen en het opvragen van nevenfuncties en privébeleggingstransacties bij insiders. Daarnaast wordt een uitvraag gedaan naar privérelaties en -belangen. Jaarlijks wordt de SIRA opnieuw beoordeeld.

Juridisch risico

Het risico dat niet voldaan wordt aan alle juridische kaders, veroorzaakt door niet te voldoen aan relevante wetten, voorschriften en standaarden of niet kunnen voldoen aan contractuele verplichtingen of dat contractuele verplichtingen op een onverwacht nadelige wijze worden afgedwongen, wat leidt tot afbreuk aan de integriteit van SPMS en mogelijk tot reputatieschade, juridische sancties of sancties van de toezichthouder of zelfs financiële schade.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Juridisch risico	Het fonds dient geen materieel juridisch risico te lopen	<ul style="list-style-type: none">• Juridische expertise aanwezig binnen het bestuursbureau en ook externe deskundigen binnen de pensioencommissie.• Externe expertise inhuren indien nodig• Waaronder inschakelen advocaten bij contract-beoordelingen• Periodieke check of aan alle wettelijke vereisten wordt voldaan	Binnen de pensioencommissie worden juridische items besproken en de voortgang van juridische geschillen bewaakt.

Service

Uitbestedingsrisico

Het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van werkzaamheden die SPMS heeft uitbesteed aan derden wordt geschaad, dan wel apparatuur en personeel, aan deze derden ter beschikking gesteld, veroorzaakt door gebrek aan kwaliteit, niet kunnen borgen van de continuïteit of het ontbreken van integere bedrijfsvoering, wat leidt tot het niet kunnen leveren van de gemaakte afspraken met belanghebbenden (deelnemers of andere belanghebbenden).

De belangrijkste uitbestedingspartijen zijn de pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerders. De pensioenuitvoering is uitbesteed aan APG. Vermogensbeheer is uitbesteed aan BlackRock en Aviva (tot november 2018). BlackRock treedt op als fiduciair manager en JP Morgan Chase als beheerder van de effecten ('custodian').

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Uitbestedingsrisico	Het fonds dient geen materieel uitbestedingsrisico te lopen.	<ul style="list-style-type: none">• gerenommeerde partijen inschakelen.• inzicht in handelingen uitvoerders o.a. door ISAE3402 rapportages, SLA-rapportages en overige rapportages.• jaarlijkse evaluatie gesprekken met de uitvoerders• jaarlijkse evaluatie in de relevante commissies en bestuur• frequente werkbesprekingen met de diverse uitvoerders• evaluatie van het contract• uitvoeren (thema) ODD bij uitvoerders (strategisch uitvoerders)	Het bestuursbureau ziet toe op de naleving van de gemaakte afspraken met de uitvoeringsorganisaties, door het uitvoeren van controles en eventueel audits.

IT-risico

Het risico dat de beschikbaarheid, integriteit en/of vertrouwelijkheid van informatie en/of informatiesystemen niet is gewaarborgd, veroorzaakt door tekortkomingen in het geheel van maatregelen, richtlijnen, processen en/of techniek, wat leidt tot niet beschikbare, niet betrouwbare informatie of zelfs datalekken.

Voor het functioneren is SPMS sterk afhankelijk van IT. SPMS heeft geen eigen IT-systemen (met uitzondering van het bestuursbureau), maar maakt gebruik van de systemen van de pensioenuitvoerder en vermogensbeheerders. Bij de selectie van de uitbestedingspartners is IT een belangrijk selectiecriteria.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
IT-risico	Het fonds dient geen materieel IT-risico te lopen.	<ul style="list-style-type: none">• IT beleid en informatiebeveiligingsbeleid• IT veiligheidsagenda (monitoring)• beoordeling ITGC-onderdeel ISAE3402-rapportages• beoordeling IT self assessment op basis van Cobit 5• beveiliging netwerken en systemen• uitvoeren penetratietesten• review informatiebeveiligingsplannen uitvoerders• back-up procedures• thuiswerkmogelijkheden• uitwijk (incl. periodieke test)	Rapporteren aan en informeren van commissie en bestuur.

Transparantie

Communicatie

Het risico dat communicatie vanuit SPMS onduidelijk of misleidend is, veroorzaakt door onbegrip, complexiteit, onduidelijkheid, wat leidt tot ontevreden deelnemers en afnemend draagvlak.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Communicatierisico	Het fonds dient geen communicatierisico te lopen.	<ul style="list-style-type: none">• Strategisch communicatiejaarplan• Communicatiejaarplan• Naleving richtlijnen AFM• Toetsing van communicatiemiddelen bij deelnemers• Financiële planning en planners• Doelgroep specifieke communicatie• Communicatie naar deelnemers• Juridische kennis• SLA/afspraken met APG• Elk kwartaal rapportages over SLA-afspraken door APG	Binnen de pensioencommissie wordt communicatie besproken en het bestuur wordt regelmatig geïnformeerd over communicatie-uitingen.

Strategisch risico

Omgevingsrisico

Het risico dat strategische doelen niet worden behaald, veroorzaakt door externe veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, politieke besluitvorming, belanghebbenden, deelnemers, reputatie en/of

ondernemingsklimaat of het vermogen van SPMS om zich aan deze veranderingen aan te passen, wat leidt tot het niet realiseren van strategische doelen.

SPMS volgt alle ontwikkelingen op de voet, zodat SPMS tijdig kan anticiperen op relevante ontwikkelingen. SPMS is zich ervan bewust dat SPMS het omgevingsrisico niet altijd kan beïnvloeden. SPMS heeft maatregelen getroffen om reputatieschade te voorkomen of te beperken. Denk aan een gedragscode, incidentenregeling, klokkenluidersregeling en een klachtenregeling.

Risico	Risicogrens/ beleid	Beheersmaatregelen	Monitoring
Omgevingsrisico	SPMS dient geen materieel omgevingsrisico te lopen.	Diverse ontwikkelingen in de markt in de gaten houden en hierover rapporteren in de commissies en indien nodig worden noodzakelijke (lobby)acties geformuleerd en uitgevoerd.	Regelmatig wordt het bestuur geïnformeerd over de status en voortgang.

Een risico is een stelwijziging in de zorgsector die een trend naar loondienst afdwingt.

Dilemma: eigenheid pensioenfondsen behouden

De eisen voor het besturen van een pensioenfonds zijn de afgelopen jaren aanzienlijk verhoogd. Zo is er met de Wet versterking bestuur pensioenfondsen (1 juli 2014) gestuurd op de verbetering van de deskundigheid van het pensioenfondsbestuur, de versterking van het intern toezicht, een adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers en de stroomlijning van taken en organen. Verder is op 13 januari 2019 de Europese richtlijn IORP II in werking getreden. IORP II raakt o.a. governance (invulling 'three lines of defence'-model), inrichting sleutelfuncties, risicomangement, ESG en communicatie van pensioenfondsen. Al met al hebben genoemde ontwikkelingen niet alleen een extra tijdsinvestering gevraagd van het bestuur, maar ook de drempel verhoogd om tot het bestuur toe te kunnen treden. Tegen deze achtergrond is er onder pensioenfondsen de trend waarneembaar dat de 'gewone' bestuurder geleidelijk plaatsmaakt voor de onafhankelijke professionele bestuurder. Heeft het bestuursmodel van SPMS, dat volledig bestaat uit medische specialisten, ook haar langste tijd gehad?

Afwegingen om huidige bestuursmodel te blijven hanteren.

- Grote binding tussen het fonds en de deelnemers ('van ons, voor ons, door ons');
- In huidige bestuursmodel is alignement het beste geborgd;
- Eenvormigheid & pariteit van het bestuur: alle leden zijn medisch specialist (geweest);
- Constructieve samenwerking met het bestuur van BPMS en de VvA en RvT;
- Goede ondersteuning door professionals van het bestuursbureau en adviseurs die zitting hebben in commissies;
- Nog steeds voldoende (potentiële) bestuurders te vinden.

Afwegingen om onafhankelijke professionele bestuurders in het bestuur op te nemen.

- Pensioenfondsen vormen een onderdeel van de financiële sector en moeten op een professionele manier worden bestuurd;
- Professionals hebben ruime ervaring/ hun sporen verdiend in de financiële sector;
- Onafhankelijke blik op gang van zaken;
- Minder snel sprake van een kennis-/informatiekloof tussen bestuurders en toezichthouders;
- Tijdsbelasting voor niet-professionele bestuurder is groot.

Keuze/ besluit

De stellige overtuiging van het bestuur is dat het belang van de deelnemer uiteindelijk het best wordt gediend bij het huidige bestuursmodel. Als er ontwikkelingen plaatsvinden die duiden op een mogelijke verbetering van het huidige bestuursmodel, dan zal het bestuur dergelijke ontwikkelingen meenemen in de periodieke evaluatie.

2.8 Bescherming persoonsgegevens

SPMS hecht veel waarde aan zorgvuldige omgang met privacygegevens en in het bijzonder de persoonsgegevens van deelnemers. Dit betekent bewustzijn creëren bij het bestuur, medewerkers van het bestuursbureau, externe adviseurs van de commissies en bij de uitvoerders van SPMS over de omgang met persoonsgegevens.

Aan de hand van de nieuwe wetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming) zijn de doelen verder aangescherpt. De verantwoording van alle acties van SPMS is opgenomen in een zogenoemde Verklaring van accountability. De verantwoording wordt gedaan aan de hand van drie pijlers: beleid, bewustwording en tools die worden gebruikt.

2.8.1 Beleid

Het privacybeleid van SPMS kent een sterke relatie en samenhang met andere beleidsdocumenten. Het privacybeleid is het overkoepelend geheel en samen met de gedragscode, incidentenregeling, informatiebeveiligingsbeleid en het uitbestedingsbeleid zorgt dit voor een solide kader dat de beveiliging van persoonsgegevens borgt.

Op de website van SPMS staat de privacyverklaring. Deze verklaring bevat de uitgangspunten en de relevante items uit het privacybeleid.

2.8.2 Bewustwording

SPMS heeft afgelopen jaar veel aandacht besteed aan bewustwording van het bestuur en medewerkers van het bestuursbureau. Tijdens commissievergaderingen, bestuursvergaderingen en werkoverleggen is aandacht besteed aan beveiliging van persoonsgegevens. Daarnaast hebben de financieel planners ook tijd en aandacht besteed aan bewustwording bij de deelnemers. Hiervoor is in 2018 de zogenoemde financiële bijsluiter opgesteld. Dit is een document dat aangeeft wat SPMS, de financieel planners, met de gegevens van de deelnemers doen en hoe de veiligheid daarvan wordt geborgd. Belangrijk onderdeel bij de financieel planners is het minimaliseren van de data.

Belangrijk onderdeel van de bewustwording was het bepalen van de zogenoemde privacy positie van SPMS ten opzichte van uitvoerders en leveranciers. Op basis van de privacy positie heeft SPMS vastgesteld of er sprake was van een verantwoordelijk – verwerker relatie. Op basis van deze relatie is SPMS met haar uitvoerders en leveranciers aan de slag gegaan om de verwerkersovereenkomsten op te stellen en af te sluiten.

Onderdeel van de verwerkersovereenkomst is het melden van datalekken. Als een datalek zich heeft voorgedaan, dan wordt de Functionaris voor Gegevensbescherming geïnformeerd en afhankelijk van de aard en omvang van het datalek worden betrokkenen en de Autoriteit Persoonsgegevens geïnformeerd.

Tot slot heeft SPMS de nodige maatregelen op informatiebeveiliging verder aangescherpt. Zo zijn dit jaar voor het eerst penetratietesten uitgevoerd bij het bestuursbureau van SPMS.

2.8.3 Tools

SPMS heeft geïnvesteerd in veilige communicatie met uitvoerders (beveiligde e-mailverbindingen) en deelnemers (veilig e-mailen met Zivver). Daarnaast heeft SPMS in 2018 een selectietraject doorlopen voor het automatiseren van de privacyboekhouding (o.a. verwerkersregister, incidentenregister).

2.9 Toekomst

2.9.1 Financiële positie

Eind 2018 lag de beleidsdekkingsgraad (126,0%) van SPMS ruim boven het vereist eigen vermogen (118,0%). Het gehele jaar is deze dekkingsgraad boven het vereist eigen vermogen gebleven. De mogelijkheid om extra toeslagen (boven de vaste garantietoeslag van 3%) te realiseren blijven echter, zolang de actuele- en beleidsdekkingsgraad nog onder de 128,0% is, op korte termijn beperkt.

2.9.2 Economisch herstel vlakt af

Het rendement is in 2018 achtergebleven, daarmee is ook de dekkingsgraad van SPMS gedaald. Positief is dat de beleidsdekkingsgraad en de onderliggende reële dekkingsgraad van het fonds sterk blijven. De verwachting dat in 2018 de eerder ingezette positieve economische groei zou doorgaan is door de toegenomen onzekerheid op de markten niet waargemaakt. Inflatie zou in 2019 weer kunnen terugkeren, maar dan nog gematigd, vooral in de VS. Daar zien economen nog steeds goede winstcijfers van bedrijven en een dalende werkloosheid. Het monetaire beleid zal na 2018 minder ruim worden. De FED en de Bank of England hebben de rentes verhoogd en de ECB heeft de kwantitatieve verruiming verkleind. SPMS kan verwachten dat deze trend in 2019 en later wordt voortgezet.

De toegenomen onzekerheid in de geopolitieke omgeving heeft invloed op de toekomstverwachtingen. Zo kunnen zakelijke waarden minder aantrekkelijk worden dan staatsobligaties. De rente op staatsobligaties kan oplopen, maar door structurele oorzaken wordt dit toch beperkt. Zo wordt in een vergrijzende samenleving bijvoorbeeld meer gespaard. Tegelijkertijd is er minder vraag naar geld doordat investeringen minder kapitaalintensief worden. Een langdurig lage rente is per saldo een ongunstige omgeving voor pensioenfondsen. Het sparen voor de oude dag wordt duurder en de verwachte toekomstige rendementen worden lager. Een voordeel was dat de inflatie ook lager lag dan de verwachting, wat goed is geweest voor het behoud van koopkracht voor onze deelnemers.

De impact op de markten van de beperkende acties richting producenten van fossiele brandstoffen kunnen gevolgen hebben voor beleggingen in deze ondernemingen. Vooralsnog heeft de volatiliteit van de olieprijs meer invloed gehad op de koers van de ondernemingen die in deze markt opereren.

2.9.3 Politieke risico's

Ondanks de minder rooskleurige vooruitzichten van afgelopen jaar voor de wereldwijde handel, blijft er sprake van een gematigde groei van de wereldwijde economie. De uitkomsten van de Brexit-onderhandelingen bleven echter het gehele verslagjaar onzeker en ook de economische groei in Duitsland lijkt zijn hoogtepunt te hebben bereikt. Dit kan zeker meer invloed gaan hebben op de markten.

De geopolitieke spanningen in de wereld leken in het laatste kwartaal van 2018 wel meer vat te krijgen op de financiële markten. Onrust door de verhoudingen tussen China en de Verenigde Staten hebben de aandelenmarkten ook bereikt. Veel van de onrust op de beurs is toe te schrijven aan het beleid van president Trump. Alleen in het begin van 2018 had de eerdere positieve ontwikkeling van de economische groei een groter effect op de markten dan de geopolitieke onzekerheid.

2.9.4 Ontwikkeling in de beroepsgroep

Specialisten blijven staan voor de eerder gesignaleerde maatschappelijke uitdaging van de groeiende zorgvraag en de toenemende complexiteit van die vraag. Daartegenover staat een sterke toename van technologische en organisatorische ontwikkelingen die het antwoord hierop kunnen zijn. Zo zijn er ontwikkelingen om de samenwerking bij fusie-ziekenhuizen te synchroniseren. Om de zorg betaalbaar, toegankelijk, dicht bij de patiënt en van hoge kwaliteit te houden, zijn alle betrokkenen ervan overtuigd dat de zorg moet veranderen.

Verder zagen we ziekenhuizen failliet gaan en zet de krimp bij een aantal ziekenhuizen door, mede doordat sommige beschikten over relatief kleine financiële buffers.

Het nieuwe kabinet wil voorkomen dat geld dat is bedoeld voor zorg, niet ten goede komt aan zorg. Een voor de beroepsgroep mogelijk positieve ontwikkeling is dat de vraag naar zorg kan toenemen, mede door factoren als vergrijzing, maar ook door technologische ontwikkelingen.

Het regeerakkoord bepaalt onder meer dat de Wet Deregulering Arbeidsrelaties (DBA) wordt vervangen. De nieuwe wet moet enerzijds (de inhuurder van) echte zelfstandigen zekerheid bieden dat er geen sprake is van een (fictieve) dienstbetrekking en anderzijds schijnzelfstandigheid voorkomen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wil duidelijkheid scheppen voor opdrachtgevers over de arbeidsrelatie door de invoering van een opdrachtgeversverklaring. Het kabinet treft daarnaast maatregelen om schijnzelfstandigheid aan de onderkant van de markt te voorkomen en professionals aan de bovenkant meer ruimte te geven. Vooral nog wordt hierop niet gehandhaafd en het streven is een en ander na 1 januari 2021 in werking te laten treden. Verder is afgesproken dat er opnieuw hoofdlijnenakkoorden (2019-2022) zullen worden gesloten over medisch-specialistische zorg. De andere mogelijke bedreiging voor de doelgroep, de Wet Normering Topinkomens (WNT) is verdwenen, de medisch specialist valt hier definitief buiten. De politieke partijen die deel uitmaken van de huidige regering willen ook geen verder onderzoek of de vrijgevestigde medisch specialisten in loondienst moeten treden of hiertoe moeten worden gestimuleerd. De Medisch Specialistische Bedrijven (MSB's) waarin de intramurale medisch specialisten zich hebben verenigd, moeten voldoende ondernemingsrisico lopen. Als hieraan lokaal onvoldoende invulling kan worden gegeven, zou er alsnog een trend kunnen ontstaan naar meer loondienst. In 2018 is gebleken dat deze trend juist tot stilstand is gekomen. Voor meer gelijk gerichtheid in het ziekenhuis, stimuleert het kabinet wel dat medisch specialisten de stap maken naar het participatiemodel, maar het verbod op winstuitkering in zorg is hierbij een belemmering.

De discussie over de organisatie van de zorg blijft op de agenda staan. Het bestuur realiseert zich dat het draagvlak en wellicht de samenstelling en de omvang van het SPMS-bestand veranderen en dat het fonds daarmee toekomstgericht om dient te gaan.

Dilemma: voorbereid op nieuw een pensioencontract, maar waarom?

Moet vanwege de maatschappelijke discussie over het pensioenstelsel de pensioenregeling van SPMS worden aangepast? Wat zijn hiervan de voor- en nadelen? Hoe denken de deelnemers hierover? Een andere regeling betekent niet altijd een beter pensioen. Bovendien kunnen de risico's tussen de generaties verschuiven. Hoe collectief en solidair wil men de pensioenregeling houden en is daarvoor draagvlak?

Het bestuur heeft aan de Werkgroep Toekomst in 2018 de opdracht gegeven na te denken over de toekomstbestendigheid en de flexibiliteit van de pensioenregeling. Bij deze werkgroep zijn ook twee jonge bestuursleden van de beroepspensioenvereniging BPMS aangesloten. Zij zijn immers als dagelijks bestuur van de VvA verantwoordelijk voor de inhoud van de regeling en geven de opdracht tot uitvoering daarvan aan het bestuur van SPMS. Belangrijk is daarbij dat de leden van de Werkgroep naar elkaar hebben uitgesproken de verantwoordelijkheid te voelen om er samen uit te komen. Maar moet de werkgroep niet wachten met voorstellen aan het bestuur tot de politiek of sociale partners met een oplossing komen? Helaas is in 2018 gebleken dat er geen ideaal pensioencontract is dat past bij alle fondsen en regelingen. De regelgeving rondom aanvullend netto pensioen is ook zeer beperkend, waardoor het voor SPMS moeilijk blijkt voor de deelnemer een aantrekkelijk extra aanbod in de tweede pijler te ontwerpen. Belangrijk is daarom dat het fonds via de Pensioenfederatie en de achterban, samen met andere beroepspensioenfondsen doorgaat met een politieke lobby. Daarbij is de boodschap dat we een prima regeling hebben met de vaste 3% stijging en ook het afschaffen van de doorsneepremie, zoals voorgesteld in het regeerakkoord, voor SPMS geen oplossing biedt. Ten opzichte van andere fondsen heeft SPMS immers minder last van een doorsneeproblematiek, omdat er door het hanteren van een 3% vaste indexatie de facto sprake is van een degressieve pensioenopbouw, waarbij jongeren meer pensioen opbouwen dan ouderen voor dezelfde premie. Er is dus geen 'one size fits all' voor de pensioensector.

De VvA gaat over de inhoudelijke wijzigingen op hoofdlijnen in de pensioenregeling. Voor het herstel van een evenwichtige premiedekkingsgraad is na het bespreken in verschillende VvA-bijeenkomsten van enkele varianten in december 2018 besloten hiervoor de premies per 2019 te verhogen en de opbouw te verlagen. De regeling is inhoudelijk verder ongewijzigd gelaten, ook doordat de politiek het niet eens kon worden over een aanpassing van het pensioenstelsel. Hierover verderop meer. Daarnaast is een eerdere discussie over de pensioenleeftijd beëindigd. De achterban wil de leeftijd vooralsnog op 65 jaar houden.

De Werkgroep Toekomst wil vaststellen welke vraagstukken zij in 2019 als eerste oppakt, waar de prioriteiten liggen, en op welke termijn verdere stappen mogelijk zijn. Hierbij is het verandervermogen van onze uitvoeringsorganisatie APG van het uiterste belang. Het heeft geen zin maatregelen te nemen die de complexiteit van de regeling doen toenemen, moeilijk uitvoerbaar zijn en daarmee de kosten laten toenemen. De werkgroep wil APG bij het overleg betrekken om mee te denken en te reageren op de administratieve (on)mogelijkheden. Op basis van de bestaande wettelijke mogelijkheden kan dan bijvoorbeeld een keuze worden gemaakt over welke extra flexibiliteit SPMS in de regeling de deelnemers kan bieden. Het definitieve wettelijke en fiscale kader hoeft niet te worden afgewacht. Wel zullen via de werkgroep blijvend analyses worden gedaan en kunnen wellicht 'no regrets' al worden doorgevoerd. Maar het fonds wil, ook gegeven eerdere ervaringen, niet te veel geld uitgeven aan eventuele voorbereidingen op niet definitieve opties. De werkgroep heeft inmiddels gezien dat het lastige dilemma's zijn. Vooralsnog wordt aan de bestaande DB-regeling vastgehouden. Waar mogelijk zullen de opties voor individualisering, bijvoorbeeld in de vorm van communicatie over persoonlijke pensioenpotten, worden onderzocht.

SPMS wil vooral het doel, een optimaal pensioen voor de medisch specialist niet uit het oog verliezen. Via open communicatie van dit dilemma kan worden uitgevraagd (bij voorkeur via de afgevaardigden) hoe de deelnemers en gepensioneerden hierover denken. Zo betreft SPMS de afgevaardigden in het proces en vergroot hun herkenbaarheid binnen het ziekenhuis.

2.9.5 Technologie

De technologie ontwikkelt zich snel en heeft ook steeds meer impact op de pensioensector. Digitalisering en data-analyse maken een efficiëntere pensioenuitvoering mogelijk met snelle, gepersonaliseerde informatievertrekking aan deelnemers om keuzes in pensioenregelingen te ondersteunen die op hun situatie of behoefte is afgestemd en ook om gericht producten of diensten aan te bieden. In navolging van vele andere sectoren zullen ook consumenten van de pensioensector in toenemende mate verwachten dat zij op elk moment online kunnen beschikken over de juiste informatie om daarmee inzicht in de persoonlijke financiële situatie te krijgen en de juiste keuzes en beslissingen over hun financiële situatie te kunnen maken. De verwachting is dat pensioenfondsen steeds vaker internettechnologie als middel zullen gebruiken om hun deelnemers te bereiken. Ook SPMS onderzoekt deze middelen voor de pensioenadministratie en uitvoering, maar vooral ook voor het bieden van een beter financieel advies en informatie aan de (startende) medisch specialist.

Voor SPMS kan het gebruik van toegankelijke online-instrumenten een grotere mogelijkheid bieden van rechtstreekse communicatie met deelnemers. Denk daarbij aan een online platform van de financiële scan zodat deelnemers deze vaker en op basis van actuele cijfers (wetgeving, UPO) kunnen raadplegen. Ook kan hiermee de bestaande persoonlijke financiële planning en serviceverlening aan deelnemers worden doorontwikkeld. Dit kan bijdragen aan inzicht in de regeling en vertrouwen in SPMS en kan de binding met de deelnemer versterken. SPMS verwacht dan ook dat in 2019 de onlinecommunicatie en -dienstverlening verder zal toenemen.

SPMS maakt bij de beleggingsafwegingen ook gebruik van een aantal managers die data-analyses (big data) gebruiken bij de selectie van ondernemingen. Hiervoor worden verschillende databases aangekocht om diverse analyses uit te voeren.

2.9.6 Fiscale behandeling pensioenen

Op pensioensparen is de omkeerregeling van toepassing. Dit houdt in dat pensioenaanspraken niet zijn belast voor de inkomstenbelasting, maar dat over de uiteindelijke pensioenuitkeringen wel inkomstenbelasting betaald moet worden. Een verdere aftopping van het fiscale Witteveenkader lager dan het nu geldende bedrag van € 105.075 (in 2018), lijkt gunstig voor de staatskas. Maar maximering van de opbouw levert, in tegenstelling tot wat vaak wordt voorgerekend, nauwelijks een budgettaire besparing op voor de overheid. Verlaging van het fiscaal kader zorgt er dus enkel voor dat een belangrijk deel van de toekomstige belastingontvangsten naar voren wordt gehaald. Dat leidt tot een versmalling van de inkomstenbelastinggrondslag in de toekomst. De meeropbrengst voor de overheid beperkt zich hierdoor tot het verschil tussen het huidige inkomstenbelastingtarief en het toekomstige tarief, waartegen de pensioenen worden belast. Bij de onderhandelingen over het nieuwe pensioencontract wordt, met de sociale partners (in SER-verband), gepleit om bij de uitvoering van de mogelijk nieuwe pensioencontracten, ook voor de fiscale behandeling de juiste stappen te zetten. Eén van de voorstellen is de zogenoemde fiscale kanteling van de aftrekbare pensioenpremie. Dit betekent een maximering van de pensioenpremie en niet van de jaarlijkse pensioenopbouw. Mocht dit werkelijkheid worden dan wordt naar verwachting de fiscale ruimte voor SPMS kleiner en kan SPMS min of meer worden gedwongen over te gaan naar nieuwe pensioencontracten.

Het kabinet heeft een belangrijke hervorming van het belastingstelsel doorgevoerd. Voor de meeste aftrekposten gaat op termijn het lage tarief gelden van de eerste schijf. Pensioen is hiervan uitgezonderd. Daarnaast onderzoekt het kabinet of, tegelijk met de invoering van een nieuw pensioenstelsel, de mogelijkheid kan worden geboden een bedrag ineens op te nemen op de pensioendatum. De fiscale behandeling daarvan is echter nog onzeker.

2.9.7 IORP II

IORP staat voor Institutions for Occupational Retirement Provision. In 2017 zijn door de Europese commissie regels uitgevaardigd en door de Nederlandse wetgever omzet in wetgeving (bijgenaamd; "IORP II") die voor alle Nederlandse pensioenfondsen gelden per 13 januari 2019.

Gezien het belang van een tijdige voorbereiding heeft het fonds alle stukken die verplicht waren en waarvan de wettelijke details v.w.b. inrichting bekend waren reeds opgesteld en vastgesteld per 19 december 2018.

Dat gaat bijvoorbeeld om;

1. Aanpassing in Governance (inrichting Sleutelrolhouder-functies),
2. Escalatieladder voor sleutelfunctiehouders (inclusief opname in IRM beleid),
3. Addendum arbeidsovereenkomst sleutelfunctiehouders,
4. Audit charter,
5. Aanpassing reglementen commissies,
6. ERB (Eigen Risico Beoordeling)-beleid,
7. Aanpassing uitbestedingsbeleid.

De definitieve regels werden pas laat bekend (AmvB, Besluit van 19 december 2018). In de loop van 2019 zullen mogelijk nog aanpassingen nodig blijken.

Overige aspecten en onderwerpen;

ABTN

In de ABTN (ingediend eerste week december 2018) is een passage opgenomen dat de IORP II-aanpassingen in de eerstvolgende versie worden verwerkt. Inmiddels heeft DNB verzocht deze aanpassing versneld door te voeren.

ESG

IORP II stelt 5 eisen:

- In het kader van het Prudent Person beginsel moet de lange termijn impact van de beleggingsbeslissingen in aanmerking worden genomen.
- Bij inrichting van de governance moet rekening worden gehouden met ESG-factoren bij beleggingsbeginselen

- Bij de Eigen Risico Beoordeling (ERB) moeten ESG-risico's in beschouwing worden genomen.
- Bij de Verklaring inzake de Beleggingsbeginselen moeten de ESG-factoren in aanmerking worden genomen
- Aan deelnemers het ESG-beleid duidelijk maken.

SPMS verwacht dat ze hier aan kan voldoen.

ERB-beleid

Het ERB beleid zal verder worden uitgewerkt in 2019. Er is een wettelijke verplichting op éénmaal in de 3 jaar een ERB feitelijk uit te voeren. SPMS is voornemens in 2020 haar eerste ERB uit te voeren.

Communicatie naar deelnemers

De UPO's zullen moeten worden aangepast. Dit zal voor het eerst zijn beslag krijgen in 2020.

2.9.8 Toekomst pensioenstelsel

Overheid, sociale partners, pensioenfondsen, verzekeraars, pensioenuitvoeringsorganisaties en wetenschappers zijn al jaren bezig met de toekomst van het pensioenstelsel. Vrijwel iedereen is overtuigd van de noodzaak tot aanpassing, gezien de veranderde arbeidsmarkt, de gestegen levensverwachting, de vergrijsde en ontgroende bevolking, de gedaalde rente, de volatiele en lagere rendementen, het wegvallen van zekerheden en het sterk afgenomen vertrouwen van de deelnemers. De vraag is of verdere individualisering en de tot nu toe behandelde nieuwe pensioencontracten daarvoor voldoende oplossing bieden. In 2018 zagen we als probleem van de voorgestelde nieuwe pensioencontracten dat het kabinet op diverse punten al stringente voorwaarden stelde aan het nieuwe contract. Deze hebben, conform verwachting, niet bijgedragen aan het draagvlak voor een transitie naar dit contract. Bij een laatste poging om tot overeenstemming te komen, einde november 2018, waren zelfs de minister-president en minister Koolmees aanwezig. In dat overleg hebben de vertegenwoordigers van de werknemers uiteindelijk aangegeven níet tot een akkoord te kunnen komen en zijn de onderhandelingen stilgelegd. De verwachting is dat een nieuw overleg pas zal worden opgestart na de verkiezingen van de provinciale staten in 2019. Helderheid over de toekomst van het stelsel kan daarna ook nog lang uitblijven.

In de voorafgaande besprekingen met de sociale partners binnen de SER, is gesproken over een nieuw pensioencontract waarbij een dekkingsgraad van 100% het kantelpunt zou zijn. Daarboven zou sneller geïndexeerd kunnen worden, daaronder juist sneller gekort. Zou het tot afspraken zijn gekomen over een dergelijk contract, dan was het redelijk om, in het licht van de overgang en vooruitlopend daarop, de huidige FTK kortingsregels ter discussie te stellen. Hiermee zou een dreigende korting van enkele (van de grootste) fondsen in Nederland kunnen worden voorkomen. De politiek en de sociale partners moeten nu weer hun weg zien te vinden op basis van een stroom van uiteenlopende meningen en cijfers. Gegeven deze beperkingen en het zeer broze draagvlak voor hervorming bij sociale partners, blijft het ook nu weer de vraag of voor 2020 een akkoord op een nieuw pensioencontract kan worden verwacht.

Wat SPMS betreft komen de nieuwe regelingen naast de bestaande regelingen. Wel is er zorg dat dit niet of slechts tijdelijk als overgangsmaatregel mogelijk is. De wetgever moet ook de mogelijkheid bieden voor maatwerk, zodat er voldoende ruimte is voor specifieke elementen van een beroepspensioenregeling. Ook hebben pensioenfondsen voldoende tijd nodig om nieuwe regelingen zorgvuldig te kunnen inrichten en hierover te communiceren met hun deelnemers.

Bij een verdere individualisering is communicatie met de deelnemers van het grootste belang. Enerzijds voor het draagvlak, anderzijds om te weten welke wensen de deelnemers hebben voor de individuele mogelijkheden. Het bestuur blijft hopen dat in 2019 de politiek, en onze regering samen met de sociale partners, de juiste keuzes kan maken om ons pensioenstelsel voor nu en in de toekomst één van de beste ter wereld te laten blijven.

Tot slot is het positieve van het afbreken van de onderhandelingen op basis van het Regeerakkoord dat het kabinet de fiscale facilitering - voorlopig - onaangetast laat. Met andere woorden: er vindt geen verdere fiscale aftopping plaats.

Bijkomend voordeel is dat de ankers van verplichtstelling, collectieve risicodeling en fiscale ondersteuning behouden blijven.

Het SPMS-bestuur zal samen met BPMS de mogelijke nieuwe contractvormen in het belang van de huidige en toekomstige deelnemers van SPMS blijven beoordelen en op basis daarvan een keuze voorleggen aan de achterban.

Zeist, 20 juni 2019

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

Het bestuur,

dr. P. Biemond

drs. E.P. Stuijtzand

dr. C.H.R. Bosman

mw. dr. A.Y. Goedkoop

drs. S.J. Huisman

mw. drs. C.J.M. Kiewiet

dr. C.G. Vermeij

drs. M.H.B. Vonk

dr. R. Wagenmakers

3. Verslag Raad van Toezicht

3.1 Bericht van de voorzitter van de Raad van Toezicht

In juli 2018 liep de eerste termijn van Steven Schuit, voorzitter van de Raad van Toezicht (RvT) van SPMS, af. Steven Schuit heeft aangegeven niet beschikbaar te zijn voor een tweede termijn. Het voorzitterschap van de RvT is per juli 2018 overgedragen aan Ruud Kleynen, sinds 2014 lid van de RvT, die hiermee zijn tweede termijn aangaat. Op diezelfde datum is ook de tweede benoemingstermijn van Daniëlle Melis, lid van de RvT sinds 2014, ingegaan. De RvT is in juli 2018 aangevuld met René Maatman. De leden van de RvT kijken terug op een zorgvuldig benoemings- en opvolgingsproces en zien uit naar de samenwerking in deze nieuwe samenstelling.

De focus van het intern toezicht lag in 2018 op (a) de implementatie van de strategie van SPMS en (b) de verantwoordelijkheid van het bestuur voor de uitbesteding en de effectiviteit van de afspraken met het bestuursbureau, in relatie tot het netwerk van uitbestedingspartners van SPMS. De RvT wenste daarmee een bijdrage te leveren aan het effectief en slagvaardig functioneren van SPMS tegen de achtergrond van zijn taakstelling (zie hierna). Ook in 2019 zal de RvT de aandacht hierop blijven vestigen.

3.2 Taakstelling

De RvT moet toezicht houden op en advies geven aan het bestuur omtrent de besluitvorming en de wijze waarop het bestuur goed bestuur waarborgt. De RvT voert deze taken uit in overeenstemming met de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) en het Reglement van de RvT. De RvT is belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur (de toezichttaak). De RvT staat het bestuur desgevraagd of uit eigen beweging met raad ter zijde (de adviestaak). De RvT richt zich bij de uitoefening van zijn taken mede op de naleving van de normen in de Code Pensioenfondsen.

3.3 Verantwoording

De RvT legt verantwoording af over de uitvoering van zijn taken en de uitoefening van zijn bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan (de leden van het verantwoordingsorgaan zijn de leden van de Vergadering van Afgevaardigden van de beroepspensioenvereniging) en in het jaarverslag. Het bestuursverslag en de jaarrekening, waaronder begrepen het actuariële verslag, worden toegezonden aan de leden van het verantwoordingsorgaan, en worden vervolgens besproken. Als de VvA een positief oordeel over de afgelegde verantwoording in het jaarverslag heeft gegeven kan ze overgaan tot decharge van bestuur en RvT.

3.4 Werkwijze

In 2018 heeft de RvT het toezicht binnen SPMS vormgegeven aan de hand van een plan van aanpak. Daarin heeft de RvT concreet invulling gegeven aan zijn taken op grond van de wet, statuten en reglementen van SPMS. Een gestructureerde aanpak vindt de RvT van wezenlijk belang voor goed intern toezicht. Hiermee kan de RvT waarborgen dat hij zijn taken goed vervult: de juiste dingen doet en de dingen goed doet. De RvT heeft ter uitvoering van zijn taken in 2018 overleg gevoerd binnen de volgende gremia:

- De RvT heeft in de verslagperiode vier keer vergaderd met een delegatie van het bestuur in aanwezigheid van de directeur. De belangrijkste onderwerpen die hierin zijn behandeld, staan in de volgende paragraaf. Voorafgaand aan elke RvT-vergadering met het bestuur voerden de RvT-leden vooroverleg.
- De RvT heeft in de verslagperiode twee keer informeel gesproken met een delegatie van het bestuur in aanwezigheid van de directeur. Dit was een bijeenkomst met een sociaal karakter en een sessie over het beleggingsbeleid van SPMS.
- De RvT heeft in het kader van het jaarwerk gesprekken gevoerd met de externe accountant en certificerend actuaaris buiten aanwezigheid van het bestuur, de directeur en het bestuursbureau. In die gesprekken is onder meer stil gestaan

bij de evenwichtigheid van de premiedekkingsgraad van SPMS (zie ook punt 9 in de volgende paragraaf), de wijze van actuariële informatieverwerking door de pensioenuitvoeringsorganisatie en het verbeteren van het proces van nagekomen waarderingen.

- De RvT heeft in de verslagperiode twee keer vergaderd met een delegatie van het BPMS-bestuur. Daarin hebben zij van gedachten gewisseld over de rol die beide organen (BPMS-bestuur en RvT) binnen het fonds vervullen.
- De RvT heeft aan het Verantwoordingsorgaan verantwoording afgelegd over het gehouden toezicht. Dit gebeurde tijdens de Jaarvergadering van de Vergadering van Afgevaardigden.
- De RvT heeft een strategiedag van het bestuur bijgewoond waarin de mogelijkheden van een DC-variant voor de regeling zijn verkend en een aantal toekomstscenario's is doorlopen. Ook heeft de RvT deelgenomen aan een vervolg scenario workshop met het bestuur en een afvaardiging van het bestuursbureau. Bij beide bijeenkomsten was een extern adviseur aanwezig.
- De RvT heeft ten minste maandelijks onderling telefonisch overlegd. Tijdens dat overleg wordt de stand van zaken van lopende onderwerpen, zowel in relatie tot het bestuur als voor de RvT als zodanig, besproken en eventuele actuele beelden onderling gedeeld.
- In de periode tussen vergaderingen van de RvT met het bestuur voerden de voorzitter van de RvT en de voorzitter van het bestuur overleg over lopende aangelegenheden. Deze gesprekken worden binnen de RvT altijd vooraf kenbaar gemaakt, waarbij de voorzitter om input vraagt van de overige leden. Nadien wordt van de inhoud van het overleg aan de andere leden van de RvT verslag gedaan. Voor elke RvT-vergadering was er overleg tussen de voorzitter van de RvT en de voorzitter van het bestuur. In de overleggen tussen beide voorzitters werd de procesgang van actuele onderwerpen besproken, zodat de inhoudelijke behandeling in de formele vergaderingen effectief en efficiënt verliep.
- De RvT heeft in een onderlinge vergadering zonder bestuur en directeur zijn eigen functioneren in 2018 geëvalueerd.
- De RvT is gehoord bij voorgenomen (her)benoemingen van leden van het bestuur.
- De RvT heeft - op verzoek van DNB - in juni overleg gevoerd met DNB waarin opvattingen zijn uitgewisseld over specifieke risico's en belangrijke toezichtthema's voor SPMS.

3.5 Toezicht

De RvT baseert de invulling van zijn toezichtstaak op de doelstellingen van SPMS:

1. Nakomen nominale toezegging, inclusief 3% vaste indexatie
2. Bijhouden loonontwikkeling
3. Verhogen pensioenaanspraken door winstdeling
4. Betaalbare premiestelling (risico - rendement afweging)
5. Fiscaal effectief voor deelnemer
6. Financiële planning
7. Continuïteit van de regeling

In het kader van deze doelstellingen ziet de RvT toe op een beheerste en integere bedrijfsvoering en een evenwichtige belangenafweging door het bestuur en zijn in 2018 de onderstaande onderwerpen met het bestuur besproken. Daarbij heeft de RvT onderstaande bevindingen gedeeld met het bestuur.

3.5.1 Beheerste en integere bedrijfsvoering

1. Ten aanzien van het functioneren van de governance concludeert de RvT dat in het verslagjaar het bestuur in voldoende mate bemenst was en dat de bestuursleden zich alle bewust waren van hun rol. Gedurende het verslagjaar is de RvT door het bestuur betrokken bij (her)benoemingen van bestuurders en wisseling in commissiesamenstelling, waaronder de benoeming van de nieuwe bestuursvoorzitter op 1 maart 2019. De RvT heeft aandacht gevraagd voor de toekomstbestendigheid van de inrichting van het bestuur. De RvT acht de bezetting van het bestuur en de commissies in potentie kwetsbaar met het oog op de toenemende eisen aan bestuurders en functiescheiding. De bemensing van de commissies en het vinden van nieuwe bestuursleden kunnen hierdoor uitdagingen worden. Specifiek wil de RvT bewerkstelligen dat de continuïteit van het bestuur voor de komende vijf jaren in voldoende mate wordt veiliggesteld. Met het oog daarop heeft de RvT het bestuur gevraagd een vijfjaars-opvolgingsschema op te stellen. Zo nodig moeten

- risicobeheersingsmaatregelen worden getroffen. De RvT en het bestuur zullen hierover opnieuw spreken in 2019.
2. Over het verslagjaar is de RvT op basis van de ter beschikking gestelde stukken, de vergaderingen met het bestuur en de individuele contacten met bestuursleden en het bestuursbureau van mening dat sprake was van ordentelijke vergaderingen, behoorlijke besluitvorming inclusief onderbouwing, vastlegging en opvolging. De RvT heeft met het bestuur nader overleg gevoerd over de voorbereiding van de vergaderingen tussen bestuur en RvT. Met de komst van de bestuurssecretaris is die voorbereiding verbeterd. De RvT is met het bestuur en het bestuursbureau in gesprek om te voorzien in de specifieke informatiebehoefte van de RvT.
 3. In 2017 heeft de RvT het uitbestedingsbeleid van SPMS en de beheersing hiervan als centraal thema in zijn toezicht gehanteerd. In 2018 is hieraan opvolging gegeven en zijn de evaluaties die het bestuur heeft gehouden van de verschillende uitbestedingspartners, uitvoerig besproken in de vergaderingen tussen bestuur en RvT. De RvT onderschrijft de conclusies van het bestuur. Op hoofdlijnen verloopt de dienstverlening door de verschillende uitbestedingspartners naar wens. De RvT zal zich in 2019 laten informeren over de opvolging van de verbeterpunten die het bestuur heeft gesignaleerd. De RvT heeft in het kader van de uitbestedingsrelaties aandacht gevraagd voor de implicaties van de mogelijke herziening van het pensioenstelsel, financiële toezichtwetgeving met betrekking tot derivaten, de Brexit en de pensioenfondsrichtlijn IORP II. Ook is stil gestaan bij de implicaties van de organisatorische wijzigingen bij APG voor de dienstverlening aan SPMS en de maatregelen die het bestuur treft om de kwaliteit van deze dienstverlening te waarborgen. Tot slot heeft de RvT aandacht van het bestuur gevraagd voor de beheersing van de risico's die gepaard gingen met de verkoop van een deel van de vastgoedportefeuille van Aviva aan LaSalle. In 2018 zijn de activiteiten van Aviva voor SPMS (dit betreft een groot deel van het beheer van de vastgoedportefeuille) overgeheveld naar LaSalle Investment Management. Hieraan voorafgaand heeft SPMS het fiduciair beheer van de vastgoedportefeuille opgedragen aan BlackRock, waar SPMS ook het overige fiduciair beheer heeft ondergebracht. De RvT is door het bestuur nauw betrokken bij deze bewegingen. De RvT heeft geconstateerd dat het bestuur de daarmee samenhangende risico's zorgvuldig in kaart heeft gebracht en beheersingsmaatregelen heeft getroffen.
 4. De RvT heeft in het verslagjaar met bijzondere belangstelling kennisgenomen van de bevindingen van DNB naar aanleiding van haar (thema)onderzoeken. Deze hadden onder meer betrekking op afronding van het on-site beleggingsonderzoek, het onderzoek naar strategische risico's en verandervermogen en de vragen van DNB over de voorbereidingen van SPMS op een eventuele Brexit en IORP II. Het bestuur heeft verslag uitgebracht aan de RvT. Naar aanleiding daarvan heeft de RvT het bestuur gevraagd welke acties uit deze bevindingen voortvloeien en hoe de uitvoering daarvan wordt gemonitord. Deze zal de RvT in 2019 nader volgen.
 5. De RvT heeft het bestuur geadviseerd zich voor te bereiden op de gevolgen van een eventuele (harde) Brexit. Daarbij heeft de RvT bijzondere aandacht gevraagd voor het continueren van overeenkomsten met financiële ondernemingen in het Verenigd Koninkrijk, de risico's voor het onderhoud van lopende derivatencontracten en de financiële afwikkeling daarvan en daarnaast voor het risico van beperkte mogelijkheden om nieuwe contracten aan te gaan. Het bestuur heeft de RvT gevraagd en ongevraagd geïnformeerd over de voortgang van de voorbereiding op de Brexit. Op het moment van schrijven (februari 2019) is het Brexit-proces onduidelijk en de uitkomst ongewis.
 6. Gedurende het verslagjaar heeft de RvT uitgebreid met het bestuur gesproken over de implementatie van het 'three lines of defence'-model en de verplichtingen die voortvloeien uit de pensioenfondsrichtlijn IORP II. De RvT meent dat three lines of defence bijdragen aan een goede risicobeheersing. Dit model komt ook tot uitdrukking in IORP II, waarin sleutelrolfuncties voor risicobeheer (2e lijn) en audit (3e lijn) verplicht worden gesteld. Eind 2018 is het bestuur gekomen tot een voorgenomen inrichting van de sleutelfunctiehouders. Daarnaast heeft het bestuur stappen gezet om te voldoen aan de andere vereisten van IORP II, waaronder bepalingen voor ESG, beloningsbeleid en de Eigen Risico Beoordeling. De RvT heeft het bestuur gevraagd hem te informeren over de wijze waarop de vereisten worden geïmplementeerd en hierover geadviseerd. De RvT zal in 2019 de verdere implementatie op de voet volgen.
 7. De RvT heeft in 2018 met nadruk de invoering door het bestuur van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) binnen SPMS gemonitord en toegezien op tijdige implementatie.
 8. De RvT heeft in het verslagjaar kennis genomen van verschillende beleidsdocumenten van het bestuur, waaronder:
 - Het Integraal Risicomanagement Raamwerk. De RvT benadrukt het belang van het document. Op verzoek van de RvT wordt begin 2019 een nieuwe versie van het raamwerk opgeleverd met meer aandacht voor de rol van RvT. Sinds 2018 heeft SPMS naast een financial risk dashboard, een non-financial risk dashboard. De RvT is blij met deze ontwikkeling, maar vraagt aandacht voor het informatiegehalte van dit dashboard. De indicatoren zijn nog in ontwikkeling waardoor op basis van het dashboard nog geen conclusies zijn te trekken.

- Het communicatiebeleid en de vertaling ervan in het communicatiejaarplan en de daarop gebaseerde communicatie-uitingen. Evenals in 2017 heeft de RvT met het bestuur gesproken over de verdeling van verantwoordelijkheden tussen het bestuur, de pensioenuitvoeringsorganisatie APG en het bestuursbureau in de totstandkoming van het communicatiebeleid. Deze gesprekken zijn het gevolg geweest van constatering van de RvT ten aanzien van communicatie-uitingen. De RvT heeft aandacht gevraagd voor de consistentie van uitingen en het motiveren van evenwichtige belangenafweging, in het bijzonder ten aanzien van de maatregelen ter versterking van de premiedekkingsgraad (zie ook punt 9 hieronder). Daarnaast heeft de RvT in het kader van die maatregelen het belang benadrukt om in de communicatie realistische beloftes te doen. Mede op verzoek van de RvT hebben deze gesprekken geleid tot een heldere vastlegging van deze verantwoordelijkheden.

In het kader van wettelijke toezichttaak komt de RvT op basis van bovenstaande uiteenzetting tot de conclusie dat in het verslagjaar sprake was van adequate risicobeheersing.

3.5.2 Evenwichtige belangenafweging

9. De RvT heeft in 2018 met het bestuur gesproken over de maatregelen die het bestuur heeft genomen om de relatief lage premiedekkingsgraad (PDG) te versterken. Bij een premiedekkingsgraad van 100% wordt voor iedere euro premie 1 euro pensioenaanspraak ingekocht. Het bestuur van SPMS heeft besloten dat de PDG niet lager mag zijn dan 70% gemeten als gemiddelde over 5 jaar. Afgezien van bepaalde nuances kan worden gesteld dat de premiebetalende deelnemers in dat geval 70 eurocent betalen voor een pensioenaanspraak van 1 euro. De resterende 30 eurocent wordt uit de buffers van het fonds betaald. De RvT benadrukt het belang van het stellen van een gezonde PDG, maar is ook van mening dat het bestuur zou moeten streven naar een hogere minimum grens ten behoeve van de financiële bestendigheid van het fonds. De RvT en het bestuur hebben de voorgenomen maatregelen en bijbehorende implicaties voor de diverse belanghebbenden uitgebreid besproken. De RvT heeft geconstateerd dat het bestuur de geformuleerde maatregelen om de premiedekkingsgraad te verhogen weloverwogen heeft gekozen en heeft getoetst bij de achterban door de Vergadering van Afgevaardigden te raadplegen. Ook heeft de RvT aandacht gevraagd voor duidelijke communicatie met de achterban (zie ook punt 8 hierboven). De RvT constateert dat in de huidige lage renteomgeving nieuwe maatregelen ter versterking van de premiedekkingsgraad niet uitgesloten kunnen worden omdat de gemiddelde PDG gemeten over 5 jaar in 2019 dan opnieuw onder 70% uit zal komen. Daarom adviseert de RvT het bestuur zich hierop en de bijbehorende communicatie voor te bereiden.

3.5.3 Overige toezichtsonderwerpen

10. In 2018 heeft de RvT met het bestuur uitgebreid stil gestaan bij de verdere ontwikkeling en implementatie van de toekomstvisie en strategie van het fonds. De RvT heeft aangedrongen op een concreet implementatieplan. De RvT wil in 2019 regelmatig worden geïnformeerd over de stand van zaken.

Het bestuur heeft de ambitie om als zelfstandig fonds de huidige (basis) Defined Benefit-regeling inclusief winstdeling te blijven uitvoeren. De RvT is van mening dat het bestuur om deze ambitie te realiseren deze wens nadrukkelijk kenbaar moet maken in het kader van de maatschappelijke discussie over het Nederlandse pensioenstelsel. Daarnaast zal het fonds zich moeten voorbereiden voor het geval de huidige regeling in het nieuwe stelsel niet langer houdbaar is. Ook leggen governance-eisen een steeds grotere druk op het zelfstandig voortbestaan van fondsen. SPMS zal zich moeten inzetten om aan deze eisen te blijven voldoen.

11. De RvT ziet toe op de naleving van de Code Pensioenfondsen door het fonds. De RvT hanteert de Code in de uitoefening van zijn eigen toezicht en advies. De RvT heeft, aan de hand van de 8 thema's van de nieuwe code per oktober 2018, overleg gevoerd met het bestuur over de naleving van de Code. De RvT is van mening dat de Code wordt nageleefd.

12. De RvT heeft buiten aanwezigheid van bestuur, directeur of medewerkers van het bestuursbureau, gesproken met de externe accountant en de actuaris. Zij hebben besproken welk acties het bestuur in gang heeft gezet naar aanleiding van de bevindingen van de accountant en de actuaris. Ook is aandacht geschonken aan de opvolging van de opmerkingen van de accountant over het boekjaar 2017 in 2018 en de rol van de RvT.

13. Op verzoek van de RvT is de impact van de aanwijzing van SPMS als Organisatie van Openbaar Belang (de zogenaamde OOB-status) besproken met het bestuur. Ook zijn de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek, de Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA) 2018, het Risicodocument en de beoordeling en eventuele herziening van de Strategische Norm Portefeuille (SNP) besproken.

3.5.4 Aanbevelingen

De RvT heeft naar aanleiding van de hiervoor genoemde bevindingen over het verslagjaar de volgende aanbevelingen aan het bestuur:

- De RvT doet het bestuur de aanbeveling om voorbereidingen te treffen voor eventuele maatregelen om eind 2019 de premiedekkingsgraad te versterken. Ook de communicatie van deze maatregelen behoeft voorbereiding.
- De RvT beveelt het bestuur aan om gedurende 2019 de visie en strategie van SPMS te concretiseren en uit te voeren.
- Het bestuur moet SPMS, in samenspraak met BPMS, voorbereiden op de eventuele totstandkoming van een nieuw pensioenstelsel;
- De RvT adviseert het bestuur een vijfjaars-opvolgingsschema en -proces op te stellen teneinde een goede inrichting van het bestuur te blijven waarborgen;
- De RvT beveelt het bestuur aan de ingezette voorbereiding op een eventuele (harde) Brexit tijdig af te ronden, in het bijzonder ten aanzien van de derivatenpositie;
- De RvT beveelt het bestuur aan zorg te dragen voor een verdere implementatie van de verplichtingen uit de IORP II pensioenrichtlijn. Daarbij beveelt de RvT het bestuur aan uit te werken hoe SPMS uitvoering geeft aan de vereisten voor ESG en Eigen Risico Beoordeling. Het fonds heeft hierin de medewerking van de uitbestedingspartners nodig.

3.6 Permanente educatie

De RvT bevordert geschiktheid, collegiaal toezicht en complementariteit. Daarbij houdt de RvT rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. De leden van de RvT dragen hier zorg voor in onderling overleg, door middel van een jaarlijkse zelfevaluatie en een zorgvuldige onderlinge afstemming en informatiedeling in geval van individuele acties (altijd vooraf afgestemd) in de context van een collectieve toezichtverantwoordelijkheid. Permanente educatie maakt een vast onderdeel uit van de werkkring van elk van de leden van de RvT.

3.7 Zelfevaluatie

Het eigen functioneren is voor de RvT een continu aandachtspunt[1]. De RvT evalueert jaarlijks zijn eigen functioneren in een speciale daartoe belegde vergadering. Hierbij betreft de RvT één keer in de drie jaar een derde partij. De laatste evaluatie in het bijzijn van een derde partij was over het jaar 2016. De RvT heeft zichzelf over het jaar 2018 geëvalueerd. De RvT heeft deze zelfevaluatie verricht en daarbij gebruikgemaakt van de handreiking ‘Geschikt pensioenfondsbestuur’ van de pensioenfederatie[2], de VITP code en het evaluatieraamwerk zoals ook het bestuur van SPMS dat hanteert.

In een uitvoerig en gestructureerd overleg kwam de RvT tot een aantal constatering en verbeterpunten die in 2019 zullen worden opgepakt. Dit betreft onder meer:

- De RvT is van mening dat de nieuwe samenstelling per medio 2018 goed functioneert. De leden van de RvT zijn voldoende complementair, respecteren elkaars persoonlijkheden en competenties, vullen elkaar goed aan en dagen elkaar onderling uit.
- De RvT beschikt over voldoende kennis en kwaliteiten om de diverse beleidsonderdelen goed te kunnen beoordelen en houdt tegelijkertijd oog op ontwikkelingen en vereiste kennis en competenties die nodig zijn om complementariteit in de toekomst blijvend te borgen. De leden zijn ruim voldoende beschikbaar om invulling te geven aan de taken van de RvT.
- In een aparte sessie in 2019 zal de RvT de geschiktheidsmatrix herijken en het opleidingsplan van de RvT onderling bespreken en vaststellen.
- De RvT constateert dat naast de uitvoering van de wettelijke toezichttaken de adviesrol (met raad terzijde staan) minstens zo belangrijk is en in 2019 nog meer aandacht verdient.

- De RvT heeft het afgelopen jaar in zijn toezicht het bestuur vragen gesteld over de verbetering van processen in het kader van goed bestuur. In 2019 zal RvT in de dialoog met het Bestuur de vragen vaker relateren aan de wettelijke toezichttaken (adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging). Hiermee hoopt de RvT zijn taak, rol en verantwoordelijkheid in het kader van een goede governance te verduidelijken naar het bestuur, het verantwoordingsorgaan en BPMS.
- De samenwerking tussen de RvT en het bestuur kenmerkte zich in 2018 als constructief, respectvol en gebaseerd op wederzijds vertrouwen.
- Om een beter oordeel te kunnen geven over het functioneren van het bestuur zullen in 2019 afspraken worden gemaakt met het bestuur over de overlegmomenten tussen bestuur en RvT en de vertegenwoordiging vanuit het bestuur in deze vergaderingen.
- De RvT wil in de vergaderingen van het bestuur met de RvT in 2019 de sleutelfunctiehouders uitnodigen.

[1] Zoals ook weergegeven in norm 28 van de Code Pensioenfondsen

[2] <https://www.pensioenfederatie.nl/cms/showpage.aspx?id=1586>

3.8 Gedragscode

De individuele leden van de RvT hebben de Gedragscode van SPMS ontvangen en daarvan kennisgenomen. Zij hebben alle verklaard dat zij in 2018 de Gedragscode hebben nageleefd en de verplichtingen uit hoofde van die regeling zijn nagekomen.

3.9 Tot slot

De RvT kijkt terug op een intensief jaar waarin veel werk is verzet teneinde zorg te dragen voor een integere en beheerste bedrijfsvoering en de belangen van de verschillende deelnemers evenwichtig te vertegenwoordigen. De RvT bedankt het bestuur en het bestuursbureau voor de wijze waarop zij zich met toewijding hebben ingezet voor het fonds. De komende jaren brengen onzekerheid met zich mee, vooral wat betreft het pensioenstelsel. Dit vraagt ook in 2019 om een strakke regie door het bestuur om de visie en strategie van het fonds gestalte te geven en te voldoen aan de relevante wet- en regelgeving. De RvT wil het bestuur daarin graag terzijde staan.

4. Jaarrekening

4.1 Balans per 31 december

Balans per 31 december 2018, na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten (bedragen in duizenden euro's).

4.1.1 Activa

	<i>Toelichting</i>	2018	2017
Beleggingen pensioenfonds	4.5.1	10.687.083	10.935.929
Materiële vaste activa	4.5.2	134	110
Vorderingen en overlopende activa	4.5.3	3.779	3.481
Overige activa	4.5.4	2.466	4.896
Totaal		10.693.462	10.944.416

4.1.2 Passiva

	<i>Toelichting</i>	2018	2017
Stichtingskapitaal en reserves	4.5.5		
Overige reserves		238.885	528.174
Solvabiliteitsreserve		1.503.389	1.707.797
Technische voorzieningen	4.5.6		
Voorziening pensioenverplichtingen		8.296.855	8.021.656
Overige schulden en overlopende passiva			
Beleggingen pensioenfonds	4.5.1	626.101	652.652
Overige schulden en overlopende passiva	4.5.7	28.232	34.137
Totaal		10.693.462	10.944.416
(Actuele) Dekkingsgraad (in %)		121,0	127,9

4.2 Staat van baten en lasten

Staat van baten en lasten over 2018 (bedragen in duizenden euro's).

4.2.1 Baten

	<i>Toelichting</i>	2018	2017
Premiebijdragen	4.6.1	175.968	175.531
Waardeoverdrachten inkomend	4.6.2	49.497	104
Beleggingsresultaten pensioenfondsen	4.6.3	-205.602	488.397
Overige baten		125	4
Totaal van de baten		19.988	664.036

4.2.2 Lasten

	<i>Toelichting</i>	2018	2017
Pensioenuitkeringen en afkoop	4.6.4	226.203	220.441
Pensioenuitvoeringskosten	4.6.6	6.681	7.362
Waardeoverdrachten uitgaand	4.6.2	5.571	-
Mutaties in voorziening pensioenverplichtingen	4.6.5	275.199	-76.429
Overige lasten	4.6.7	31	48
Totaal van de lasten		513.685	151.422
Saldo van baten en lasten		-493.697	512.614
Resultaatbestemming (* € 1.000)			
Toevoeging aan overige reserves		-493.697	512.614

4.3 Kasstroomoverzicht

(Bedragen in duizenden euro's)

(Bedragen in duizenden euro's)

	2018	2017
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	177.133	176.621
Inkomende waardeoverdrachten	49.497	104
Betaalde pensioenuitkeringen	-225.792	-220.529
Ontvangen uitkeringen voor rekening en risico van keuzeverzekeraar	24.212	24.675
Betaalde uitkeringen voor rekening en risico van keuzeverzekeraar	-24.212	-24.675
Uitgaande waardeoverdrachten	-5.571	-
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-8.091	-7.972
Overige mutaties	68	-154
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	-12.756	-51.930
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	6.033.214	6.123.794
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	301.593	445.874
Aankopen beleggingen	-6.293.383	-6.475.394
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-31.098	-38.014
Overige mutaties	-	46
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	10.326	56.306
Nettokasstroom	-2.430	4.376
Stand liquide middelen 1/1	4.896	520
Mutatie liquide middelen	-2.430	4.376
Stand liquide middelen 31/12	2.466	4.896

4.4 Toelichting op de jaarrekening

4.4.1 Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten, statutair gevestigd te Zeist en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41177485 (hierna 'SPMS' of 'het fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en met inachtneming van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 20 juni 2019 de jaarrekening opgemaakt.

Schattingswijzigingen

Wijziging overlevingstafels

In het boekjaar heeft een wijziging van overlevingstafels plaatsgevonden naar Prognosetafel AG2018 met een fondsspecifieke ervaringssterfte 2018. De overstap van Prognosetafel 2016 naar Prognosetafel AG2018 heeft een verlagend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 1,2 procent. De aanpassing van de ervaringssterfte leidt tot een daling van 0,5 procent van de voorziening pensioenverplichtingen. Het gecombineerde effect van de nieuwe AG Prognosetafel 2018 en de nieuwe correcties voor ervaringssterfte is een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met 1,8 procent.

4.4.2 Grondslagen voor waardering

Algemeen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn in euro's, tenzij dat anders is aangegeven. Beleggingen en pensioenverplichtingen waardeert SPMS tegen de actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, behalve als anders is vermeld. Baten en lasten rekent SPMS toe aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen baseert SPMS op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die het fonds gegeven de omstandigheden als redelijk beschouwt. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. SPMS beoordeelt de schattingen en onderliggende veronderstellingen voortdurend. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, als de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft. Ze worden in de periode van herziening en toekomstige perioden geplaatst, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten verwerkt in de beleggingsresultaten die in de staat van baten en lasten zijn opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten als indirecte beleggingsopbrengsten.

Vreemde valuta koers per balansdatum

	31 december 2018	Gemiddelde 2018	31 december 2017	Gemiddelde 2017
USD	1,1432	1,1785	1,2008	1,1396
GBP	0,8976	0,8855	0,8877	0,8752
JPN*	125,42	129,92	135,27	127,41
CHF	1,1269	1,1506	1,1702	1,1159
AUD	1,6238	1,5826	1,5353	1,4807

*) Euro per 10.000 eenheden Japanse yens.

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds

Algemeen

In overeenstemming met de Wet verplichte deelneming beroepspensioenregeling worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen, worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dit soort beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde indirecte vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde welke is bepaald op (verwachte) intrinsieke waarde op basis van laatst beschikbare jaarrekeningen, c.q. estimates door de fundmanager danwel gebaseerd op door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De reële waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald op benaderde beurswaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd volgens de per balansdatum geldende beurskoersen. Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Alternatieve beleggingen

Dit betreft beleggingen in hedgefondsen (alpha-mandaat) en commodities. Beursgenoteerde alternatieve beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde alternatieve beleggingen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde welke is bepaald op (verwachte) intrinsieke waarde op basis van laatst beschikbare jaarrekeningen, c.q. estimates door de fundmanager. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

Materiële vaste activa

De bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, onder aftrek van lineaire afschrijvingen die gebaseerd zijn op de verwachte economische levensduur van de desbetreffende activa, rekening houdend met de restwaarde. Activering en afschrijving vinden plaats vanaf het moment van ingebruikname.

Het betreft de inrichtingskosten van het bestuursbureau. De investeringen in inrichting worden in vijf jaar afgeschreven. Investeringskosten in automatisering worden in drie jaar afgeschreven.

Vorderingen en overlopende activa

Overige vorderingen en overlopende activa worden tegen reële waarde opgenomen. Na eerste verwerking worden de vorderingen en overlopende activa tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Bij vorderingen komt deze waarde overeen met de nominale waarde, voor zover van toepassing onder aftrek van eventuele bijzondere waardevermindering, indien sprake is van oninbaarheid.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht. Hieronder zijn mede begrepen de belegde middelen uit hoofde van ontvangen contante zekerheden. Deze post is onder 'Beleggingsdebiteuren' gepresenteerd.

Overige reserves

Dit betreft het beschikbare vermogen voor toekomstige voorwaardelijke indexering boven de 3% en beschikbaar voor algemene risico's.

Solvabiliteitsreserve

Dit betreft een reserve bestemd voor het ondervangen van verzekerings- en beleggingsrisico's. Deze reserve is bepaald volgens de door de wetgever vastgestelde standaardmethode. Het vereist eigen vermogen uitgaande van de strategische beleggingsmix is dit jaar gebruikt als de toetswaarde solvabiliteit.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezegging van 3%. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de nominale rentetermijnstructuur (zero coupon) ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door DNB.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn in 2018 uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- rente: gebaseerd op de nominale rentetermijnstructuur (zero coupon) met toepassing van de Ultimate Forward Rate (UFR), zoals gepubliceerd door DNB;
- overlevingstafel Prognosetafel AG 2018 met fondsspecifieke ervaringssterfte 2018;
- onbepaald partnersysteem voor actieve en gewezen deelnemers voor zover partnerpensioen is opgebouwd;
- voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder dan de verzekerde vrouw;
- het partnerpensioen is op opbouwbasis;
- opslag van 0,15% over de voorziening nog niet ingegaan ouderdomspensioen voor latent wezenpensioen;
- kostenopslag ter grootte van 2,25% van de netto voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

In 2017 werd nog gerekend met overlevingstafel Prognosetafel AG 2016 (startjaar 2018) met fondsspecifieke ervaringssterfte 2016. De overige actuariële grondslagen en veronderstellingen zijn niet gewijzigd.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd boven de 3% onvoorwaardelijke toeslag. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante condities) zijn in de berekening begrepen. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid vermeerderd met 50% van de in het boekjaar ontvangen netto premie ter dekking van de in het boekjaar ontstane, maar nog niet gemelde schaden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Hieronder zijn inbegrepen de beleggingscrediteuren (beheerfee en bewaarloon).

4.4.3 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderinggrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan deelnemers in rekening gebrachte bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Waardeoverdrachten (inkomend/uitgaand)

De post 'waardeoverdrachten' bevat bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Het betreft de rechtstreeks aan het fonds gefactureerde kosten. De niet rechtstreeks aan het fonds gefactureerde kosten worden in mindering gebracht op het rendement. De kosten van vermogensbeheer zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Overige baten

De overige baten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Wijziging in voorziening pensioenverplichtingen

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

Rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen vindt plaats op basis van een rente van -0.26% (2017: -

0,217%). Dit is de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 1 januari 2018. De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Onttrekking uit voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hier opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de uitbetaling van de pensioenen in de verslagperiode.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks valt een percentage van de uitkeringen vrij uit de voorziening pensioenverplichtingen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten). Daarnaast wordt een percentage van de pensioenopbouw toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder 'Wijziging marktrente'.

Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten

Het saldo van de toevoeging of de onttrekking aan de technische voorziening uit hoofde van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten en waardeoverdrachten die nog in behandeling zijn.

Wijziging actuariële grondslagen

Periodiek worden de actuariële grondslagen beoordeeld. Mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Indexering en overige toeslagen

SPMS streeft ernaar om de pensioenrechten en-aanspraken welvaartsvast te houden. De jaarlijkse procentuele aanpassing is niet lager dan 3% voor de rechten die altijd bij SPMS zijn ondergebracht. SPMS kan de indexering volledig financieren vanuit de 'voorziening voor toekomstige welvaartvastheidsbescherming'. Deze maakt onderdeel uit van de voorziening pensioenverplichtingen en heeft daarom geen impact op de dekkingsgraad.

Wijzigingen overige mutaties

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. De resultaten die zijn ontstaan door afwijkingen ten opzichte van de veronderstellingen die gemaakt zijn, zoals langlevens, kortlevens en arbeidsongeschiktheid. Ook worden de resultaten van overige mutaties hier meegenomen.

Overige lasten

De overige lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4.4.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Het kasstroomoverzicht geeft niet de mutatie weer in de liquiditeiten die onder de beleggingen zijn opgenomen.

4.5 Toelichting op de balans

4.5.1 Beleggingen voor risico van het pensioenfonds

Beleggingen onderscheiden naar beleggingscategorie

Beleggingen onderscheiden naar beleggingscategorie (x € 1.000), verloop 2018

	Vastrentende waarden	Aandelen	Vastgoed beleggingen	Derivaten	Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen / Alpha-mandaat)	Deposito's / Liquide middelen	Totaal
Stand per 31 december 2017	5.878.082	2.905.006	975.195	-152.221	546.112	131.103	10.283.277
Aankoop/verstrekkingen	3.233.544	2.138.775	615.056	223.893	33	82.083	6.293.384
Verkopen/aflossingen	-3.114.392	-2.332.997	-578.775	-7.017	-32	-	-6.033.213
Overige mutaties	24.224	-6.205	-22.354	-27.483	234	-4.112	-35.696
Herwaardering	-11.604	-235.154	-21.428	-195.826	15.809	1.433	-446.770
Stand per 31 december 2018	6.009.854	2.469.425	967.694	-158.654	562.156	210.507	10.060.982
Onder de overlopende schulden en overlopende passiva verantwoorde derivaten							626.101
Totaal beleggingen volgens de balans							10.687.083

Beleggingen onderscheiden naar beleggingscategorie (x € 1.000), verloop 2017

	Vastrentende waarden	Aandelen	Vastgoed beleggingen	Derivaten	Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen / Alpha-mandaat)	Deposito's / Liquide middelen	Totaal
Stand per 31 december 2016	5.556.733	2.685.920	969.928	-208.926	577.568	270.033	9.851.256
Aankoop/verstrekkingen	3.899.234	1.983.686	331.412	97.432	163.307	-	6.475.071
Verkopen/aflossingen	-3.169.291	-2.064.003	-270.237	-275.310	-184.122	-160.507	-6.123.470
Overige mutaties	-24.201	14.231	-20.716	-51.318	-	22.636	-59.368
Herwaardering	-384.393	285.172	-35.192	285.901	-10.641	-1.059	139.788
Stand per 31 december 2017	5.878.082	2.905.006	975.195	-152.221	546.112	131.103	10.283.277
Onder de overlopende schulden en overlopende passiva verantwoorde derivaten							652.652
Totaal beleggingen volgens de balans							10.935.929

Actuele waarde schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten zijn gewaardeerd door gebruik te maken van waarderingssystemen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Wegens de hiermee gepaard gaande onzekerheden is specifiek voor niet-beursgenoteerde beleggingen aanvullend onderzoek verricht. Voor niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die onderdeel zijn van de beleggingscategorieën aandelen, vastgoedbeleggingen en alternatieve beleggingen (hedgefondsen/alpha-mandaat) zijn de waarderingen vastgesteld op basis van de 'beste inschatting'- opgaven per balansdatum van de fondsmanager en/of administrator van het beleggingsfonds, omdat een door een externe onafhankelijk accountant goedgekeurde jaarrekening nog niet beschikbaar was. Om een goede inschatting te kunnen maken van de juistheid van deze 'beste inschatting' is een vergelijking gemaakt tussen de 'beste inschatting'- opgave over 2017 en de jaarrekening 2017 van het betreffende fonds. Het hiermee verkregen inzicht heeft niet tot aanpassingen van de waarde ultimo 2018 geleid. Daarnaast zijn alle 'beste-inschattingsopgaven' van de fondsmanager en/of administrator beoordeeld op de algemene marktontwikkelingen. Tot slot is de gebruikte waarderingssystematiek voor niet-beursgenoteerde derivaten (SWAPS) getoetst met vergelijkbare financiële instrumenten.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

Wijze van waardebepaling (x € 1.000)

	Marktnoteringen	Afgeleide marktnoteringen	Waarderingsmodellen en - technieken niet gebaseerd op marktdata	Totaal
Per 31 december 2018				
Vastrentende waarden	4.941.682	669.836	398.336	6.009.854
Aandelen	2.469.238	-	187	2.469.425
Vastgoedbeleggingen	583.037	-	384.657	967.694
Derivaten	42.886	-201.540	-	-158.654
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen/Alpha-mandaat)	310	150.076	411.770	562.156
Deposito's/liquide middelen	210.507	-	-	210.507
Totaal	8.247.660	618.372	1.194.950	10.060.982

De verdeling in de drie rubrieken heeft op onderstaande wijze plaatsgevonden. Onder directe marktnoteringen zijn beleggingen opgenomen met een ISIN code, Liquiditeiten fondsen, Options, Cash en openstaande posten.

Onder afgeleide marktnoteringen is opgenomen FX-en, OTC, unlisted credits, hedge funds met ISIN.

Onder waarderingssystemen en technieken niet gebaseerd op marktdata is opgenomen unlisted vastgoed, unlisted equity, hedge funds (alpha-mandaat) zonder ISIN en private equity.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een

significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen) en kunnen daarom niet met precisie worden vastgesteld.

Aanvullend wordt een analyse van de liquiditeit van vastrentende stukken door middel van een analysemethodiek van Bloomberg (BVAL) op de prijsvorming uitgevoerd. De uitkomsten worden door het bestuur gebruikt voor de validering van waardebepaling.

Vastrentende waarden (x € 1.000)

	2018	2017
Obligaties	3.400.579	3.218.514
Credits	1.749.066	1.970.726
Index-linked	36.351	24.114
Mortgage Loans	307.546	317.726
Infra debt funds	398.336	253.249
Subtotaal vastrentende waarden	5.891.878	5.784.329
Overlopende activa	90.901	69.020
Overlopende passiva	-33.672	-5.394
Liquide middelen	60.747	30.127
Stand per 31 december	6.009.854	5.878.082

De vastrentende waarden portefeuille (obligaties, credits, leningen op schuldbekentenis en infra debt) naar regio verdeeld, ziet er als volgt uit:

Vastrentende waarden naar regio (x € 1.000)

	2018		2017	
Europa	3.259.393	55,3%	3.089.694	53,4%
Verenigde Staten	2.213.803	37,6%	2.178.864	37,7%
Overige	418.682	7,1%	515.771	8,9%
Stand per 31 december	5.891.878	100%	5.784.329	100%

Aandelen (x € 1.000)

	2018	2017
Aandelen	2.441.023	2.870.399
Overlopende activa	7.607	6.764
Overlopende passiva	-962	-490
Liquide middelen	21.757	28.333
Stand per 31 december	2.469.425	2.905.006

Vastgoed (x € 1.000)

	2018	2017
Indirect vastgoed beursgenoteerd	571.045	597.602
Indirect vastgoed niet beursgenoteerd (participaties in beleggingsfondsen)	384.657	343.248
Subtotaal vastgoed	955.702	940.850
Overlopende activa	6.476	4.024
Overlopende passiva	-2.432	-61
Liquide middelen	7.948	30.382
Stand per 31 december	967.694	975.195

Het indirecte niet-beursgenoteerde vastgoed betreft participaties in fondsen. Gezien de juridische vorm en het karakter van deze beleggingen gelden er beperkingen betreffende de vrije verhandelbaarheid.

Derivaten (x € 1.000)

	2018	2017
Valutaderivaten	-63.540	75.219
Rentederivaten	-139.173	-277.171
TBA's	193.360	171.549
Subtotaal Derivaten	-9.353	-30.403
Overlopende activa	51.882	25.250
Overlopende passiva	-223.488	-170.655
Liquide middelen	22.305	23.587
Stand per 31 december	-158.654	-152.221

Het valutarisico voor de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen wordt middels valutaderivaten afgedekt. Het risico met betrekking tot het Britse pond en de Japanse yen wordt voor 100% (2017: 100%) strategisch afgedekt. De strategische afdekking van de Amerikaanse dollar bedraagt eveneens 100% (2017: 100%).

De rentederivaten worden aangewend om de duration van de activa met de passiva met elkaar in lijn te brengen ('balansbeheer').

Daarnaast wordt uit tactische en strategische overwegingen in futures belegd om de allocatie tussen aandelen en obligaties op korte termijn in lijn te brengen met de gewenste portefeuilverdeling.

Alternatieve beleggingen (x € 1.000)

	2018	2017
Hedgefonds/Alpha-mandaat	561.846	546.037
Liquide middelen	310	75
Stand per 31 december	562.156	546.112

SPMS beschikt eind 2018 over een 100% dochteronderneming/ beleggingsfonds op de Kaaimaneilanden. Deze is opgericht om om een gescheiden gemanagede account te krijgen voor het Fund of Hedgefonds. De dochter heeft haar eigen externe Fund of Hedge fund manager. Het voordeel van een gemanagede accountstructuur is hogere transparantie en de mogelijkheid om de portefeuillemanager meer op maat bij te sturen in het gewenste risico-/rendementsprofiel. Bij een niet-maatwerk Fund of Hedge fund is dit niet mogelijk.

Het betreft de deelneming 'Prisma Martinitoren Fund Ltd'.

Dit sluit aan bij de juridische en operationele structuur van de portefeuillemanagers die deze beleggingsfondsen voor SPMS beheren en heeft geen fiscaal doel. Het bestuur heeft in het kader van de transparantie ervoor gekozen om deze deelnemingen niet te verantwoorden onder deelnemingen, maar ze in de jaarrekening te verantwoorden onder de desbetreffende beleggingscategorie.

Deelnemingen

In het kader van de deelnemingen wordt voorts het volgende opgemerkt. SPMS heeft geïnvesteerd in CIM Fund III via SPMS SPH CF Investco LLC. Hierin heeft SPMS een 49,998% belang. Het belang van SPMS SPH CF Investco in CIM Fund III is 3,7939%.

Het bestuur heeft in het kader van de transparantie ervoor gekozen om deze deelnemingen niet te verantwoorden onder deelnemingen maar ze in de jaarrekening te verantwoorden onder de desbetreffende beleggingscategorie (vastgoed). SPMS ziet deze fondsen als reguliere, extern gemanagede beleggingen.

4.5.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit huurdersinvesteringen van 114 duizend euro (2017: 110 duizend euro) en overige bedrijfsmiddelen van 20 duizend euro (2017: 0 duizend euro).

4.5.3 Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa (x € 1.000)

	2018	2017
Te vorderen winstbelasting	540	-
Vordering op deelnemers	1.719	2.884
Overige vorderingen	1.520	597
Stand per 31 december	3.779	3.481

De vorderingen en overlopende activa hebben overwegend een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4.5.4 Overige activa

Liquide middelen (x € 1.000)

	2018	2017
Liquide middelen per 31 december	2.466	4.896

Onder de liquide middelen worden tegoeden op bankrekeningen opgenomen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Liquide middelen die beschikbaar zijn voor beleggingen, zijn opgenomen onder de post 'Beleggingen' waar deze betrekking op hebben. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

Ultimo 2018 heeft SPMS bij ING Bank N.V. een kredietfaciliteit van 5 miljoen euro (2017: 10 miljoen euro). Hiervan wordt ultimo 2018 geen gebruik gemaakt.

4.5.5 Stichtingskapitaal en reserves

Overige reserves en solvabiliteitsreserve (x € 1.000)

	Overige reserves	Solvabiliteitsreserve	Totaal
Stand per 31 december 2017	528.174	1.707.797	2.235.971
Mutatie tussen overige reserves en solvabiliteitsreserve	204.408	-204.408	-
Toevoeging uit resultaatbestemming	-493.697	-	-493.697
Stand per 31 december 2018	238.885	1.503.389	1.742.274

Krachtens het besluit van het bestuur in de vergadering van 20 juni 2019 is het saldo van baten en lasten toegevoegd aan de reserves.

Solvabiliteit

	2018	2017
Vereist eigen vermogen	18,1%	21,3%
Minimaal vereist eigen vermogen	4,2%	4,2%
Beschikbaar eigen vermogen (behorende bij de feitelijke dekkingsgraad)	21,0%	27,9%
Beschikbaar eigen vermogen (behorende bij de beleidsdekkingsgraad)	26,1%	25,6%

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model. De huidige vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als solvabel.

De dekkingsgraad van SPMS ultimo 2018 bedraagt 121,0%. De dekkingsgraad is als volgt berekend: Het totale bedrag aan activa, verminderd met de overige schulden en overlopende passiva, is gedeeld door het totale bedrag aan (technische) voorzieningen. Het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) bedraagt 4,2%. Het vereiste eigen vermogen uitgaande van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie bedraagt ultimo 2018 18,1%. De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2018 126,1%. Het beschikbaar eigen vermogen dat hierbij hoort, is dus hoger dan het vereist eigen vermogen. Er is

daarom sprake van een toereikende solvabiliteit ultimo 2018.

4.5.6 Technische voorzieningen

Technische voorzieningen (x € 1.000)

Categorie	2018	2017
Voorziening pensioenverplichtingen	8.296.855	8.021.656
Totaal	8.296.855	8.021.656

Bij de bepaling van de technische voorzieningen wordt uitgegaan van door het bestuur vastgestelde grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

Mutatieoverzicht technische voorzieningen (x € 1.000)

	2018	2017
Stand per 31 december 2017	8.021.656	8.098.085
Pensioenopbouw	275.992	284.901
Indexering en overige toeslagen	-	-
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-21.130	-17.835
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-226.419	-220.517
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-5.639	-5.517
Wijziging marktrente	361.449	-103.396
Wijziging grondslag/overlevingstafels	-148.183	5.273
Mutatie waardeoverdrachten	48.462	93
Overige mutaties	-9.333	-19.431
Stand per 31 december	8.296.855	8.021.656

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw opgenomen. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Indexering en overige toeslagen

SPMS streeft ernaar om de pensioenrechten en-aanspraken welvaartsvast te houden. De toegekende onvoorwaardelijke indexatie van 3% is reeds meegenomen in de verplichtingen en leidt daarom niet tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De waarde van de pensioenaanspraken neemt naast de pensioenopbouw jaarlijks toe met rente. Voor het pensioenfonds betekent dit hogere verplichtingen en dus een dotatie aan de voorziening door middel van oprenting. Rentetoevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen vindt plaats op basis van een rente van -0,26% (2017: -0,217%). Dit is de éénjaarsrente uit de rentetermijnstructuur per 1 januari 2018.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariëel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De hieronder opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Onder de post 'wijziging marktrente' is de mutatie verantwoord als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur. De rentetermijnstructuur ultimo 2018 zoals gepubliceerd door DNB correspondeert met een gemiddelde nominale rente van 1,40 procent. Ultimo 2017 correspondeert de rentetermijnstructuur met een gemiddelde nominale rente van 1,52 procent. De wijziging van de rentetermijnstructuur ten opzichte van eind 2018 leidt tot een toename van de voorziening pensioenverplichtingen met 361,5 miljoen euro.

Wijziging grondslag/overlevingstafels

In het boekjaar heeft een wijziging van overlevingstafels plaatsgevonden naar Prognosetafel AG2018 met een fondsspecifieke ervaringssterfte 2018. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen van 148,2 miljoen euro. De wijziging in 2017 van circa 5 miljoen had betrekking op het vormen een voorziening voor latent wezenpensioen.

Mutatie waardeoverdrachten

Dit betreft de toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten en waardeoverdrachten die nog in behandeling zijn.

Overige mutaties

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds. De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

De voorziening pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

Voorziening pensioenverplichtingen (x € 1.000)

	2018	2017
Actieve deelnemers	3.717.723	3.494.420
Gewezen deelnemers	617.148	600.368
Pensioengerechtigden	3.769.053	3.739.445
Netto pensioenverplichtingen	8.103.924	7.834.233
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	192.931	187.423
Totaal per 31 december	8.296.855	8.021.656

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De kenmerken van de regeling zijn als volgt:

- De pensioenregeling is een uitkeringsregeling waarbij jaarlijks een normpensioen wordt opgebouwd. De deelnemer ontvangt een uitkering vanaf de 65-jarige leeftijd. De pensioeningangsdatum kan maximaal vijf jaar worden vervoegd of uitgesteld.
- Ter versterking van de premiedekkingsgraad is de nieuwe opbouw voor 2019 verlaagd met 5,1% en de premie verhoogd met 5,1%. Tezamen met de overgang naar de nieuwe overlevingstafels en ervaringssterfte is de premie per saldo met 4,9% gestegen voor gehuwden en 6% voor ongehuwden in 2019.
- Per 1 januari 2019 bedraagt het normpensioen 901,89 euro per jaar.
- Afhankelijk van de hoogte van de premiegrondslag wordt de pensioenopbouw bepaald volgens het zogenaamde trapcodesysteem waarbij er telkens een zesde deel minder pensioen wordt opgebouwd. De hiermee corresponderende premie wordt daardoor eveneens verlaagd. De parttime factor kan tot verlaging van de opbouw leiden.
- De premie komt 100% voor rekening van de deelnemer. Alleen in geval van blijvende arbeidsongeschiktheid kan SPMS onder voorwaarden de premie voor de opbouw van het pensioen geheel of gedeeltelijk overnemen.
- De regeling kent ook een partnerpensioen, tijdelijk partnerpensioen en wezenpensioen.
- Deelnemers die al voor 1 januari 2013 deelnemer waren hadden eenmalige de keus om niet mee te gaan met verhoging van de jaarlijkse opbouw met 1/3 (opting-out). Zij bouwen een lager pensioen op.

Toeslagbeleid

Het toeslagbeleid kan als volgt worden verwoord:

SPMS streeft ernaar de pensioenrechten en de pensioenaanspraken welvaartsvast te houden, dat wil zeggen aan te passen aan de loonontwikkeling. Hierbij wordt gekeken naar de stijging van het CBS indexcijfer voor de ambtenaren, voor zover dit in lijn ligt met het honorarium van de medisch specialisten. De jaarlijkse procentuele aanpassing is niet lager dan 3% voor de rechten die altijd bij SPMS zijn ondergebracht. Voor het onvoorwaardelijke deel is de verwachting daarmee gelijk aan de ambitie. Hierop kan alleen een uitzondering worden gemaakt indien de slechte financiële positie van het fonds het nodig maakt om tot een korting als bedoeld in artikel 129 Wvb over te gaan. Boven op de ambitie kan het bestuur een extra toeslag toekennen als de middelen hiervoor beschikbaar zijn en voor zover dit past binnen de voorwaarde van het toekomstbestendig verlenen van toeslagen als bedoeld in artikel 132 Wet verplichte beroepspensioenregeling en de fiscale maxima.

4.5.7 Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva (x € 1.000)

	2018	2017
Voorziening personeelsbeloningen	63	70
Nog te betalen bedragen overig	221	1.069
Crediteuren	4.802	5.514
Nog te betalen beleggingskosten	17.195	21.967
Belastingen en premies sociale verzekeringen	5.771	5.360
Overige schulden	180	157
Totaal	28.232	34.137

De voorziening personeelsbeloningen betreft de verplichtingen ten aanzien van de jubileumuitkeringen en heeft een looptijd van langer dan een jaar. Alle overige schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

Beleggingscrediteuren (x € 1.000)

	2018	2017
Te betalen beheerloon (externe manager)	17.195	21.967
Te betalen bewaarloon (custodian)	-	-
Totaal per 31 december	17.195	21.967

Onder het te betalen beheerloon van 17 miljoen (2017: 22,0 miljoen) is een schatting opgenomen van circa 0,4 miljoen (2017: 8,2 miljoen) inzake prestatie afhankelijke beloningen.

4.5.8 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Indien de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt bestaat het risico dat er geen ruimte is voor een eventuele toeslagverlening voor opgebouwde pensioenrechten en -aanspraken.

De dekkingsgraad van SPMS ultimo 2018 bedraagt 121,0%. Het vereiste eigen vermogen uitgaande van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie bedraagt ultimo 2018 18,1%. De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2018 126,1%. Het beschikbaar eigen vermogen dat hierbij hoort, is dus hoger dan het vereist eigen vermogen. Er is daarom sprake van een toereikende solvabiliteit ultimo 2018.

De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling van de aanwezige dekkingsgraad (in percentages):

	2018	2017
Dekkingsgraad per 1 januari	127,9	121,3
Beleggingsresultaat	-2,2	6,3
Wijziging marktrente	-5,5	1,6
Indexatie	-	-
Premieresultaat	-2,2	-2,0
Uitkeringen	0,8	0,6
Wijziging overlevingstafel	2,3	-0,1
Overige	-0,1	0,2
Dekkingsgraad per 31 december	121,0	127,9

De reële dekkingsgraad

Met ingang van 2015 is het fonds verplicht een reële dekkingsgraad aan de toezichthouder te melden. Wettelijk is voorgeschreven dat bij de berekening van de reële dekkingsgraad moet worden uitgegaan van de verwachte prijsinflatie. Een reële dekkingsgraad van 100% betekent dat naar verwachting de pensioenen in de toekomst volledig met prijsinflatie verhoogd kunnen worden. De reële dekkingsgraad wordt bepaald door de beleidsdekkingsgraad te delen door de TBI-grens. TBI staat voor toekomstbestendige indexatie. De TBI-grens is gelijk aan de dekkingsgraad waarboven de pensioenen, naar verwachting, volledig op basis van prijsinflatie geïndexeerd kunnen worden.

Voor een fonds met onvoorwaardelijke toeslagverlening moet een nominale beleidsdekkingsgraad bepaald worden waarbij de onvoorwaardelijke stijging van 3% buiten beschouwing wordt gelaten. De pensioenverplichtingen worden dan op dezelfde manier vastgesteld als voor een “doorsnee” pensioenfonds.

Eind 2018 bedraagt de nominale beleidsdekkingsgraad 211,7% en de TBI-grens 121,6%. De reële dekkingsgraad eind 2017 bedraagt derhalve $(211,7/121,6 =)$ 174,1%. De reële dekkingsgraad van SPMS is hoger dan de actuele dekkingsgraad. Dit is ook gerechtvaardigd omdat de actuele dekkingsgraad van SPMS een ‘welvaartsvaste’ dekkingsgraad en de reële dekkingsgraad een ‘waardevaste’ dekkingsgraad is.

Surplus/Tekort op FTK-grondslagen (x € 1 miljoen)

	2018	2017
Technische voorzieningen volgens jaarrekening	8.297	8.022
Buffers		
S1 Renterisico	92	104
S2 Risico zakelijke waarden	1.194	1.180
S3 Valutarisico	220	215
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	384	677
S6 Verzekeringstechnisch risico	228	217
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheer risico	58	81
Totaal S (vereiste buffers) bepaald op basis van standaardmethode	1.503	1.708
Vereist vermogen	9.800	9.730
Aanwezig vermogen (Totaal activa – schulden = pensioenvermogen)	10.039	10.258
Surplus	239	528

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie is uitgegaan van het strategische renteafdeckingspercentage van 78% op basis van de marktrente. Het strategische renteafdeckingspercentage van 78% geeft circa 84% afdekking van de schok van de verplichtingen. De strategische beleggingsmix is beperkt gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. De vereiste buffers zijn gedaald ten opzichte van eind 2017 door de grote afname van het kredietrisico. Door de toekenning van additionele ratings aan hypotheeklen die voorheen geen rating hadden, daalde het (berekende) kredietrisico (S5).

Risicobeleid en -beheer

Voor de beschrijving van het risicobeleid en -beheer wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat buiten de euro wordt belegd bedraagt ultimo 2018 62% (2017: 63%) van de beleggingsportefeuille en is voor 83% (2017: 80%) afgedekt door de euro. De belangrijkste valuta daarin zijn de Amerikaanse dollar (USD), het Britse pond (GBP) en de Japanse yen (JPY). Het strategische beleid van het fonds is om de valutaposities in GBP en JPY voor 100% (2017: 100%) af te dekken. De positie in USD wordt eveneens voor 100% (2017: 100%) afgedekt. De valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten wordt hieronder weergegeven.

Valutapositie (x € 1.000)

	2018		
	Vóór afdekking	Valuta derivaten	Nettopositie (na)
GBP	236.003	-367.851	-131.848
JPY	236.603	-218.485	18.118
USD	4.578.905	-4.576.922	1.983
Overige valuta	1.178.776	-10.673	1.168.103
Totaal	6.230.287	-5.173.931	1.056.356

De tactische/feitelijke positie kan op 31 december 2018 afwijken van de strategische positie. Het afdekkingsbeleid is gericht op de strategische positie. Daarom kunnen bij Pond, Dollar en Yen netto-posities ontstaan.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden, renteswaps en de pensioenverplichtingen verandert door ongunstige veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Duration ultimo jaar (x € 1.000)

	2018		2017	
	Balanswaarde	2018 jaren	Balanswaarde	2017 jaren
Duration van de vastrentende waarden (voor derivaten)	5.891.878	10,6	5.784.329	10,2
Duration van de portefeuille (na derivaten)	10.060.982	14,9	10.283.276	14,0
Duration van de pensioenverplichtingen	8.296.855	19,3	8.021.656	18,8

De duration van de (vastrentende) beleggingen is aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is daarom sprake van een zogenaamde 'duration mismatch'. Dit resulteert in een gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt. Andersom geldt dat bij een rentestijging de dekkingsgraad ook zal stijgen. Het beleid van het pensioenfonds is om een gedeelte van dit renterisico af te dekken. In 2018 is het strategische afdekkingpercentage 78% van de marktwaarde. Het afdekken van het renterisico gebeurt met renteswaps. Dit zijn derivaten waarmee de duration van de vastrentende beleggingen kan worden opgehoogd.

Vastrentende waarden naar looptijd ultimo jaar (x € 1.000)

	2018		2017	
Resterende looptijd <1 jaar	103.917	2%	91.449	2%
Resterende looptijd >1 en <5 jaar	794.551	13%	836.308	14%
Resterende looptijd >5 jaar	4.993.410	85%	4.856.571	84%
Totaal (*)	5.891.878	100%	5.784.329	100%

(*) Betreft de waarde van de vastrentende waarden exclusief overlopende activa, passiva en liquide middelen.

Bij het bepalen van het vereist eigen vermogen worden voor het bepalen van de rentegevoeligheid van de verplichtingen en de bezittingen de uitkeringenstromen gehanteerd.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst en marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan. Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen en of het vragen van (extra) zekerheden zoals onderpand. met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, vooral OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten, zodat posities van het fonds worden afgedekt door onderpand.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende waarden portefeuille kunnen de volgende overzichten worden gegeven:

Obligaties (x € 1.000)

	2018		2017	
AAA	2.588.846	76,1%	2.306.939	71,7%
AA	34.645	1,0%	15.693	0,5%
A	122.324	3,6%	119.287	3,7%
BBB	228.703	6,7%	314.498	9,8%
Lager dan BBB	383.033	11,3%	391.822	12,2%
Geen rating	43.028	1,3%	70.275	2,2%
	3.400.579	100%	3.218.514	100%

Credits (x € 1.000)

	2018		2017	
AAA	78.263	4,5%	75.200	3,8%
AA	112.681	6,4%	88.166	4,5%
A	356.120	20,4%	372.228	18,9%
BBB	922.480	52,7%	1.064.213	54,0%
Lager dan BBB	200.885	11,5%	260.772	13,2%
Geen rating	78.637	4,5%	110.147	5,6%
	1.749.066	100,0%	1.970.726	100,0%

Index Linked Bonds (x € 1.000)

	2018		2017	
AAA	29.383	80,8%	20.558	85,2%
AA	-	0,0%	-	0,0%
A	-	0,0%	-	0,0%
BBB	-	0,0%	2.308	9,6%
Lager dan BBB	6.968	19,2%	1.248	5,2%
Geen rating	-	0,0%	-	0,0%
	36.351	100,0%	24.114	100,0%

Mortgage Loans (x € 1.000)

	2018		2017	
AAA	57.211	18,6%	34.698	11,0%
AA	234.681	76,3%	4.456	1,4%
A	3.658	1,2%	4.476	1,4%
BBB	4.018	1,3%	2.670	0,8%
Lager dan BBB	1.393	0,5%	155	0,0%
Geen rating	6.585	2,1%	271.271	85,4%
	307.546	100,0%	317.726	100,0%

Infra debt funds (x € 1.000)

	2018		2017	
AAA	-	0,0%	-	0,0%
AA	-	0,0%	-	0,0%
A	-	0,0%	-	0,0%
BBB	398.336	100,0%	253.249	100,0%
Lager dan BBB	-	0,0%	-	0,0%
Geen rating	-	0,0%	-	0,0%
	398.336	100,0%	253.249	100,0%

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Tevens bestaat de mogelijkheid om staatsobligaties in onderpand te geven. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2018 overgegaan naar de prognosetafels AG 2018 met fondsspecifieke ervaringssterfte 2018.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit. Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid, vermeerderd met 50% van de in het boekjaar ontvangen netto premie ter dekking van de in het boekjaar ontstane, maar nog niet gemelde schades.

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het bestuur van het fonds heeft de ambitie om de pensioenen te verhogen. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, het rendement, de looninflatie en de demografie. Er is sprake van een onvoorwaardelijke toeslagtoezegging van 3%.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt.

Ultimo 2018 zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2 procent van het balanstotaal aanwezig:

Posten met omvang groter dan 2%

	2018	2017
Bundesrepublik Deutschland	20,83%	18,19%
Nederlandse Staat	5,10%	4,47%

Bundesrepublik Deutschland en Nederlandse Staat zijn Europese staatsobligaties met AAA rating die weinig of geen kredietrisico hebben. Daarnaast beslist het bestuur van SPMS over de gewichten en bandbreedtes per beleggingscategorie en deze worden continu gemonitord. Bij de bepaling van het vereiste eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

De borging geschiedt onder meer door het analyseren en beoordelen van een actuele 3402 type II-rapportage ontvangen van APG, JP Morgan, BlackRock en Aviva. De analyse en beoordeling houden in dat gekeken wordt of de scope van de rapportage overeenkomt met de dienstverlening die wordt afgenomen van deze partijen. Als blijkt dat de scope van de rapportage tekort schiet, dan zal met de betreffende partij contact worden opgenomen. Aanvullende vragen of verzoeken tot het leveren van documentatie worden uitgezet.

De vastgoed portefeuille van SPMS werd beheerd door het Real Estate Multi Manager (REMM) team van Aviva Asset Management. Aviva heeft dat team overgedaan aan LaSalle. Hierdoor is het vastgoedbeheer meegegaan met het REMM team naar LaSalle.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen geldt voor SPMS dat dit risico niet beheersbaar is.

Specifieke financiële instrumenten (derivaten)

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Hiervoor geldt dat wordt gewerkt met onderpand.

Er wordt gebruik gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Forwards: forwards lijken veel op futures, maar worden over the counter (OTC, zie begrippenlijst) verhandeld in plaats van op een beurs. SPMS belegt in zogenaamde TBA's (to be announced) om zo te kunnen beleggen in Amerikaanse hypotheke.
- Currency forwards: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten, waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf

vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.

- Swaps: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten, waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van geldstromen. SPMS maakt gebruik van interest rate swaps om het renterisico te beperken.
- Met behulp van credit default swaps worden crediteurenrisico's in de obligatieportefeuille tactisch gestuurd en met behulp van total return swaps is een deel van de beleggingen in opkomende markten gerealiseerd.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities ultimo jaar (x € 1.000):

Derivatenposities (*) ultimo jaar (x € 1.000)

Type contract	2018		2017	
	Onderliggende contracten	Marktwaaarde	Onderliggende contracten	Marktwaaarde
Futures/forwards	1.301.788	-	1.339.898	-
Currency forward	11.357.017	-63.540	6.023.850	75.219
TBA's	192.827	193.360	175.089	171.549
Interest rate swaps	8.687.310	-139.239	8.646.008	-277.632
Credit default swaps	131.860	66	70.933	461
		-9.353		-30.403

*) Betreft de waarde van de derivaten exclusief overlopende activa, passiva en liquide middelen.

Positie zekerheden in miljoenen

	2018	2017
Derivatenpositie	-9	-30
TBA's (voor TBA's hoeft geen collateral te worden aangehouden)	-193	-172
Saldo te ontvangen onderpand/ te verstrekken onderpand	-47	33
Saldo zekerheden	-249	-169

Dit bedrag (249 miljoen) sluit aan met het saldo van de ontvangen (53 miljoen) en verstrekte zekerheden (302 miljoen) zoals vermeld in paragraaf 4.5.9

4.5.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

SPMS huurt haar kantoorruimte aan de Driebergseweg in Zeist. Op basis van het tot 30 september 2024 doorlopende huurcontract bedraagt de huurverplichting ultimo 2018 circa 942 duizend euro [circa 188 duizend euro per jaar] (2017: 346 duizend euro). SPMS heeft aan acht functionarissen (2017: acht) auto's ter beschikking gesteld. Deze auto's worden geleased. De verplichting van SPMS op basis van de afgesloten contracten bedraagt ultimo 2018 circa 345 duizend euro (2017: 263 duizend euro).

Investeringsverplichtingen

Ten aanzien van beleggingen in infrastructuur bestaan nog investeringsverplichtingen tot een bedrag van €300 miljoen.

Voorwaardelijke verplichtingen

Er lopen tegen het pensioenfonds geen juridische procedures die zouden kunnen leiden tot een verplichting van materiële omvang.

Op grond van regelgeving dient SPMS inzicht te geven in de fiscale positie in de Verenigde Staten op het gebied van vastgoedbeleggingen. Doordat de Amerikaanse vastgoedportefeuille verder in waarde is gestegen en er reguliere fiscale afschrijvingen plaatsvinden, lopen de commerciële en fiscale waarden steeds verder uiteen. De ongerealiseerde vermogenswinsten, dat wil zeggen het verschil tussen de commerciële en fiscale waarden, kunnen in de toekomst in de aangiften van SPMS tot uiting komen.

De schatting van de belastinglatentie kent zowel een passieve positie (schuld) als een actieve positie (vordering). De passieve positie komt voort uit het scenario dat de onderliggende bezittingen direct verkocht worden door de fondsen waarin SPMS investeert. Uitgaande van het beleggingsbeleid van SPMS zullen deze vastgoedbeleggingen in portefeuille blijven en zou betoogd kunnen worden dat de schatting van de belastinglatentie aanzienlijk lager is. De actieve positie zal afhankelijk van de nog te realiseren resultaten in de betreffende beleggingen ook daadwerkelijk te vorderen zijn.

Echter gezien de onzekerheden die met deze schatting samen hangen, de keuzes die het fonds heeft inzake haar exitstrategie en de inherent grote onzekerheid over de waardeontwikkeling van het onroerend goed, voldoet deze post niet aan de opnamecriteria voor de jaarrekening.

Verstreckte zekerheden en garanties

Uit hoofde van derivaten-beleggingstransacties is door SPMS voor een bedrag van 302 miljoen euro aan zekerheden gesteld in de vorm van in onderpand gegeven obligaties en cash.

Betreffende de huur van de kantoorruimte aan de Driebergseweg is aan verhuurder een bankgarantie voor onbepaalde tijd ter waarde van 30.000 euro verstrekt.

Ontvangen zekerheden

Uit hoofde van derivaten-beleggingstransacties is door SPMS voor een bedrag van 53 miljoen euro aan zekerheden ontvangen in de vorm van in onderpand verkregen obligaties en cash.

4.6 Toelichting op staat van baten en lasten

4.6.1 Premiebijdragen

Premiebijdragen (x € 1.000)

	2018	2017
Feitelijke premie		
Normpensioen	72.710	72.739
3% onvoorwaardelijke toeslagverlening	94.852	95.067
Risicoregeling	2.040	1.781
Premieovername bij arbeidsongeschiktheid	6.366	5.944
Totaal	175.968	175.531
Kostendekkende premie	335.822	344.011
Gedempte kostendekkende premie	146.701	141.780
Feitelijke premie	175.968	175.531

De verschillen tussen de kostendekkende premie, de feitelijke premie en de gedempte premie zijn het gevolg van verschillen in gehanteerde rekenrente. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

De samenstelling van de kostendekkende premie en de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

Kostendekkende- en gedempte kostendekkende premie (x € 1.000)

	Kostendekkende premie	Gedempte kostendekkende premie
Actuarieel benodigde premie	270.883	114.973
Opslag uitvoeringskosten	1.042	1.042
Opslag premievrijstelling arbeidsongeschiktheid	5.109	5.109
Opslag solvabiliteit	58.788	25.577
Totaal	335.822	146.701

4.6.2 Waardeoverdrachten

Waardeoverdrachten (x € 1.000)

	2018	2017
Waardeoverdrachten inkomend	49.497	104
Waardeoverdrachten uitgaand	-5.571	0
Saldo	43.926	104

Gedurende 2018 zijn de beleidsdekkingsgraden van ABP en PFZW weer boven de 100% gekomen, hierdoor is waardeoverdracht weer mogelijk. Daarom is een grote stijging van de in- en uitgaande waardeoverdrachten zichtbaar.

4.6.3 Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

Beleggingsresultaten 2018 (x € 1.000)

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	37.963	-21.428	-3.894	12.641
Aandelen	60.128	-235.154	-9.229	-184.255
Vastrentende waarden	204.900	-11.604	-12.242	181.054
Derivaten	32.005	-195.826	-131	-163.952
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen/Alpha-mandaat)		15.809	-4.544	11.265
Overige beleggingen	1.463	-63.818	-	-62.355
	336.459	-512.021	-30.040	-205.602

De indirecte beleggingsopbrengsten en de herwaardering in de tabel van paragraaf 4.5.1 ad -446.770 vertonen een verschil van -65.251 (namelijk -512.021 ten opzichte van -446.770). Dit wordt veroorzaakt door gerealiseerd resultaat op futures (-44.425) en valutakoersverschillen (-20.827).

Beleggingsresultaten 2017 (x € 1.000)

	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	45.813	-35.192	-3.487	7.134
Aandelen	58.765	285.172	-9.442	334.495
Vastrentende waarden	203.654	-384.393	-14.688	-195.427
Derivaten	30.362	285.901	-143	316.120
Alternatieve beleggingen (Hedgefondsen/Alpha-mandaat)	-	-10.641	-6.303	-16.944
Overige beleggingen	2.198	40.821	-	43.019
	340.792	181.668	-34.063	488.397

De indirecte beleggingsopbrengsten en de herwaardering in de tabel van paragraaf 4.5.1 ad 139.788 vertonen een verschil van 41.880 (namelijk 181.668 ten opzichte van 139.788). Dit wordt veroorzaakt door gerealiseerd resultaat op futures (30.770) en valutakoersverschillen (11.110).

Kosten vermogensbeheer (x € 1.000)

	2018	2017
Bewaarloon	2.001	1.766
Beheerloon externe managers	19.185	16.708
Kosten fiduciair management	5.000	4.909
Prestatie afhankelijke vergoedingen	380	5.604
Overige kosten vermogensbeheer	452	1.880
Advieskosten vermogensbeheer	853	1.154
Aandeel kosten vermogensbeheer, bestuur en bestuursbureau	2.169	2.042
Totaal kosten vermogensbeheer	30.040	34.063

Naast de bovenvermelde kosten van vermogensbeheer worden voor de in de sectoren vastgoedbeleggingen, aandelen en alternatieve beleggingen (hedgefondsen/alpha-mandaat) opgenomen beleggingsfondsen, onderliggende kosten voor vermogensbeheer en custody direct in de waarde van het betreffende fonds verwerkt. De directe kosten ad 30.040 samen met de kosten die in de betreffende fondsen zijn verwerkt is het totaal dat in paragraaf 2.1.8 is toegelicht.

De transactiekosten worden direct ten laste van de beleggingsopbrengsten gebracht en zijn daarom in de jaarrekening niet zichtbaar. De transactiekosten bestaan uit in- en uitstapkosten bij beleggingsfondsen, aan- en verkoopkosten bij directe beleggingen in beleggingstitels en aankoopkosten. De geïdentificeerde transactiekosten over 2018 bedroegen 21,5 miljoen euro (2017: 20,0 miljoen euro).

De kosten zijn in 2018 gedaald ten opzichte van 2017.

Kosten van performance fees moeten worden verantwoord alsof het contract per einde boekjaar wordt afgewikkeld. Als het jaar erop blijkt dat er uiteindelijk geen outperformance was, kan (een deel van) de reservering vrijvallen. Wanneer blijkt dat te veel is gereserveerd kan het saldo zelfs negatief worden.

Voor nog te ontvangen facturen, per 31 december 2018, inzake beheerloon externe managers is een bedrag van 16,8 miljoen (2017: 13,3 miljoen) opgenomen. Voor nog te betalen performance fee is een schatting van 0,4 miljoen (2017: 8,4 miljoen) opgenomen.

4.6.4 Pensioenuitkeringen en afkoop

Pensioenuitkeringen en afkoop (x € 1.000)

	2018	2017
Ouderdompensioen	175.059	170.331
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	50.549	49.494
Wezenpensioen	595	611
Afkoop	-	5
Totaal	226.203	220.441

4.6.5 Mutaties in voorziening pensioenverplichtingen

Mutaties in voorziening pensioenverplichtingen (x € 1.000)

	2018	2017
Pensioenopbouw	275.992	284.901
Indexering en overige toeslagen	-	-
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	-21.130	-17.835
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-226.419	-220.517
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-5.639	-5.517
Wijziging marktrente	361.449	-103.396
Wijziging WZP-opslag / overlevingstafels	-148.183	5.273
Mutatie waardeoverdrachten	48.462	93
Overige mutaties	-9.333	-19.431
Totaal	275.199	-76.429

Toelichting overige mutaties (x € 1.000)

	2018	2017
Sterfte en overige technische grondslagen	-8.703	-19.134
Arbeidsongeschiktheid	-630	-297
Totaal	-9.333	-19.431

4.6.6 Pensioenuitvoeringskosten

Pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)

	2018	2017
Kosten bestuur	748	624
Kosten BPMS	311	339
Kosten bestuursbureau		
• Salarissen	1.750	1.541
• Sociale lasten	174	153
• Pensioenlasten	267	230
• Overige personeelskosten	360	320
• Huisvestings- en automatiseringskosten	430	462
Totale kosten bestuursbureau	2.981	2.706
Controle- en toezichtskosten	811	796
Advieskosten	162	404
Overige kosten (m.n. communicatiekosten deelnemers)	156	208
Totaal kosten bestuur en bestuursbureau	5.169	5.077
Waarvan kosten vermogensbeheer	2.169	2.042
Totaal pensioenuitvoeringskosten bestuur en bestuursbureau	3.000	3.035
Kosten uitvoeringsorganisatie	3.614	3.799
Projectkosten	67	528
Totaal	6.681	7.362

Onder de post controle- en toezichtskosten zijn de kosten van toezicht van DNB van 473 duizend euro (2017: 456 duizend euro) en toezicht AFM van 34 duizend euro (2017:29 duizend euro) opgenomen.

De toename in de kosten van het bestuursbureau wordt veroorzaakt door de benoeming van nieuwe medewerkers bij het bestuursbureau in het laatste kwartaal van 2017. Deze hogere kosten zijn nu een heel boekjaar zichtbaar. Het personeel neemt deel aan de pensioenregeling van PFZW. Als werkgever heeft SPMS aan het fonds geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van tekorten, anders dan het voldoen van de jaarlijkse premiebijdragen. Uit dien hoofde kan worden volstaan met het verantwoorden van de premie als last.

In het boekjaar zijn de volgende honoraria van externe accountantskantoren ten laste gebracht van het pensioenfonds:

Kosten accountants (x € 1.000)

	2018	2017
Deloitte, controle jaarrekening	144	128
Deloitte, adviesdiensten op fiscaal terrein.	-	-
Totaal Deloitte	144	128

4.6.7 Overige lasten

Overige lasten (x € 1.000)

	2018	2017
Diverse lasten	31	48
Totaal	31	48

Aantal personeelsleden en bezoldiging

Bij het fonds zijn ultimo 2018 17 (2017: 17) werknemers in dienst op het bestuursbureau. Omgerekend naar fulltime equivalenten bedraagt het aantal medewerkers 14,4 FTE (2017: 14,3 FTE). 1 FTE = 36 uur. Er zijn geen medewerkers werkzaam in het buitenland.

De bezoldiging voor de bestuurders samen bedraagt 534 duizend euro (2017: 347 duizend euro).

Verbonden partijen

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting bij 'aantal personeelsleden'. Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Evenmin zijn leningen verstrekt of is sprake van vorderingen op (voormalige) personeelsleden.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Gebeurtenissen na balansdatum

Indien er gebeurtenissen na balansdatum zijn zullen deze hier worden gepresenteerd.

Ondertekening

Zeist, 20 juni 2019

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

Het bestuur,

dr. P. Biemond

drs. E.P. Stuijzand

dr. C.H.R. Bosman

mw. dr. A.Y. Goedkoop

drs. S.J. Huisman

mw. drs. C.J.M. Kiewiet

dr. C.G. Vermeij

drs. M.H.B. Vonk

dr. R. Wagenmakers

5. Overige gegevens

5.1 Statutaire regeling over bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

De onderverdeling van de resultaatbestemming is als volgt:

Resultaatbestemming (x € 1.000)

	2018	2017
Onttrekking / Toevoeging aan overige reserves	-493.697	512.614

5.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten te Zeist is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,2% van de technische voorzieningen eind 2018. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 2,5 mln te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening goed. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de onvoorwaardelijke toeslagen toereikend zijn.

Amstelveen, 20 juni 2019

ir. M.W. Heemskerk AAG
Verbonden aan Mercer (Nederland) B.V.

5.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten te Zeist gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten per 31 december 2018 en van het saldo van baten en lasten over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2018;
2. De staat van baten en lasten over 2018;
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie “Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening”.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 50 miljoen. De materialiteit is gebaseerd op 0,5% van de som van het aanwezige stichtingskapitaal en reserves en de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds met een maximum van € 50 miljoen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de organen belast met governance overeengekomen dat wij aan de organen belast met governance tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 2,5 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten heeft de uitvoering van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties. De financiële informatie die ontvangen wordt van deze uitvoeringsorganisaties over administratieve basisgegevens die resulteren in de technische voorzieningen, premiebijdragen, uitkeringen, beleggingen en beleggingsresultaten zijn opgenomen in de jaarrekening van het pensioenfonds.

Wij hebben gebruik gemaakt van een andere accountant bij de controle van de financiële informatie over de administratieve basisgegevens die resulteren in de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen die ontvangen is van de uitvoeringsorganisatie. Gegeven onze verantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden door de andere accountant. Wij hebben de andere accountant instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak, de te hanteren materialiteit en de attentiepunten.

Wij hebben de rapportage van de andere accountant geëvalueerd, de uitkomsten besproken en een dossier-review verricht op het dossier met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij de uitvoeringsorganisatie, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op niveau van het pensioenfonds, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de organen belast met governance gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

- *Financiële positie en de gevoeligheden ten aanzien van de waardering van de technische voorzieningen*
De technische voorziening waaronder begrepen de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds betreft de belangrijkste verplichting in de balans van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten en vormt één van de belangrijkste componenten voor de berekening van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad. In noot 4.5.5 van de jaarrekening is de financiële positie per 31 december 2018 beschreven. Volgens deze toelichting bedraagt de actuele dekkingsgraad 121,0 procent en de beleidsdekkingsgraad 126,1 procent per 31 december 2018.

Bij onze controle hebben wij bijzondere aandacht gegeven aan de waardering van de technische voorzieningen welke tot stand komt op basis van de administratieve basisgegevens en door het Bestuur gekozen (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen, zoals sterfte, samenlevingsgegevens, uittreedleeftijd, arbeidsongeschiktheid en reactivering alsmede administratie- en excassokosten.

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten heeft in noot 4.4.2 van de jaarrekening inzake de grondslagen voor waardering van activa en passiva de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen voor de waardering van de technische voorziening toegelicht. In noot 4.5.6 van de jaarrekening is een verdere detaillering van de technische voorziening gegeven. Uit deze detaillering blijkt dat jaarlijks een beoordeling van de grondslagen heeft plaatsgevonden waarbij de belangrijkste (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen zijn onderzocht.

Wij hebben de redelijkheid van de aannames en schattingen van het Bestuur met betrekking tot de gekozen (actuariële) veronderstellingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen getoetst en besproken met de certificerend actuaris. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de voorziening pensioenverplichtingen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen uit de Wet verplichte beroeps pensioenregeling. Wij hebben de

certificerend actuaris instructies gestuurd over de te volgen controleaanpak en attentiepunten. Wij hebben de rapportage van de certificerend actuaris geëvalueerd en de uitkomsten besproken. Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde administratieve basisgegevens te toetsen.

- *Waardering van beleggingen welke gewaardeerd zijn op basis van 'waarderingsmodellen en technieken'*

De beleggingen zijn een significante post op de balans van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten en dienen volgens de Wet verplichte beroepspensioenregeling te worden gewaardeerd op marktwaarde.

Voor een groot deel van de beleggingen is de marktwaarde te toetsen aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten, maar er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van waarderingsmodellen en -technieken (de illiquide beleggingen). Het met behulp van modellen en technieken bepalen van de marktwaarde is complex en bevat subjectieve elementen die bij de berekening worden gehanteerd.

In noot 4.4.2 van de jaarrekening inzake de grondslagen voor waardering van activa en passiva alsmede in noot 4.5.1 van de jaarrekening geeft Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten inzicht in de gehanteerde waarderingmethoden van de beleggingen. Uit deze toelichting blijkt dat ultimo 2018 €1.195 miljoen (circa 12% van de totale beleggingen) is gewaardeerd met behulp van waarderingsmodellen en technieken.

Wij hebben vastgesteld of de in de grondslagen voor waardering van activa en passiva beschreven modellen en technieken geschikt zijn om, binnen de geldende wettelijke bepalingen en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Verder hebben wij getoetst of de toepassing van deze modellen en technieken bij het bepalen van de marktwaarde overeenkomstig uitgangspunten van het waarderingshandboek heeft plaatsgevonden.

- *Betrouwbare uitvoering van processen voor pensioenbeheer en vermogensbeheer bij de uitvoeringsorganisatie*

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten heeft de uitvoering van de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed, maar blijft conform wetgeving eindverantwoordelijk voor de gehele dienstverleningsketen. Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten loopt het risico dat de uitbestede processen niet of onvoldoende worden beheerd en/of dat de ontvangen (financiële) informatie van de uitvoeringsorganisatie niet betrouwbaar is. In het jaarverslag in paragraaf 2.2.9, alsmede in noot 4.5.8 bij de jaarrekening, geeft het Bestuur een nadere toelichting over de uitbesteding en de wijze waarop risico's verbonden met deze uitbesteding worden beheerd.

Wij hebben de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de uitvoeringsorganisatie, voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten, geëvalueerd. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II-rapportages. Verder hebben wij kennis genomen van de rapportages van de uitvoeringsorganisatie en de toelichtingen hierop aan het Bestuur. Daarnaast hebben wij gegevensgerichte cijferanalyses en deelwaarnemingen uitgevoerd, gericht op de uitkomsten van de relevante financiële informatiestromen.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Kerncijfers;
- Bestuursverslag;
- Overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de kerncijfers, het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het Bestuur voor de jaarrekening

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is, waarbij opgemerkt wordt dat het Bestuur op basis van de Wet verplichte beroepspensioenregeling het korten van pensioenen als ultimum remedium kan inzetten.

Het Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De organen belast met governance zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de

onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de financiële informatie die ontvangen wordt van de uitvoerings-organisaties. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de activiteiten.

Wij communiceren met de organen belast met governance onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de organen belast met governance dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de organen belast met governance over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de organen belast met governance hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Amsterdam, 20 juni 2019

Deloitte Accountants B.V.

drs. M. van Luijk RA

Bijlagen

I - Samenstelling Vergadering van Afgevaardigden van BPMS

De Vergadering van Afgevaardigden (VvA) van de Beroepspensioenvereniging voor Medisch Specialisten (BPMS) is ingedeeld in afdelingen.

- A. Iedere zelfstandige medische staf in een ziekenhuis, waar ten minste tien SPMS-deelnemers werkzaam zijn, geldt als een afdeling. Eind 2018 waren dat 61 afdelingen. Iedere afdeling vaardigt één gewoon lid af naar de VvA en benoemt een plaatsvervanger (plv).
- B. De 'niet aan een ziekenhuis verbonden' leden vormen tezamen één afdeling. Deze afdeling bestaat deelnemers die extramuraal werken of volledig arbeidsongeschikt zijn. Zij vaardigden één gewoon lid af en benoemen een plaatsvervanger.
- C. Alle buitengewone leden vormen samen één afdeling. Via verkiezingen hebben zij tien afgevaardigden en twee plaatsvervangers gekozen.

A. Zelfstandige medische staven van ziekenhuizen:

Noordwest Ziekenhuisgroep (alle locaties), Alkmaar

P.J. van den Akker, chirurg (lid)
J.M. Schmidt, KNO-arts (plv)

Ziekenhuisgroep Twente (ZGT), Almelo

G.J. Wagenmakers, radioloog (lid)
R.A.A. van Zanten, internist (plv)

Flevoziekenhuis, Almere

R.W. Roest, dermatoloog (lid)

Meander Medisch Centrum, Amersfoort

P.W.H.M. Verheggen, cardioloog (lid)
L. Meiss, radioloog (plv)

Ziekenhuis Amstelland (ZHA), Amstelveen

F.J.F. Broeyer, cardioloog (lid)

BovenIJ Ziekenhuis, Amsterdam

A.L.M. Bakx, cardioloog (lid)

Gelre ziekenhuizen (alle locaties), Apeldoorn

L. Ausema, internist (lid)
R.S. Birjmohun, internist (plv)

Rijnstate ziekenhuis (alle locaties), Arnhem

J.P.P.M. van Leeuwen, KNO-arts (lid)
J.K. van der Kamp, anesthesioloog (plv)

Wilhelmina Ziekenhuis Assen, Assen

- Vacature -

Rode Kruis Ziekenhuis, Beverwijk

M.A. Schreve, chirurg (lid)

Maasziekenhuis Pantein, Boxmeer

Mw. C.E. Aldewereld-van Dehn, oogarts (lid)

Amphia Ziekenhuis, Breda

Mw. M.F.M. Shekary-Moonen, gynaecoloog (lid)
P.P.M. Maas, anesthesioloog (plv)
J.K.S. Nuytinck, chirurg*
H. Jansen, uroloog*

IJsselland Ziekenhuis, Capelle a/d IJssel

J. Bergsma, anesthesioloog (lid)
R.H.L. Paping, KNO-arts (plv)

Reinier de Graaf Gasthuis, Delft

H.J. Gilhuis, neuroloog (lid)

Jeroen Bosch Ziekenhuis, Den Bosch

J.P. ter Brugge, neuroloog (lid)
E.A.W.J. Dumont, plastisch chirurg (plv)

Haaglanden MC, Den Haag

J.R.M. van der Sijp, chirurg (lid)

HagaZiekenhuis, Den Haag

J.S. van der Laan, klinisch patholoog (lid)
J.P. Koopman, KNO-arts (plv)

Deventer Ziekenhuis, Deventer

R.C. van Heemst, longarts (lid)
Mw. E.R. Flikweert, chirurg (plv)

Van Weel-Bethesda Ziekenhuis, Dirksland

M. Staarink, chirurg (lid)

Slingeland Ziekenhuis, Doetinchem

W. van der Bruggen, nucleair geneeskundige (lid)
J.M.C. van Hal, cardioloog (plv)

Albert Schweitzer ziekenhuis, Dordrecht

J.J. Schermer, anesthesioloog (lid)
E.W. Mandl, orthopedisch chirurg (plv)

Ziekenhuis Nij Smellinghe, Drachten

J.P.W. Vogelaar, anesthesioloog (lid)
J.J. de Graaf, cardioloog*

Ziekenhuis Gelderse Vallei, Ede

R.M. Cardinaal, KNO-arts (lid)

Catharina Ziekenhuis, Eindhoven

M.C. Haanschoten, anesthesioloog (lid)
K. Keizer, neuroloog (plv)

Maxima Medisch Centrum, Eindhoven-Veldhoven

H.W.J. Koot, orthopedisch chirurg (lid)
W.J. Levens, uroloog*

Treant Zorggroep (alle locaties), Emmen

P.E. Kleingeld, uroloog (lid)

Medisch Spectrum Twente, Enschede

A. Özdemir, anesthesioloog (lid)

St. Anna Ziekenhuis, Geldrop

H.R. Ronnen, radioloog (lid)
F.T.P.M. van der Linden, chirurg (plv)

Admiraal De Ruyter Ziekenhuis, Goes

M. Olree, radioloog (lid)
F.M. Bentvelsen, uroloog (plv)

Beatrixziekenhuis (Rivas Zorggroep), Gorinchem

W.L. van der Graaff, reumatoloog (lid)
E. Orman, dermatoloog (plv)

Groene Hart Ziekenhuis, Gouda

J.O. van Dobbenburgh, cardioloog (lid)

Martini Ziekenhuis, Groningen

S.G.J. Rödel, chirurg (lid)
H.J. Wolters, mdl-arts (plv)
L.H. Takens, cardioloog*

Spaarne Gasthuis, Haarlem

H.A.J van Laarhoven, orthopedisch chirurg (lid)
C.F. Melissant, longarts (plv)

Saxenburgh Groep (Zkh Röpcke-Zweers), Hardenberg

H.H.K. Thio, internist (lid)
B.L. Koens, radioloog (plv)

Ziekenhuis St. Jansdal, Harderwijk

C.T.J.M. Doreleijers, anesthesioloog (lid)

Ziekenhuis Tjongerschans, Heerenveen

A.H.W.A. Elsen, radioloog (lid)

Zuyderland MC, Heerlen-Sittard

Mw. A.J.G.E. Wedler-Peeters, KNO-arts (lid)
P.H.N.M. Kampschöer, gynaecoloog (plv)

Elkerliek Ziekenhuis, Helmond

C.A. de Groot, chirurg (lid)

Tergooiziekenhuizen, Hilversum

P.M. Laboyrie, neuroloog (lid)
C.P. Timmerman, arts-microbioloog (plv)

Westfriesgasthuis en Waterland Ziekenhuis, Hoorn-Purmerend **

H.A. van de Klippe, cardioloog (lid)

Medisch Centrum Leeuwarden, Leeuwarden

P.F. Doorn, orthopedisch chirurg (lid)
D.B.W. de Roy van Zuidewijn, chirurg*

Alrijne Zorggroep, Leiderdorp

Mw. M.T.P. Odenthal, oogarts (lid)
R.A.L. Schoop, KNO-arts (plv)

St. Antonius Ziekenhuis (alle locaties), Nieuwegein

R. van der Kamp, longarts (lid)

Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis, Nijmegen

B.A.J. Veldman, internist (lid)
P.J.A. Schwering, orthopedisch chirurg (plv)

Laurentius Ziekenhuis, Roermond

J.M.G.C. Bonnemaier, oogarts (lid)

Bravis Ziekenhuis, Roosendaal

H.V.P.J. Potters, klinisch patholoog (lid)
V.A.M. Duurkens, longarts (plv)

Franciscus Gasthuis en Vlietland, Rotterdam

P. de Man, arts-microbioloog (lid)
M. Fennema, anesthesioloog (plv)

Het Oogziekenhuis Rotterdam, Rotterdam

J.T.H.N. de Faber, oogarts (lid)

Ikazia Ziekenhuis, Rotterdam

D.M.H. Zuidgeest, neuroloog (lid)

Maasstad Ziekenhuis, Rotterdam

F.J.G.M. Kubben, mdl-arts (lid)

S. Ganesh, mdl-arts (plv)

M.J. Gardien, cardioloog*

Antonius Ziekenhuis, Sneek

T. Zwaga, radioloog (lid)

ZorgSaam Ziekenhuis, Terneuzen

- Vacature -

Ziekenhuis Rivierenland, Tiel

C. van der Zwaan, cardioloog (lid)

R. Laduc, uroloog*

Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis, Tilburg

R. Froklage, anesthesioloog (lid)

Mw. M.C. Vos, gynaecoloog (plv)

Diakonessenhuis, Utrecht

E.A. Schilderman, dermatoloog (lid)

VieCuri, Medisch Centrum voor Noord-Limburg, Venlo

J.G.H.M. Schlooz, anesthesioloog (lid)

Sint Jans Gasthuis, Weert

F.J.G. Vanhimbeek, chirurg (lid)

Streekziekenhuis Koningin Beatrix, Winterswijk

- Vacature -

Zaans Medisch Centrum, Zaandam

P.N.A. Bronzwaer, cardioloog (lid)

Lange Land Ziekenhuis, Zoetermeer

P.T.H. Langendijk, orthopedisch chirurg (lid)

P. van der Meer, cardioloog (plv)

Isala (alle locaties), Zwolle

C.G. Vos, radioloog (lid)

J.H. Geertman, cardioloog (plv)

B. Leden, niet verbonden aan een ziekenhuis:

(bijv. extramuraal werkzaam, arbeidsongeschikt)

G.E. Cromheecke, anesthesioloog (lid)

C. Buitengewone leden:

A.J.M.C. Aarts (lid)

W.A. de Boer (lid)

P.H.O. Buijs (lid)

A.M. van der Heijden (lid)

M. Kiewiet de Jonge (lid)

L.M. Kingma (lid)

Mw. J.A. van Marion-Kievit (lid)

J.M.W.M. Merkus (lid)

J.H.J. Ruijs (lid)

M.E. van Zanten (lid)

A.T. Alberda (plv)

L.P.A. Bom (plv)

* Deze leden en/of plaatsvervangers traden in 2018 uit de VvA:

M.J. Gardien, cardioloog

J.J. de Graaf, cardioloog

H. Jansen, uroloog

R. Laduc, uroloog

W.J. Levens, uroloog

J.K.S. Nuytinck, chirurg

D.B.W. de Roy van Zuidewijn, chirurg

L.H. Takens, cardioloog

** Het Westfriesgasthuis en Waterlandziekenhuis te Hoorn/ Purmerend heet per 1-1-2019 het Dijklander Ziekenhuis

II - Nevenfuncties in 2018

Bestuur

Naam	Geboortedatum	Functie binnen pensioenfonds	Functies buiten pensioenfonds
drs. M. Bijl (Micon)	3-9-1958	Voorzitter, tot 1 maart 2019	Cardioloog Bestuurslid MSB ASZ
drs. E.P. Stuijzand (Eelco)	31-12-1963	Vicevoorzitter Voorzitter Investment Committee	Radioloog Vice voorzitter vakgroep radiologie ETZ, Tilburg Arbiter Scheidsgerecht voor de Gezondheidszorg, Kamer Verdeelmodel
dr. C.H.R. Bosman (Coks)	12-8-1947	Bestuurslid Voorzitter Pensioencommissie	Voorzitter KHGCC Golfclub (vervallen ultimo november 2018) Bestuurslid St.Jacobusstichting
dr. P. Biemond (Piet)	24-5-1956	Bestuurslid en Voorzitter vanaf 1 maart 2019 Voorzitter Audit & Risk committee (tot november 2018)	Internist
dr. A.Y. Goedkoop (Amber)	22-8-1973	Bestuurslid Voorzitter Audit & Risk Committee (vanaf november 2018) Lid Audit & Risk Committee (tot november 2018)	Dermatoloog Lid Beroepsbelangencommissie NVDV Lid adviesraad Benecke (nascholing Dermatologie) Aandeelhouder/medeoprichter platform Zorgvrij Medical Lid Beroepsgenoot Centraal Tuchtcollege
mw. drs. C.J.M. Kiewiet (Cunera)	28-6-1973	Bestuurslid Lid Investment Committee	Longarts
dr. C.G. Vermeij (Kees)	6-6-1962	Bestuurslid Lid Investment Committee	Internist-nefroloog Bestuurslid Stichting Hans Diels
drs. M.H.B. Vonk (Marcel)	20-8-1958	Bestuurslid Lid Bestuurscommissie Pensioenen	Freelance Psychiater Lid Redactionele Adviesraad van "De Medisch Specialist", een uitgave van de Federatie Medisch Specialisten
dr. R. Wagenmakers MBA (Robert)	23-8-1968	Aspirant Bestuurslid	Orthopedisch Chirurg Lid bestuur MSB-Amphia Lid bestuur Zorgvrij B.V.
drs. S.J. Huisman (Bas)	22-3-1973	Aspirant Bestuurslid Lid Bestuurscommissie Pensioenen	Internist acute geneeskunde - nefroloog Voorzitter Kwaliteitskader Intramurale Spoedzorg, Medisch Specialisten/Federatie Medisch Specialisten Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Internisten Acute Geneeskunde (t/m ultimo maart 2018) Medisch manager acute opname afdeling, Reinier de Graaf Gasthuis Medisch coördinator dialyse afdeling, Reinier de Graaf Gasthuis Lid sectie acute geneeskunde, onderdeel van de Nederlandse Internisten Vereniging (t/m ultimo maart 2018)
drs. J.A.G. Steenvoorden (Jeroen)	14-1-1961	Directeur	Vicevoorzitter raad van commissarissen Rabobank Apeldoorn & Omgeving (t/m ultimo november 2018) Vicevoorzitter raad van advies en lid redactieraad Pensioen Bestuur & Management Lid Uitvoeringsraad Pensioenfederatie Lid Kring pensioenfondsdirecteuren

Raad van Toezicht

Naam	Geboortedatum	Functie binnen pensioenfonds	Functies buiten pensioenfonds
prof. mr. S.R. Schuit (Steven)	9-10-1942	voorzitter (tot juli 2018)	<ul style="list-style-type: none"> - Hoogleraar Corporate Governance and Responsibility, Nyenrode Business University - Docent aan diverse opleidingsinstituten betreffende corporate en pension fund governance - Bestuurslid Valley Foundation
dr. R.H.M.A. Kleynen AAG (Ruud)	25-11-1962	voorzitter (vanaf juli 2018) lid (tot juli 2018)	<ul style="list-style-type: none"> - Directeur/eigenaar Kleynen Consultants B.V. (100% aandelen) - Directeur/eigenaar Kleynen Derivatives B.V. (90% aandelen) - Directeur/eigenaar Kleynen Financiële Adviesgroep B.V. (100% aandelen) - Directeur/Eigenaar Hi There B.V. (100% aandelen) - Visitatiecommissie Sabic Pensioenfonds
dr. D.A.M. Melis MBA (Daniëlle)	21-8-1972	Lid	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuurder STAP algemeen pensioenfonds, tevens voorzitter Audit Advies Commissie en lid van de beleggingsadviescommissie - Lid Raad van Toezicht Kempen Capital Management Beleggingsfondsen - Lid Raad van Commissarissen Blue Sky Group Holding B.V. - Gastdocent Nyenrode Business Universiteit (Board en Governance opleidingen) - Lid Nyenrode Corporate Governance Instituut - Gastspreker op het gebied van governance voor in-company initiatieven - Senior Fellow ICFG (Ivo Center for Financial Law and Governance) van de Erasmus School of Law - Member of the Editorial Board van SHIFT TO Long term investing - Member of the Shareholders' Responsibilities Committee, International Corporate Governance Network (ICGN) - Lid tuchtcollege van DSI - Independent Chair van de BPP (Best Practice Principles for Shareholder Voting Research) Group (sinds oktober 2018)
prof. mr. R.H. Maatman (René)	25-11-1960	lid (sinds juli 2018)	<ul style="list-style-type: none"> - Advocaat en partner bij De Brauw Blackstone Westbroek - Hoogleraar vermogensbeheer en pensioenvraagstukken Radboud Universiteit Nijmegen - Medewerker verantwoordelijk voor bijdragen op het gebied van pensioenvraagstukken tijdschrift Ondernemingsrecht Financieel recht - Docent opleiding Pensioen Executive Erasmus Universiteit Rotterdam - Docent Masterclass Netspar Tias Nimbas Business School - Lid Commissie Kapitaalmarkt AFM

III- Begrippenlijst

Aandeel

Eigendomsbewijs van een onderneming dat recht geeft op winstuitkering (dividend). Een aandeel kan zowel beursgenoteerd als niet-beursgenoteerd zijn.

Aanpassingscoëfficiënt

De aanpassingscoëfficiënt drukt de mate van loonontwikkeling uit. De loonindex die toegepast wordt bij ambtenaren gebruikt SPMS voor de verhoging van de pensioenen. Vanaf 1973 is de aanpassingscoëfficiënt gestegen van 1 tot 2,8137 op 1 januari 2015. Dit betekent dat een door een deelnemer in 1973 ingekocht nominaal pensioenbedrag van 228,71 euro gegroeid is tot 643,53 euro in 2015.

Aanvangsresultaten

De aanvangsresultaten geven de verwachte pensioenresultaten op fondsniveau weer bij de aanvangshaalbaarheidstoets per 1 januari 2015. Het verwachte pensioenresultaat is gedefinieerd als het verhoudingsgetal tussen de som verwachte reële uitkeringen conform fondsbeleid en de som verwachte reële uitkeringen uitgaande van de prijsinflatie.

Actuaris

De actuaris verricht risicoanalyses en bepaalt welk bedrag voor toekomstige verplichtingen moet worden gereserveerd. Verder houdt de actuaris zich bezig met het samenstellen van modellen. Het gaat ten eerste om modellen om verplichtingen en beleggingen van het pensioenfonds optimaal op elkaar af te stemmen. Ten tweede maakt de actuaris modellen om de samenstelling van het beleggingspakket te optimaliseren.

Actuariële waarde

De contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen berekend op basis van actuariële grondslagen. Het gaat bij die grondslagen bijvoorbeeld om de rekenrente of de marktrente, de kansstelsels (sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalidatiekansen, frequenties van gehuwd zijn, etc.) en de kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of uitbetalingskosten). Zie ook Contante waarde.

AFM

De Autoriteit Financiële Markten (toezichthouder).

ALM (Asset Liability Management)

Het gaat bij ALM om het afstemmen van de beleggingsmix op verplichtingen. Een ALM-studie is een integrale analyse van pensioen-, toeslag-, financierings- en beleggingsbeleid. Hierbij houdt de onderzoeker rekening met de risico's voor alle belanghebbenden. Dat doet hij zowel voor de korte als de lange termijn en in aansluiting op de verplichtingenstructuur. Een ALM-studie kan een pensioenfonds of verzekeringsmaatschappij ondersteunen bij het kiezen van de juiste beleggingsmix.

Alpha-mandaat (hedgiefunds)

Het alpha-mandaat (hedgiefunds) is een beleggingscategorie, waarin die beleggingssoorten zijn opgenomen die in hoge mate afhankelijk zijn van de vaardigheden van de managers. Daarbij streeft SPMS naar bètaneutraliteit. Dat is een lage gevoeligheid voor marktomstandigheden. Daarnaast is het behalen van een zo hoog mogelijke rendement per eenheid risico een doel bij het alpha-mandaat (hedgiefunds).

Assetmix/beleggingsmix

Verdeling van de beleggingsportefeuille over verschillende beleggingssoorten. Denk daarbij bijvoorbeeld aan aandelen, obligaties, vastgoed en liquide middelen.

Bandbreedte

Vastgelegde marge waarbinnen een positie mag fluctueren.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is gedefinieerd als het gemiddelde van de laatste twaalf (actuele) maanddekkingsgraden.

Bepaald partnersysteem

Een bepaald partnersysteem is een systeem voor reservering voor partnerpensioenen. Hierbij reserveert een pensioenfonds alleen dan voor partnerpensioen als de deelnemer daadwerkelijk gehuwd is, een geregistreerd partnerschap is aangegaan of een vrijwillig verzekerde partner heeft.

Benchmark

Een benchmark is een maatstaf waartegen een pensioenfonds de rendementen van de beleggingen afzet. De maatstaf is vaak een marktindex.

Benchmarkportefeuille

De benchmarkportefeuille geeft de strategische langetermijnverdeling naar beleggingscategorieën of regio's/landen weer.

Beroepspensioenfonds

Bij een beroepspensioenfonds gaat het om een pensioenfonds voor vrije beroepsbeoefenaren, zoals notarissen of medisch specialisten. Als er een beroepspensioenfonds is voor een bepaald beroep dan zijn alle beroepsgenoten verplicht om zich bij dat fonds aan te sluiten. Het is ook mogelijk dat er geen beroepspensioenfonds is opgericht, maar dat er een rechtspersoon in het leven is geroepen. Die rechtspersoon ziet er dan op toe dat beroepsgenoten een bepaalde basispensioenregeling voor zichzelf treffen bij een verzekeringsmaatschappij.

Beroepspensioenvereniging

Een beroepspensioenvereniging is een vereniging waarvan beroepsgenoten lid zijn en die volledige rechtsbevoegdheid bezit. Het statutaire doel omvat uitsluitend het verzorgen van een beroepspensioenregeling. Hierbij komt het lidmaatschap niet automatisch voort uit het lidmaatschap van enig andere organisatie. Het doel van de beroepspensioenvereniging is het behartigen van de belangen van de pensioenen van de beroepsgenoten.

Bestuursbureau

Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur van het pensioenfonds. Het beoordeelt rapportages van de uitvoeringsorganisatie, initieert en begeleidt beleidsontwikkeling en ondersteunt het bestuur in zijn contact met adviseurs en omgeving.

Cap: large cap/small cap

Large cap aandelen zijn aandelen met een hoge marktkapitalisatie of hoge beurswaarde. Small cap aandelen zijn aandelen met een kleine marktkapitalisatie.

Central clearing

Bepaalde typen gestandaardiseerde derivatencontracten, die partijen onderling met elkaar aangaan ('over-the-counter'), moeten onder invloed van (EMIR) wetgeving verplicht centraal worden afgewikkeld door een centrale tegenpartij (CCP; central counterparty). De CCP neemt de posities die beide partijen in het oorspronkelijke contract hadden over. De partijen hebben geen contract meer met elkaar, maar met de CCP. Zo wordt de CCP de tegenpartij van elk van de oorspronkelijke partijen. De tussenkomst van een CCP dient te voorkomen dat de insolventie van één marktdeelnemer de insolventie van andere marktdeelnemers veroorzaakt via een domino effect en daarmee de stabiliteit het hele financiële stelsel in gevaar brengt.

Collateral

Bij een collateral gaat het om een vorm van zekerheidsstelling waarbij een belegger een bepaalde tegenwaarde in geld of effecten ontvangt. Hiermee kan de belegger een vordering op een tegenpartij verhalen als deze partij niet aan haar verplichtingen voldoet.

Commodities

Commodities zijn grondstoffen. Een onderverdeling van commodities is: energie, metalen en agrarische producten. Beleggingen in commodities vinden plaats met derivaten (zie verderop).

Continuïteitsanalyse

De continuïteitsanalyse is onderdeel van het FTK binnen de Pensioenwet. De analyse is een middel voor pensioenfondsen om inzicht in de financiële risico's op langere termijn en de sturingskracht van hun beleidsinstrumenten te verkrijgen, om keuzes ten aanzien van de feitelijke premie en toeslag te onderbouwen en indien van toepassing om als basis te dienen voor een langetermijnherstelplan.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt. Voor de hoogte van de contante waarde zijn de looptijd (periode) en de hoogte van de rente van belang.

Corporate governance

Bij corporate governance gaat het om goed ondernemerschap. Hierbij inbegrepen zijn integer en transparant handelen door het bestuur, goed toezicht op het handelen door het bestuur en het afleggen van verantwoording voor het uitgeoefende toezicht.

Credits

'Credits' staat voor een lening aan een bedrijf. Deze lening geeft recht op een rentevergoeding (coupon) en is ingedeeld in ratingklassen (mate van kredietwaardigheid).

CSA

Credit support annex. Dit is een juridisch document waarin afspraken staan over credit support (collateral) betreffende derivatentransacties.

Custodian

Een custodian is een bewaarder van effecten. Bij SPMS is dat J.P.Morgan Chase. SPMS neemt ook andere producten af van J.P.Morgan Chase, waaronder de beleggingsadministratie.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is het verhoudingsgetal tussen pensioenvermogen en pensioenverplichtingen. Dit verhoudingsgetal geeft weer in hoeverre het pensioenfonds kan voldoen aan zijn verplichtingen. Waar in het jaarverslag wordt gesproken over dekkingsgraad betreft dit de actuele nominale dekkingsgraad op basis van UFR-curve, tenzij anders aangeven.

Default

Met de term default wordt de situatie aangeduid, waarin een schuldenaar zijn verplichtingen niet nakomt, bijvoorbeeld doordat hij een afgesproken betaling niet nakomt.

Derivaten

Bij derivaten gaat het om van effecten afgeleide beleggingsproducten, zoals futures, swaps en Total return swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank (toezichthouder).

Duration

Bij duration gaat het om de gewogen gemiddelde looptijd van bijvoorbeeld een obligatie in jaren. Duration is een maatstaf voor de renteg gevoeligheid van obligaties. Hoe langer de duration, hoe sterker obligatiekoersen reageren op een renteverandering.

Emerging markets

Emerging markets (opkomende markten) zijn de financiële markten van ontwikkelingslanden. Deze markten kenmerken zich vaak door een snelle, maar ook onstabiele economische groei. Beleggers beschouwen een belegging in een emerging market vaak als risicovol vanwege (mogelijke) politieke problemen en economische instabiliteit. Het risico van een dergelijke belegging is daarom gemiddeld hoger dan van een belegging in ontwikkelde landen. Het verwachte rendement is echter ook hoger dan dat van een belegging in ontwikkelde markten.

(fondsspecifieke) **Ervaringssterfte**

De fondsspecifieke ervaringssterfte 2018 is de ervaringssterfte van Willis Towers Watson 2018 voor de hoogste inkomensklasse en de subsector gezondheids- en welzijnzorg 'tot de macht 1,2'. Met de correctie 'tot de macht 1,2' wordt de ervaringssterfte van Willis Towers Watson verlaagd zodat er betere aansluiting is met de sterfte onder de populatie van het fonds. De fondsspecifieke ervaringssterfte 2016 is de ervaringssterfte van Willis Towers Watson 2016 voor de hoogste inkomensklasse en de subsector gezondheids- en welzijnzorg 'tot de macht 1,2'.

Excassokosten

De administratiekosten voor de uitbetaling van pensioenen staan bekend als excassokosten.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Het Financiële toetsingskader (FTK) is het onderdeel van de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfondsen zijn vastgelegd. Het is opgebouwd rond de principes van marktwaardering, risicogebaseerde financiële eisen en transparantie. De beleggingen en de pensioenverplichtingen worden op eenzelfde manier worden gewaardeerd. De bepaling van het vereiste eigen vermogen vindt risicogebaseerd plaats, zodat de eisen toe- of afnemen met de mate waarin het fonds aan risico's blootstaat. Met transparantie wordt beoogd op een zuivere en objectieve manier de financiële positie van het fonds in kaart te brengen en openbaar te maken.

FIRM (Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode)

FIRM is een geïntegreerde methode voor de analyse van risico's bij alle typen ondernemingen waarop DNB toezicht houdt. Een toezichthouder gebruikt risicoanalyse voor inzicht in de risico's van de activiteiten van een onderneming en de mate waarin deze risico's een potentiële bedreiging zijn voor de toezichtdoelstellingen. De toezichthouder rangschikt risico's, beheersing, activiteiten en instellingen op basis van een score die risico's (en de beheersing ervan) krijgen via de risicoanalyse. Hiermee beschikt de toezichthouder over informatie voor een zo efficiënt mogelijke verdeling van schaarse toezichtcapaciteit. De opvolger van FIRM is Focus!

FOCUS!

Dit is de nieuwe toezichtaanpak van DNB. FOCUS! Bouwt voort op FIRM, maar kent een aantal verbeteringen. Zo worden alle onder toezicht staande instellingen ingedeeld in een vijftal toezichtklassen waarvoor de risicoanalyse verschillend is vormgegeven. SPMS is ingedeeld in toezichtklasse 3.

Future

Bij een future gaat het om een op de beurs verhandeld termijncontract met verplichte levering van onderliggende waarden/goederen in de toekomst tegen een vooraf vastgestelde prijs. De onderliggende waarde kan een obligatie zijn, een aandelenindex, een geldmarktrente of een commodity. Met futures kan een belegger beleggingsrisico's afdekken.

Gedempte kostendekkende premie

Het Financieel Toetsingskader staat het toe om de kostendekkende premie te dempen. Damping vindt plaats door de premie niet langer te baseren op de actuele rentetermijnstructuur, maar door hantering van een voortschrijdend gemiddelde rente over (maximaal) 10 jaar of door hantering van een verwacht rendement.

Governance

Het besturen van een onderneming of organisatie.

Hedge funds

Hedge funds (hedge fondsen) maken gebruik van een breed scala aan beleggingsstrategieën en -instrumenten om onder alle marktomstandigheden een absoluut (positief) rendement te halen.

Hedging

Hedging is het afdekken van het risico van een belegging met een andere belegging. Dit gebeurt doorgaans met derivaten. Voorbeelden zijn het afdekken van het renterisico (rentehedge) en het afdekken van het valutarisico (valutahedge).

IORP II

In januari 2017 is de herziene Institutions for Occupational Retirement Provision Directive, kortweg IORP II, in werking getreden. Uiterlijk in januari 2019 moeten de bepalingen uit de richtlijn zijn geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Deze bepalingen hebben o.a. betrekking op communicatie aan de deelnemer, ESG-beleid, ERB (Eigen Risico-Beoordeling) en een aantal Governance-bepalingen; de inrichting van sleutelfuncties. Voor pensioenfondsen geldt dat ze drie Sleutelrolhouders moeten aanstellen. Dat zijn een houder (natuurlijk persoon) voor de actuariële functie, Risico-beheerfunctie en de interne audit (IAF).

Inflation Linked Bonds

Een inflation linked bond is een obligatie waarvan de hoofdsom en rente gekoppeld zijn aan de inflatie.

Interimpensioen

Bij interimpensioen gaat het om geld dat de ziekenfondsen in de periode 1968 tot en met 1972 inhielden op de honoraria van vrijgevestigde specialisten. Dit op naam gestelde geld ging per 1 januari 1973 over in persoonlijke aanspraken in de pensioenregeling van SPMS.

ISAE 3402 (International Standard on Assurance Engagements 3402)

Een ISAE 3402 rapport beschrijft hoe een serviceorganisatie processen beheerst. In het rapport staat een omschrijving van de beheersdoelstellingen van de organisatie. Ook bevat het rapport de controlemaatregelen die de serviceorganisatie neemt om deze doelstellingen te realiseren.

ISDA

International Swaps & Derivatives Association (wereldwijde financiële beroepsvereniging).

Leverage

De verhouding tussen eigen en vreemd vermogen staat in het Engels bekend als 'leverage'.

Marktwaarde

Marktwaarde is de waardering van activa tegen de verkoopwaarde.

Obligatie

Een obligatie is een bewijs van een geldlening aan een overheid, supranationale organisatie of bedrijf. Dit bewijs geeft recht op rentevergoeding (coupon) en aflossing van de hoofdsom aan het einde van de looptijd. Een obligatie is meestal beursgenoteerd.

Opting in-out

Per 1 januari 2012 is de pensioenopbouw voor nieuwe deelnemers verhoogd met eenderde. Bestaande deelnemers konden kiezen of ze wel (opting in) of niet (opting uit) ook gebruik wilden maken van deze verhoging. Tegenover deze verhoogde opbouw staat ook een met eenderde verhoogde premie.

Outperformance/underperformance

Er is sprake van outperformance als het met een beleggingsportefeuille bereikte rendement hoger is dan het rendement van de benchmark. Underperformance betekent dat het rendement van de portefeuille lager is dan het rendement van de benchmark. Bij een negatief beleggingsrendement is sprake van outperformance als het rendement van de

benchmark nog negatiever is.

Over the counter (OTC)

Over the countercontracten zijn contracten die buiten de beurs verhandeld worden.

Overlay

Een strategie voor een beleggingsportefeuille waarbij de onderliggende beleggingen niet veranderen. Bijvoorbeeld door toepassing van derivaten.

Overlevingstafels

Zie prognosetafels.

Pensioenfederatie

De Pensioenfederatie behartigt de belangen van de Nederlandse pensioenfondsen en van het Nederlandse pensioenstelsel in het algemeen. De Pensioenfederatie is voortgekomen uit een samenwerking van de koepels voor ondernemings-, beroeps- en bedrijfstakpensioenfondsen.

Performance

Bij performance gaat het om het beleggingsresultaat. Performance is ook te omschrijven als het totaal van directe beleggingsopbrengsten of als de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeinstijgingen of -dalingen.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen is gelijk aan de totale activa minus de overige passiva en overlopende passiva.

Pensioenwet

In de Nederlandse Pensioenwet (Pw) wordt beschreven wat de taken en verantwoordelijkheden zijn van werkgever, werknemer en pensioenuitvoerder in relatie tot pensioen. De Pensioenwet is op 1 januari 2007 in werking getreden, de wet verving de oudere Pensioen- en spaarfondsenwet (Psw).

Premieovername

Bij langdurige arbeidsongeschiktheid kan het pensioenfonds onder bepaalde voorwaarden de premiebetaling voor de pensioenopbouw overnemen. Op deze wijze loopt de pensioenopbouw van de deelnemer geen schade op.

Private equity

Private equity heeft betrekking op beleggingen in niet aan de beurs genoteerde ondernemingen.

Prognosetafels

Prognosetafels zijn overlevingstafels die expliciet rekening houden met een voorzienbare trend in overlevingskansen. Deze trend heeft onder andere te maken met ontwikkelingen in de medische wetenschap, verandering van voedingspatronen en wijzigende leefomstandigheden. Het voorspellen van de trend gebeurt met hulp van ontwikkelingen in het verleden en van voorspellingen van diverse experts. In een prognosetafel is de overlevingskans in een bepaald jaar afhankelijk van het geslacht, de leeftijd en het berekeningsjaar. Het Actuarieel Genootschap ontwikkelde in 2012 de AG-prognosetafel 2012-2062. Deze bevat voor de berekeningsjaren 2012 tot en met 2062 de geslachtsafhankelijke overlevingskansen voor alle leeftijden.

RACI-tabel

De RACI-tabel is een matrix die wordt gehanteerd om de rollen en verantwoordelijkheden van de personen die bij een project of lijnwerkzaamheden zijn betrokken weer te geven.

Bij iedere combinatie van een naam en resultaat/proces/taak staat een letter, de R, A, C of I. De letters staan voor de volgende termen:

R (Responsible, NL: Verantwoordelijk)

Degene die verantwoordelijk is voor de uitvoering. Verantwoording wordt afgelegd aan de persoon die accountable is.

A (Accountable, NL: Eindverantwoordelijk)

Degene die (eind)verantwoordelijk, bevoegd is en goedkeuring geeft aan het resultaat. Als het erom gaat, moet hij/zij het eindoordeel kunnen vellen, vetorecht hebben. Er is slechts één persoon Accountable.

C (Consulted, NL: Geraadpleegd)

Deze persoon geeft (mede) richting aan het resultaat, hij/zij wordt voorafgaand aan beslissingen of acties (verplicht) geraadpleegd. Dit is tweerichtingscommunicatie. Als RACI gebruikt wordt, is C gelijk aan S.

I (Informed, NL: Geïnformeerd)

Iemand die geïnformeerd wordt over de beslissingen, over de voortgang, bereikte resultaten enz. Dit is eenrichtingscommunicatie.

Rebalancing

Rebalancing is het herverdelen van het vermogen over beleggingscategorieën.

Reële dekkingsgraad

De dekkingsgraad waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de pensioenen in de toekomst worden verhoogd met de stijging van de prijzen (DNB definitie) of de stijging van de lonen (SPMS definitie).

Rendement

Bij rendement gaat het om het positieve of negatieve resultaat dat een pensioenfonds, vermogensbeheerder of verzekeringsmaatschappij behaalt door het beleggen van daarvoor beschikbare middelen.

Renteswap

Een renteswap of interest rate swap (IRS) is een afspraak tussen twee partijen om in een bepaalde periode vaste/variabele rentebetalingen over een bepaalde hoofdsom uit te wisselen.

Rentetermijnstructuur

Grafiek die het verband weergeeft tussen enerzijds de looptijd van een vastrentende belegging en anderzijds de daarop te ontvangen marktrente. Waar in dit jaarverslag wordt gesproken over de rentetermijnstructuur, wordt de rentetermijnstructuur bedoeld zoals deze maandelijks wordt gepubliceerd door DNB.

Reservetekort

Dit is een situatie waarin de beleidsdekkingsgraad lager is dan vereist.

RJ 610

De Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) heeft tot doel de kwaliteit van de externe verslaggeving te bevorderen en dan in het bijzonder de kwaliteit van de jaarrekening. Zij doet dit door aanbevelingen op te stellen. Deze aanbevelingen bevatten regels waaraan jaarverslagen moeten voldoen. De Raad stelde eind 2007 nieuwe regels (RJ 610) op waaraan pensioenfondsen moeten voldoen.

Securities lending

Het voor een bepaalde periode uitlenen van effecten, waarbij de uitlener een leenvergoeding ontvangt van de lener.

SLA (Service Level Agreement)

Het pensioenfonds SPMS heeft SLA's afgesloten met de uitvoerders. In de SLA is afgesproken welke diensten de uitvoerder verricht voor SPMS. Ook staan in de SLA's afspraken over de kwaliteits- en tijdigheidseisen waaraan deze dienstverlening moet voldoen.

Solvabiliteit

Het vermogen van de pensioenuitvoerder om op langere termijn aan verzekerings- of pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Staartrisiko

Risico waarvan de kans dat het zich voordoet klein is, maar waarvan de gevolgen groot kunnen zijn.

Sterftetafel

Zie prognosetafels.

Strategisch beleid

Dit betreft het beleggingsbeleid voor de lange termijn. Dit omvat de beleggingsdoelstelling, de samenstelling van de beoogde beleggingsportefeuille op hoofdlijnen evenals de mate waarin hiervan mag worden afgeweken. Zie ook tactisch beleid.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn. Zie ook Renteswap en Total return swap.

Tactisch beleid

Besturen van pensioenfondsen kunnen om tactische redenen toestaan dat dat in een bepaalde mate wordt afgeweken van de strategische beleggingsmix. Reden voor een afwijking kan een tijdelijke (on)gunstige ontwikkeling in een bepaalde financiële markt zijn.

TBA (to be announced)

Mortgage Backed Securities zijn leningen met een hypotheek als onderpand. In de VS worden deze leningen verhandeld via To Be Announced contracten. Dit zijn contracten die voordat de daadwerkelijke hypotheekverstrekking tot stand komt reeds verhandeld worden. Op deze wijze kan de verstreker hypotheek verstrekken zonder dat de rente voortdurend wijzigt. In een TBA contract worden uitsluitend hypotheek opgenomen die uitgegeven worden door expliciet of impliciet door de overheid gegarandeerde instanties (agencies zoals Fannie Mae en Freddy Mac). Het gaat altijd om een grote groep hypotheek, waarvan een aantal gegevens reeds bekend zijn, zoals looptijd, rente, prijs etc. In het geval van SPMS betreft het een contract dat wordt gekocht om de mogelijkheid te hebben om uiteindelijk een pakketje hypotheek met een zeer hoge kredietwaardigheid te kopen. De exacte details van het pakketje hypotheek worden pas bekend gemaakt tegen de tijd dat het contract bijna afloopt. De looptijd van de TBA is normaal gesproken een paar maanden. Slechts een klein deel van de contracten wordt daadwerkelijk gebruikt om hypotheek aan te kopen. Het grootste gedeelte van de contracten wordt verkocht voordat deze aflopen.

Technische voorzieningen

De technische voorzieningen bestaat uit de voorziening pensioenverplichtingen (inclusief voorziening langlevens) voor risico van het pensioenfonds.

Three-lines-of-defence model (3LoD)

Uitgangspunt van het 3LoD model is dat het lijnmanagement (de business) verantwoordelijk is voor haar eigen processen. Daarnaast moet er een functie (Risicobeheer functie) zijn die de eerste lijn ondersteunt, adviseert, coördineert en bewaakt of het management zijn verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt. Dit is de tweede lijn. Ook bepaalde beleidsvoorbereidende taken en het organiseren van integrale risk assessments zijn taken van de tweede lijn.

Ten slotte is het wenselijk dat er binnen de organisatie een functie (IAF, Interne Audit functie) bestaat die controleert of het samenspel tussen de eerste en tweede lijn soepel functioneert en rapporteert aan het bestuur. In het kader van de interne auditfunctie wordt onder meer geëvalueerd of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering, in voorkomend geval met inbegrip van de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn (artikel 22a van Besluit FTK). Deze IAF wordt vaak de derde lijn genoemd.

Tijdelijk partnerpensioen

Een deelnemer aan de SPMS-regeling heeft recht op een aanvullend tijdelijk partnerpensioen. Hij of zij kan hier aanspraak op maken bovenop het levenslange partnerpensioen, dat is afgeleid van het opgebouwde ouderdompensioen. SPMS keert het aanvullend tijdelijk partnerpensioen alleen uit als de deelnemer overlijdt tijdens actief deelnemerschap. De uitkering van het tijdelijk partnerpensioen eindigt als de nabestaande partner 65 (vanaf 2013: 67) wordt. Ook stopt de uitkering als de nabestaande partner hertrouwt, een geregistreerd partnerschap aangaat, een gezamenlijke huishouding begint of overlijdt.

Toeslagverlening

Toeslagverlening is een verhoging van ingegane pensioenen en (premielvrije) niet-aangegane aanspraken met een percentage dat het bestuur van jaar tot jaar vaststelt. Dit percentage is in beginsel niet lager dan 3% (zie de paragraaf 'Toeslagbeleid' in hoofdstuk 4.5.6).

Total return swap

In een total return swap garandeert de ene partij de andere alle opbrengsten van een bepaalde asset. Deze partij krijgt hiervoor vaste van tevoren afgesproken betalingen in de plaats. Zie ook Swap en Renteswap.

Tracking error

Een tracking error is een standaard afwijking van het verschil tussen het rendement van een manager en de benchmark.

Trapcode

Een deelnemer kan bij een lager inkomen dan het vastgestelde beroepsinkomen (186.360 euro in 2013) via trapcodes kiezen voor een lagere verplichte pensioenopbouw. Er zijn vier schalen van beroepsinkomens en hierbij horen zes trapcodes.

UFR (ultimate forward rate)

De UFR is een risicovrije rekenrente voor langjarige contracten, waarin wegens de lange looptijd onvoldoende handel in bestaat. Een Nederlandstalige benaming zou kunnen zijn: "de langstetermijnrente".

Uitruil(factor)

Uitruil is de mogelijkheid voor de deelnemer om het opgebouwde partnerpensioen om te zetten in extra ouderdompensioen. Ook kan uitruil inhouden dat de deelnemer een deel van het ouderdompensioen omzet in (extra) partnerpensioen. De uitruilfactor is de factor waarmee SPMS de ene pensioensoort vermenigvuldigt om deze om te zetten in de andere pensioensoort.

Outperformance/underperformance

Er is sprake van outperformance als het met een beleggingsportefeuille bereikte rendement hoger is dan het rendement van de benchmark. Underperformance betekent dat het rendement van de portefeuille lager is dan het rendement van de benchmark. Bij een negatief beleggingsrendement is sprake van outperformance als het rendement van de benchmark nog negatiever is.

Valutatermijntransactie

Bij een valutatermijntransactie gaat het om een overeenkomst om op een vastgestelde datum in de toekomst een bepaalde valuta te kopen of te verkopen. Dit gebeurt tegen een valutakoers die de betrokken partijen op het contractmoment vaststellen.

Vastgoedbelegging

Bij vastgoedbeleggingen gaat het om beleggingen in kantoren, woningen, winkels en bedrijfsruimten. Er bestaat zowel beursgenoteerd als niet-beursgenoteerd vastgoed.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden zijn bijvoorbeeld obligaties, hypotheeklen en banktegoeden. Ze geven recht op een vaste rentevergoeding en aflossing aan het einde van de looptijd.

Volatiliteit

Volatiliteit is een maatstaf voor de beweeglijkheid van de koers van een effect. Een hoge volatiliteit betekent dat de koers van een fonds sterk stijgt en daalt in een relatief korte periode. De volatiliteit geeft mede aan wat voor risico een belegger loopt met een bepaald fonds.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen geeft de contante waarde weer van alle uitstaande pensioenverplichtingen van het fonds aan zijn (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het is, met andere woorden, het volledige bedrag aan pensioenen dat het fonds nu en in de toekomst moet uitbetalen.

Winstdeling

Bij winstdeling kent een pensioenfonds een procentuele pensioenverhoging toe op basis van de winst van het afgelopen jaar. Het gaat bij die winst om de actuariële veronderstellingen betreffende sterfte, rente en administratie- en excassokosten. Als de werkelijkheid afwijkt van de gehanteerde veronderstellingen, is er sprake van positieve of negatieve resultaten voor het pensioenfonds. Eventuele positieve resultaten op het verzekerde nominale normpensioen gaan via een winstdelingsregeling naar de normpensioenen van deelnemers, gewezen deelnemers, ex-partners met zelfstandig recht op ouderdomspensioen en pensioengerechtigden.

Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb)

De Wvb geeft een wettelijk kader voor verplichte deelname aan een beroepspensioenfonds. De Wvb geeft een wettelijk kader voor verplichte deelname aan een beroepspensioenfonds